

Võ Văn Hoàng

*Còn
Chút Gì
Để Nhớ*

(Du ký)

NỘI DUNG

<i>Lời Giới Thiệu</i>	6
<i>Lời Nói Đầu</i>	8
1996 - Hạnh Phúc Trong Chớp Mắt	10
2000 - Mười Sáu Ngày Gặp Lại Em Trên Đất Pháp ... Sau 23 Năm Xa Cách	14
2000 - Trở Về Sông Cửu Long Sau 30 Năm Theo Kiểu Tây Ba Lô	21
2003 - Chương Trình Nhiệt Điện Cần Thơ Đấu Chân Kỷ Niệm Và Niềm Hy Vọng	26
2003 - Tình Nghĩa Thầy Trò	37
2004 - Từ Vancouver BC Qua Paris Rồi Về Miền Provence	43
2005 - Tình Thân Hữu Bao La	54
2006 - Vòng Tay Úc Châu	72
2007 - Một Vòng Đông Âu ...	89
2008 - Đường Về Á Châu	100
2008 - Kể Chuyện Về Tuổi Trẻ Ngay Thơ... Mai Lan Và Bó Hoa Hồng...	116
2009 - Cư Xá Sinh viên Đắc Lộ Một Thời Để Nhớ ...	118
2009 - Nhật Bản Và Đại Hàn Mùa Hoa Đào ...	128
2010 - Croisières Quanh Biển Địa Trung Hải	149

Lời Giới Thiệu

Tác giả tập bút ký này, Võ Văn Hoàng, là một người bạn đồng nghiệp cũ của tôi. Còn có thể gọi là đồng môn nữa, vì chúng tôi cùng xuất thân từ *Trung tâm Quốc gia Kỹ thuật Phú thọ*, Sài gòn. Anh và tôi có nhiều điểm giống nhau: thích đi du lịch, thích đọc sách báo, thích nghe ca nhạc, thích thưởng thức các công trình văn chương nghệ thuật, thích sinh hoạt tập thể, thích “đàn đúm” bạn bè, ... Nhưng anh hay hơn tôi, anh đi nhiều hơn tôi, anh biết ca hát, biết viết văn, biết vẽ tranh, ...

Sau khi vượt qua được những ngày tháng đen tối của đất nước sau năm 1975, chúng tôi rời ra khỏi quê hương. Anh Hoàng và gia đình đi trước, định cư ở Pháp, tôi đi sau, định cư ở Hoa kỳ. Chúng tôi bắt liên lạc lại được, và trong hơn hai mươi năm nay, chúng tôi đã có nhiều cơ hội gặp nhau, thăm nhau, cùng nhau sinh hoạt với các bạn cũ, nhất là với các đồng nghiệp trong ngành điện lực từ trước 75 ở trong nước.

Ngay sau khi ổn định cuộc sống ở miền Nam nước Pháp (*Aix-en-Provence*), anh chị Hoàng bắt đầu đi du lịch. Một công đôi ba việc, anh chị vừa đi khám phá các nơi chốn mới lạ mà cũng vừa đi thăm viếng người thân, gia đình và bạn bè. Anh chị Hoàng định cư ở Pháp thành ra bắt đầu đi quanh các nước châu Âu trước. Về sau, nhất là khi anh Hoàng về hưu, anh chị mới có nhiều chuyến đi xa hơn, ra khỏi châu Âu, đi châu Mỹ, châu Á, châu Úc. Hình như có cả châu Phi nữa.

Đi đến đâu anh cũng chụp rất nhiều hình, thu thập tài liệu, ghi nhớ dữ kiện, tìm hiểu lịch sử và văn hóa địa phương, ... Rồi khi về nhà, anh ngồi sắp xếp và viết lại thành những bài bút ký, kể cho người đọc nghe về những chuyến đi rất thú vị của mình. Anh ghi lại cận kề các chi tiết lịch sử hay văn hóa, anh kể lại cái tâm trạng của mình khi nhìn thấy một phong cảnh tuyệt vời của thiên nhiên hay một công trình vĩ đại của con người, ... anh

nhắc lại cái cảm tưởng hồi hộp và kích thích khi nếm thử một món ăn xa lạ, ...

Bên cạnh những chuyến du lịch và thăm viếng gia đình (anh chị Hoàng có nhiều anh chị em ở Hoa kỳ và Canada), anh chị Hoàng cũng kết hợp tham dự các sinh hoạt họp mặt bạn bè, tại những vùng có nhiều bạn bè cư ngụ. Nhất là nhóm *Thân hữu Điện lực Việt nam Hải ngoại* (THDLVNHN) ở Bắc Mỹ và Úc châu. Ở đâu anh chị cũng để lại (và mang đi) những kỷ niệm đẹp, những hình ảnh đẹp, những tình nghĩa đẹp, ... Thỉnh thoảng, nếu anh chị không đi xa thì anh chị phối hợp để các bạn từ xa kéo tới Pháp, kéo xuống tận miền Nam nước Pháp, đến họp mặt tại căn nhà riêng của anh chị mà anh chị đã đặt tên là căn nhà “Êm đềm”, còn có tên là “*do-mi-si-la-do-re*” (domicile adorée), mà một dạo nào đó đã có một cây “*mimosa vàng trước ngõ*”, và một cây “*mơ vàng sau vườn*.”

Hầu hết tất cả các bài bút ký này đã được tác giả cho phổ biến trên Bản tin hàng năm của nhóm THDLVNHN, và bây giờ thì gom lại cho thành cuốn sách này, có sửa đổi thêm bớt chút đỉnh chi tiết, cũng như chêm thêm nhiều hình ảnh. Anh Hoàng tâm sự với tôi là anh không định làm chuyện văn chương nghệ thuật gì hết, mà chỉ gìn giữ và sắp xếp lại các bài viết cũng như hình ảnh cho tươm tất để làm một chút kỷ niệm giữ cho riêng mình, cho gia đình con cháu mình, và cho các bạn bè thân thiết.

Do đó, xin quý vị và các bạn đừng nghĩ là mình sắp đọc một “tác phẩm văn học.” Tôi chỉ xin giới thiệu và mời quý vị và các bạn theo chân tôi, theo chân anh chị Hoàng, đi du lịch một vài nơi, nhìn ngắm một vài danh lam thắng cảnh, và nhất là gặp gỡ một vài người trong gia đình hay bạn bè thân thiết. Đây đó, quý vị và các bạn sẽ tìm thấy điều quan trọng nhất của tác giả là cái tình nghĩa của mình với cảnh, với người, ...

Nguyễn Công Thuận

CÒN CHÚT GÌ ĐỂ NHỚ...

LỜI NÓI ĐẦU

Từ nhỏ, mỗi lần đi cắm trại với bạn bè Hương đạo ở Huế, hay Đà Nẵng, là một niềm vui lớn với tôi vì được gần thiên nhiên với khung cảnh khác thường, gần cây cỏ, núi rừng, sông, hồ, biển xanh, cát trắng ...

Khám phá những điều mới lạ, sống tập thể có kỷ luật với bạn bè, học hỏi cách sống đẹp, thương người, sẵn sàng giúp đỡ nhau và nhất là tạo cho tuổi trẻ có niềm tin vào mình để chuẩn bị hành trang đi vào đời khỏi lo sợ. Khó khăn trên đường đời phải coi thường và luôn luôn tiến về phía trước với nhiều vui tươi.

Rời thời gian qua, tôi lớn lên, vào Sài Gòn học Kỹ sư Công nghệ, ở tại Cư xá sinh viên Đặc Lộ do các cha Dòng Tên hướng dẫn sống cho nên người hữu ích cho xã hội, ... rồi đi làm việc cho Công ty Điện lực Việt nam từ năm 1970 đến khi mất nước, tháng 4, năm 1975; rồi qua định cư ở Pháp, làm việc cho Công ty Shell France suốt 27 năm, rồi về hưu hưởng thú du lịch ...

Hành trang tuổi trẻ khá đầy đủ, thêm vào cái thú đi du lịch trong máu từ nhỏ, tôi bắt đầu khám phá những chân trời mới lạ hơn qua các cuộc thăm viếng cùng với gia đình những di tích lịch sử, những thắng cảnh đẹp, gặp bạn bè cũ, mới, phần lớn là thân hữu điện lực tại năm châu bốn bể và sau các chuyến du lịch quan trọng, tôi thường viết hồi ký và đã được đăng trên Bản tin Thân hữu Điện lực Việt nam Hải ngoại trong 14 năm.

Điều tôi muốn nói ở đây là cái tình thân hữu điện lực hải ngoại thật hiếm có, quá tuyệt vời và đáng được đề cao.

Đó cũng là nhờ sự đóng góp chân tình, hy sinh vô bờ bến của các đàn anh, ...

Riêng chúng tôi, vô cùng cảm ơn các anh đã bỏ biết bao công sức xây dựng, duy trì, phát triển với mục đích để giúp chúng tôi, những nhân viên đã từng làm việc cho các cơ quan điện lực Việt nam, nay ở hải ngoại, nối vòng tay thân ái lại với nhau qua mấy ngày đại hội hàng năm tại khắp nơi trên thế giới tự do và phát hành hằng năm, gửi qua bưu điện, một bản tin, có sự đóng góp bài vở, tin tức vui buồn của nhóm, có tên là Bản tin Thân hữu Điện lực Việt nam Hải ngoại, được 30 số tính đến năm 2010.

Ba mươi năm đã qua và bản tin vẫn tiếp tục dưới hình thức khác gọi là Bản tin Online qua Internet cho hợp với thời đại vì tính hiện nay. Tôi có tham gia qua 14 bài hồi ký trong 14 năm, từ 1996 đến 2010 và xin cảm ơn anh Nguyễn Công Thuần đã đóng góp rất nhiều công khó trong việc phụ giúp hoàn thành cuốn sách này.

Mong rằng, từ những hồi ký trong "Còn chút gì để nhớ...", bạn đọc sẽ chia sẻ cùng tôi cái thú du lịch và sẽ tìm thấy tình thân hữu điện lực vô cùng bao la...

Võ Văn Hoàng

Aix en Provence – France (Mùa Thu 2011)

Hạnh Phúc Trong Chớp Mắt

(Hợp Mắt THĐL Hè 1996 Tại Pháp)

Chuyến xe lửa từ Marseille chậm chậm vào nhà ga Aix-en-Provence, đồng hồ điểm 5 giờ 30 chiều ngày 17 tháng 7, 1996. Anh Trần Bạch Quang từ Đức mới sang cùng anh Trần Trung Tính và tôi đã sẵn sàng hai xe đón tiếp phái đoàn từ Mỹ và Canada sang. Tuy đã gặp nhau cách đó mấy ngày tại thủ đô Paris nhưng trong lòng tôi dâng lên một nỗi vui mừng khó tả. Trong cái nắng gắt của mùa hè miền Provence và trong tiếng ve ve kêu như chào đón khách quý, chúng tôi hướng dẫn các anh chị Ngô Đức Huân, Hồ Văn Phong, Lê Văn Bảy và anh Trần Háo Đức từ Mỹ và Canada về khách sạn Climat, nơi ở cùng các anh chị Phạm Hữu Bình, Nguyễn Quang Hữu và các anh TB Quang, TT Tính và Thầy Bùi Văn Lễ. Khách sạn Climat ở gần nhà tôi, và ở đây giống như Đà Lạt, làm tôi nhớ đến một đạo nào, cách đây hơn hai mươi năm, vợ chồng tôi đi hưởng tuần trăng mật và ghé nhảy đầm đêm Noel tại *Hotel Sans Souci*, hình ảnh *Hotel Climat* hiện nay.

Trở về lại nhà thì như dự trù, các phái đoàn đi xe hơi khởi hành từ Bỉ và Paris đã đến. Gia đình các anh chị PH Bình và Nguyễn Công Thuận đi chung một chiếc xe buýt kiểu microbus, chở được 9 người, anh chị NQ Hữu đi cả gia đình 5 người và gia đình người em gái 3 người, gia đình anh chị Huỳnh Vân 2 người. Thế rồi phe ta chiếm đóng 7 phòng tại Climat, bà chủ khách sạn dễ thương đã dành cho chúng ta nhiều ưu ái. Như đã hẹn hò trong nhiều năm nay, gia đình anh chị NC Thuận đã ở với gia đình chúng tôi, cùng với các anh PH Bình và NQ Hữu sẽ tha hồ đầu lảo hàn huyền.

7 giờ chiều, chuông nhà reo! Thân hữu Nguyễn Trung Trinh đến, không quên mấy chai champagne để đón tiếp các thân hữu điện lực. Thấy gia đình tôi đang loay hoay sắp xếp bàn ăn cho cỡ bốn chục người thay vì dự trù có hơn hai chục người, cả gia đình anh chị Thuần, Hữu, Bình và cả thân hữu Trinh nhào vô phụ một tay. Như vậy mà đến 7 giờ 30, sau khi vợ chồng thân hữu Lâm Thiết Thạch từ Istre đến, trên tay có một món ăn đặc biệt với trứng cá "Lump", tất cả khoảng bốn chục thân hữu và gia đình đã tập trung đầy đủ sau vườn nhà để bắt đầu một màn chụp hình và hàn huyên sau nhiều năm gặp lại.

Mãi đến 9 giờ tối, buổi tiệc mới bắt đầu với "Cuisine provencale" do bà xã tôi đảm trách và lo lắng đầy tình thương nhiệt tình. Anh Thuần, với kinh nghiệm từ hơn mười năm đại hội thân hữu, đã đảm trách phần em-xi. Lần lượt mỗi thân hữu đứng lên tự giới thiệu về mình và gia đình, nhắc lại ít nhiều kỷ niệm xưa cũ những ngày còn làm việc trong ngành điện lực ở nước nhà. Biết bao nhiêu khó khăn trong hai mươi năm qua mới có ngày lịch sử này. Vào tù ra khám, vượt biển, những ngày sống trên đảo, những ngày tháng đầu khi mới tới nước định cư tại Mỹ, Canada, Pháp, Bỉ, Đức, ... làm lại cuộc đời bằng hai bàn tay trắng ... để rồi

chúng ta cảm ơn Trời Phật, Thượng đế, ông bà đã giúp chúng ta hội ngộ quây quần bên nhau trong buổi họp mặt hi hữu tại Aix-en-Provence, trong vườn biệt thự "Êm đêm" này. Tiệc tàn vào lúc nửa đêm, đành phải giã từ nhau để đi ngủ lấy sức mà còn đi du ngoạn hai ngày nữa.

Trong hai ngày 18 và 19 tháng 7, phái đoàn 31 người của chúng tôi gồm 6 xe đi viếng thăm miền Provence và Côte d'Azur như dự trù. Hơn hai ngàn năm văn hóa Pháp được thăm viếng trong chớp mắt. Chúng tôi đã thăm thành phố Aix-en-Provence, Marseille, Cannes, Nice, Monte Carlo, với nhiều di tích lịch sử, cũng như nếm đủ mọi loại rượu nho, ăn nhiều món lạ của nước Pháp.

Chúng tôi đã hát bài "Au Revoir" tại Nice để tiễn đưa thật vội vàng anh chị NĐ Huấn trở về Paris từ Nice. Chúng tôi đã hát lại thật to một lần nữa trước lầu đài Ông Hoàng Monaco, tay cầm tay ngậm ngùi để từ biệt gia đình anh chị NQ Hữu và anh chị H Vân, lên đường trở về Bỉ từ Monaco, ngày từ tối 19 tháng 7.

Ngày hôm sau, 20 tháng 7, 9 giờ sáng, chúng tôi nghẹn ngào không hát thành lời, bài "Au Revoir" chỉ được thay thế bằng những cái siết tay, gật đầu im lặng, để chia tay gia đình các anh chị HV Phong, LV Bảy, NC Thuận, PH Bình, và các anh TT Tính, TH Đức, và TB Quang.

Ba ngày qua như một giấc mộng đẹp tuyệt vời, bao nhiêu tình nghĩa thầy trò, bằng hữu, bạn bè, đã biểu lộ đến mức độ thật cao, thật đẹp, như những đóa hoa lavande, mimosa thơm ngát của một vùng trời Provence - Côte d'Azur đầy kỷ niệm ghi nhớ suốt đời của gia đình Võ Văn Hoàng. Ước mong kỷ niệm "vĩ đại", như thân hữu TH Đức thường nhắc nhở trong suốt mấy ngày đại hội ở Paris và Aix, sẽ giúp chúng ta mãi mãi gần nhau hơn và nuôi giữ "tình THDL" sống mãi trong lòng mọi người.

Riêng gia đình tôi, Hoàng, Dung và hai cháu Nguyên, Khôi, xin cảm ơn tất cả các bạn đã ghé qua Aix-en-Provence, một hình ảnh thật đẹp và thật lớn lao đã và sẽ sống mãi trong lòng chúng tôi. Nguyên xin ơn trên ban cho chúng ta nhiều sức khỏe và hướng dẫn chúng ta đi trên những con đường có nhiều bóng mát như trong ba ngày vừa qua, để rồi phía sau con đường bóng mát kia là nắng ấm của những ngày còn lại của cuộc đời tha hương, nắng ấm sẽ sưởi ấm Thân hữu điện lực và làm chúng ta hiểu biết và quý mến nhau nhiều hơn nữa.

Hạnh phúc trong chớp mắt ... nhưng hạnh phúc sẽ ở mãi trong tâm hồn chúng tôi. Cảm ơn tất cả các bạn đã mang đến Aix chút nắng ấm ấy.

(Aix, 31 tháng 7, 1996)

16 Ngày Gặp Lại Em Trên Đất Pháp ... Sau 23 Năm Xa Cách

Chiếc máy bay Airbus 730 của hãng Air France từ Paris vừa đáp xuống phi trường Marseille - Provence đồng hồ điểm 8 giờ 30 tối ngày 11 tháng 11, 1999. Khôi, con trai thứ hai, cùng vợ chồng chúng tôi đã có mặt tại phi trường cả tiếng đồng hồ trước để đón cô em là Hồng Diệp (ở nhà gọi là cô Bê, vì hồi nhỏ dễ thương như con búp bê), từ Vancouver, Canada, qua Paris với máy bay Hòa lan KLM. Lúc đổi máy bay tại phi trường Charles de Gaulle, có vợ chồng con trai đầu là Nguyên và Mai Phương, làm việc tại Paris, đi đón. Tức cười, Bê là cô ruột mà hai cháu chưa bao giờ gặp mặt, cũng vui là lúc ra khỏi vùng quan thuế, hai cháu đã nhận ra cô, vì khuôn mặt giống cha mình, và hành khách phần lớn là Tây đầm.

Tuy đã gặp em tôi qua điện thoại và email cả gần hai tháng nay trong lúc em tôi đoàn tụ với gia đình tại Vancouver, Canada, nhưng trong lòng tôi một nỗi vui mừng và sung sướng khó tả. Đây là cuộc hội ngộ thật lịch sử vì thật ra em tôi chỉ đi Canada thăm gia đình anh và em tôi với ý định qua Mỹ thăm mẹ tôi và gia đình sống tại Irvine, vùng Cali, chứ không bao giờ nghĩ đến việc đi Pháp thăm chúng tôi, vì có hẹn sẽ gặp nhau tại Việt nam.

Con người có số, riêng em tôi thật là số sướng có từ hồi nhỏ, trời thương rất nhiều và đã dành riêng cái hồng ân đây tình nghĩa này, và sau 10 ngày làm thủ tục, Pháp đã dễ dàng tặng em tôi cái visa 6 tháng đi Pháp, đúng ngày sinh nhật của

em tôi. Chúng tôi không ngờ đã có dịp gặp em trên đất Pháp sau 23 năm, kể từ năm 1976 lúc cả gia đình 4 người chúng tôi rời Sài Gòn và định cư ở miền Nam nước Pháp, thành phố rất là nghệ sĩ, phong cảnh tựa Huế và Đà Lạt, đó là Aix-en-Provence, quê hương thứ hai yêu mến của chúng tôi. Lúc đưa tiễn em tôi trở về lại Việt nam bằng máy bay của hãng Đài loan sáng sớm ngày 27 tháng 11, 1999 tại Paris, sau 16 ngày hạnh phúc tràn đầy, tôi có nói với em tôi lúc trở về Nha Trang, thấp một nén hương để tạ ơn trên giúp cho em tôi đã làm một chuyến đi vòng quanh thế giới trong hai tháng rưỡi được an bình, hạnh phúc, không đau ốm, học hỏi cả ngàn sáng khôn, và điều quan trọng và sung sướng nhất là đã gặp lại mẹ già và tất cả các anh chị em ở Mỹ, Canada, và Pháp.

Ngày hôm sau, 28/11, tôi được email của Chí, chồng của Bê, và Mỹ Hòa đại diện cho 3 cháu gửi lời cảm ơn, cả gia đình đi đón Bê tại Tân sơn nhất trở về an toàn và đang nghe Bê kể chuyện phim lịch sử này, lòng tôi lại vui sướng hơn nữa, vì biết rằng tại quê nhà, em tôi có một gia đình êm ấm, vợ chồng thương yêu nhau, con cái học hành thành công. Tôi có hứa với em sẽ viết một ký sự liền sau khi chia tay với em tôi, để nói lên cái tình cảm chân thành của một người anh đối với em sau 23 năm gặp lại và cũng có dịp viết lên cho em nhớ những ngày vui thân ái cùng nhau viếng thăm nước Pháp êm đềm của chúng tôi, từ miền Nam lên miền Bắc ...

Thế rồi chúng tôi lìa phi trường Marseille-Provence. Khôi lái xe, còn tôi và Dung, nhà tôi, rảnh rang để tha hồ hàn huyên với em tôi. Tôi rất ngạc nhiên là sau 23 năm, em tôi vẫn xinh đẹp như một thời là người đẹp của sinh viên khoa học Sài Gòn. Đạo ấy, trước 1975, anh em chúng tôi có dịp ở chung với nhau tại đường Cách mạng. Các cậu qua lại cũng nhiều, rốt cuộc người chiếm được con tim của em tôi là Chí, bạn cùng cư xá sinh viên Đắc Lộ Sài Gòn với tôi, và cũng cùng nhau học ở Phú thọ, Chí về ngành Công chánh, còn tôi thì Công nghệ. Em tôi tuy đã gần 48 tuổi mà sao quá trẻ và

rất hồn nhiên, luôn luôn cười và rất tự tin, không bao giờ đặt cái khó khăn trước một vấn đề gì cả, cứ tiến lên, sẽ giải quyết vấn đề từ từ nếu gặp, quan niệm này em tôi rất giống chúng tôi. Từ Việt nam, đi một mình qua Canada, rồi qua Pháp, đối với con gái Việt nam như vậy là mạnh dạn lắm.

Thấy em tôi thích hiểu biết thêm về văn hóa, nghệ thuật nước Pháp, chúng tôi đã làm chương trình sẵn để đưa em tôi thăm nước Pháp qua hơn 2000 năm văn hóa. Em tôi cười có vẻ sung sướng vì đây là phần bổ túc sự hiểu biết của mình ngoài lãnh vực khoa học. Tôi nói đùa với em tôi là ở Pháp 16 ngày, cái đầu Bê sẽ bự ra vì đi một ngày đàng học cả sàng khôn, còn đi Mỹ thì cái bụng sẽ bự ra vì ở Mỹ ăn uống thả dãn, all you can eat, tha hồ mà ăn, lại vừa rẻ. Em tôi thì thích cả hai, vì vậy mà sau hai tháng rưỡi ở Gia nã đại và Pháp, chỉ có cái đầu nặng thêm một chút thôi, còn bụng thì không to lắm vì em tôi khôn ngoan, ăn uống cẩn thận và thích ăn đồ lạ và ngon hơn là ăn nhiều. Dung khéo léo đã cho em tôi thưởng thức đủ món trên thế giới. Trong hơn 10 ngày tại miền Nam nước Pháp, hoặc gia đình chúng tôi, hoặc có bà ngoại cháu Khôi, hoặc có vợ chồng em nhà tôi là anh Dany chị Mai Trinh đã đưa cô Bê đi thăm viếng nhiều nơi, tóm lược sau đây:

- Aix, thành phố thân yêu mà chúng tôi ở từ 1976, Aix Ville d'eau, Ville d'art, nơi sinh sống của họa sĩ Cézanne, nơi an nghỉ của Picasso dưới chân núi Sainte Victoire. Có hơn 200 suối nước nóng và lạnh, có chợ Provence nổi tiếng với đầy màu sắc, có đại lộ Mirabeau với hai hàng cây platanes đan nhau, mùa hè có ve ve kêu và đại hội nhạc thế giới, có đại học từ thế kỷ thứ 4. Bê có ăn đám cưới người bạn Pháp trong một tòa nhà như vua chúa ăn hội thế kỷ 18. Có thấy tuyết rơi và biết cái lạnh dưới không độ.

- Marseille, thành phố thứ hai của Pháp, có lối một triệu dân, cách Aix 25 km về phía biển. Em tôi đã thấy hải cảng Vieux port, xây dựng 600 năm trước Thiên Chúa giáng sinh

bởi dân Hy Lạp (Grèce), nơi dừng chân của sinh viên du học Pháp, lên tận nhà thờ Notre Dame de la Garde, nhìn xa thấy Chateau d'If (Monte Cristo) và đảo Corse, nơi sinh Napoléon. Em tôi say mê khi đến Palais Longchamps lúc đèn vừa lên, cảnh huy hoàng của bao nhiêu vòi nước phun lên giữa các tượng đủ loại của thời baroque (thế kỷ 17-18), đánh dấu một thời đại vàng son của vua chúa Pháp.

Marseille

- Đi Fontaine de Vaucluse bằng quốc lộ hướng Avignon để thấy La Douce France với nhiều cánh đồng cây ăn trái. Đây là vùng sản xuất trái cây của Pháp. Ghé thăm Les Baux de Provence, một làng rất xưa trên núi cao, Van Gogh ở Saint Rémy, và thưởng thức rượu nho tây tại hầm rượu trong núi đá, nhiệt độ bốn mùa không thay đổi. Đi Cassis, miền biển có nhiều calanques giống bên Hạ long cạn. Đi ăn cấp hồng của vườn người ta.

- Viếng nước Monaco, đánh bài ở Monte Carlo, viếng mộ bà Grace Kelly, vợ vua, shopping chỗ nhà giàu.

- Thăm Nice, lộng lẫy ban ngày cũng như ban đêm với

kiểu nhà Ý màu hồng, khách sạn Négresco thời Phục hưng, đường Promenade des Anglais, viếng Église Russe, dạo biển với ghế ngồi màu xanh d'azur dài hơn 8 cây số. Ở lại đêm tại khách sạn gần phi trường Nice. Viếng Grace, thủ đô sản xuất nước hoa thế giới và trồng hoa.

- Đường ven biển La Croisette ở Cannes, kinh đô điện ảnh Âu châu. Có vào khách sạn Carlton lộng lẫy.

- Viếng Paris một tuần bằng métro, thủ đô Paris, đẹp nhất thế giới. Đèn Giáng sinh tại Élysée.

- La Défense, nước Pháp thế kỷ 21, nơi làm việc và ở của Patrick và Mai Phương. New York của Pháp.

- Arc de Triomphe, đại lộ Champs Élysée, Jardin des Tuileries, Louvre, các cửa hàng Lafayette và Printemps vào mùa Noel quá giàu sang chiếu đèn thật đẹp lạ mắt, uống cà phê tại dưới vòm kiếng Printemps, đi Versailles.

- Tour Eiffel, Les Invalides (mộ Napoléon), Place Concorde, Notre Dame de Paris, Quartier Saint Michel, Saint Germain, Quận 13, ăn phở Bida, mua nhạc ở Trung tâm Thúy Nga, đi bộ 7 ngày mỗi chân.

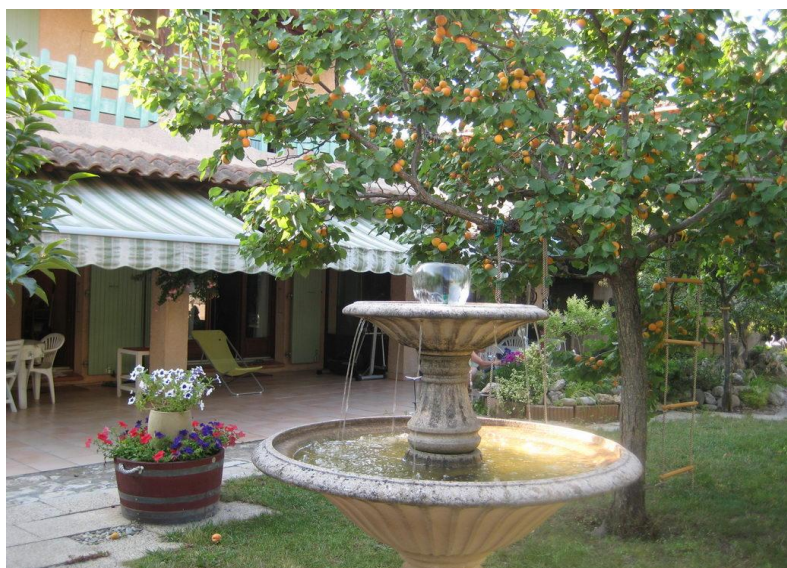

Tour Eiffel, Paris

- Viếng Cité des Sciences La Vilette, Pigalle Sex shop, Montmartre, nơi các họa sĩ vẽ, nhà thờ Sacré Coeur.

- Ăn cơm Nhật, Mc-Do, Quick, đồ Tàu, Tây, Việt, couscous Á rập, ăn cơm nhà anh chị Thiên, ông bà sui gia anh Chí là Nghi món ăn ốc sên (escargots) và thịt cừu nhà Patrick, học nấu món Tây ban nha Paëlla ...

“Cây mơ vàng sau vườn”, Aix-en-Provence

Mười sáu ngày qua như một giấc mộng đẹp tuyệt vời, bao nhiêu tình thương anh chị em đã biểu lộ rất cao. Dung có dịp tâm sự gần gũi em tôi nhiều hơn, các con của chúng tôi được sống bên cạnh một người cô thật dễ thương. Kỷ niệm này thật là hiếm có, hạnh phúc qua đi trong chớp mắt, nhưng niềm vui sẽ sống mãi trong chúng tôi. Hình ảnh một người em gái qua Pháp thăm anh thật là quá quý. Bê cảm ơn anh chị và các cháu, anh chị cũng cảm ơn Bê đã cho anh chị cái hạnh phúc tuyệt vời này. Anh chị cũng thật là vui mừng khi được biết Bê có một gia đình êm ấm tại Nha trang. Không giàu sang mà hạnh phúc đơn giản mỗi ngày trong tầm tay

qua những bữa cơm gia đình thân mật tại Aix, Paris, qua những con đường có lá vàng trên thảm cỏ xanh của miền Provence êm đêm, qua những cánh đồng phủ đầy tuyết dọc theo chuyến xe lửa tốc hành xuyên qua nước Pháp từ Nam tới Bắc, qua những buổi sáng đi chợ trời mà anh em mình chụp không biết bao nhiêu là hình, cái đẹp tự nhiên của bông hoa cây trái, vui đùa với bạn hàng, qua các di tích lịch sử, lâu đài, văn hóa, nghệ thuật cả hơn 2000 năm được Bê thăm trong nháy mắt.

Sài gòn

Tiền bạc chi là phương tiện, còn hạnh phúc là do mình tạo ra phải không Bê? Chắc chắn là chúng mình sẽ còn gặp nhau, đó là niềm hy vọng trở về lại quê hương Việt nam yêu dấu. Ba mẹ mình có nói không chỗ nào đẹp bằng quê hương ta, thật không sai. Hẹn gặp lại một ngày gần đây tại Nha trang, miền quê hương cát trắng.

Trở Về Sông Cửu Long Sau 30 Năm Theo Kiểu Tây Ba Lô

Hành trình của vợ chồng chúng tôi ở miền Nam thật là nhiều kỷ niệm đẹp và được sống trong cảnh thanh bình hiện nay, ngoài sức tưởng tượng của một người sống ở Pháp từ năm 1976... Chúng tôi đi tours của hãng “Sinh Café” tổ chức từ Sài Gòn vào đầu tháng 7/2000 vừa qua, tours có tên: *2 days, 1 night Mekong delta trip: Cao lanh, Can tho, Cai rang, Vinh long*. 20 đô la Mỹ 1 người gồm tiền xe, thuyền, khách sạn, và guide (không có tiền ăn) đã đưa đoàn tây ba lô 20 người gồm nhiều quốc tịch như Úc, Tân tây lan, Pháp, Đức, Nhật, Việt kiều ở Mỹ và Pháp đi thăm viếng nhiều nơi.

- Chúng tôi rời xe hơi tại Mỹ hiệp, thuộc tỉnh Đồng tháp, không xa biên giới Miên, để dùng thuyền lớn và nhỏ đi vào Búng, mật khu lớn nhất của Việt cộng, hồi đó gọi là Rừng tràm, căn cứ Xẻo quýt, có đường hầm giống Củ chi, thêm vào đó là đồng lầy, rừng tràm dày đặc không thấy mặt trời ... Mới biết là quân Mỹ khó mà vào được, chỉ còn lại khá nhiều hố bom, phần lớn cả sư đoàn đều ở một phần dưới nước, một phần trên cây, trên đồng lầy, không khí thật là khó thở, ẩm ướt...

- Kỷ niệm rất dễ thương lúc thuyền đi trên hai con sông lớn Tiền và Hậu giang, cùng các con lạch nhỏ để đến chợ Cần thơ, trong suốt 4 tiếng đồng hồ dọc theo sông, mới thấy dân miền Nam ta sống thông thả, cây trái đủ loại, vịt màu trắng, cá hàng vạn con, lội ven sông khắp nơi, lúa gạo phì nhiêu, ba bốn mùa một năm, không kể đến cá tôm, rùa rắn,

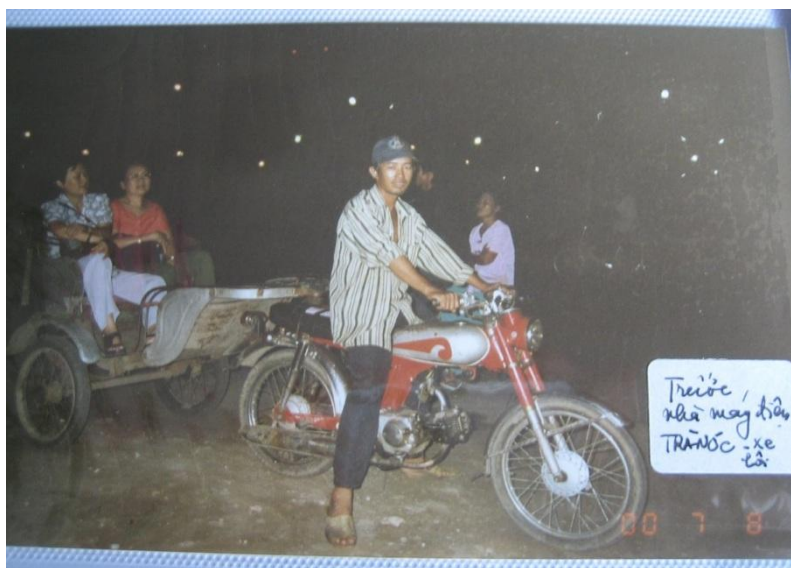
chuột đồng... dưới nước... Chúng tôi vẫy tay chào đáp lễ dân chúng hai bên sông, hạng nhất là các em bé, từ trong nhà chạy ra vẫy tay, rồi la lên “Hé lô, Hé lô”, mới thấy cảnh hồn nhiên và hiếu khách của dân mình...

Không có ăn xin, chỉ có các em bé cầm tay chúng tôi nói chuyện, thăm hỏi, nói chút tiếng Pháp, tiếng Mỹ... lúc đoàn chúng tôi lên bờ, đi bộ vào làng để thăm các nhà máy có tính cách gia đình, làm hủ tiếu, bánh tráng, xay lúa, nuôi heo... tất cả đều dùng điện mà chương trình Cần thơ đã mang lại để khai thác mọi kỹ nghệ, phát triển kinh tế... Tôi có dịp ngắm nhìn đường điện cao thế vững mạnh chạy dài trong các làng mạc dọc sông... 2 towers lớn bắc ngang qua sông Bassac rộng hơn một cây số mà tôi đã có dịp chứng kiến cảnh kéo dây điện bằng tàu và dây đợc nổi trên sông bằng các phao lớn đem từ Nhật qua, 30 năm trước đây lúc ở Nha Trang bị và hôm nay điện đã thay đổi cuộc sống của dân làng, sung túc và tiện nghi thấy rõ. Đâu đâu cũng vẫn vang tiếng ti-vi, nhà đã có tủ lạnh trong làng... Có gì đẹp bằng những phút

giây êm ái như vậy, một chút đóng góp nhỏ của anh em thuộc Chương trình Nhiệt điện Cần thơ, 30 năm trước, giờ đây trong khung cảnh này, vợ tôi nhìn tôi với niềm sung sướng cho cả hai người. Lúc bấy giờ tôi được anh TKK giao cho phụ trách ban Tiếp vận cho cả chương trình Nhà máy và đường dây lục tỉnh... Nhất là phân phối ngoại giữa chính phủ Việt Nhật, kế ước, nhập cảng hàng hóa, vay tiền qua quỹ quốc tế...

Tối hôm ấy, ở lại đêm tại khách sạn Hậu giang, gần chợ Cần thơ và đi ăn cơm tối tôm rim, canh chua lươn, rắn xào, ếch chiên bơ... tại bến Ninh kiều với anh Thiện là guide của đoàn. Anh là cựu giáo sư Anh văn Đại học Sư phạm, bỏ nghề vì làm guide nhiều tiền hơn, anh nói tiếng Mỹ lưu loát. Khách sạn Quốc Tế kế tiệm ăn, mà lúc khởi đầu chương trình Nhiệt điện vẫn còn đó, tôi có dịp cùng anh Quán đốc TĐT và anh NQĐ là phụ tá công trường và các kỹ sư cố vấn Nhật ở lại đây lúc mới khởi công thăm dò đường dây, gọi là “survey.” Khách sạn còn đó mà cả hai anh đều đã bỏ chúng tôi ra đi qua bên kia thế giới...

- 9 giờ tối hôm ấy, vợ chồng tôi lấy xe lôi, kiểu xe Honda kéo một cái xích lô phía sau, xe này chỉ có ở miền Tây mà thôi, về thăm nhà máy điện Trà nóc ở cách Cần thơ 9 cây số. Tôi còn nhớ rõ, 30 năm trước, đường này ban đêm không ai dám đi vì sợ Việt cộng bắn xe, nay nhà cửa, khách sạn mọc bít hai bên đường...

Thoạt nhiên nhà máy điện Trà nóc sáng trưng lên cả một khung trời như chào đón một người thân về thăm gia đình... Vợ chồng tôi có chụp mấy tấm hình trước nhà máy, tôi không có vào thăm vì cũng đã khuya rồi, nhìn thấy từ ngoài khu máy nhiệt được bảo trì tốt, có vẻ lớn hơn hồi xưa nhất là khu dẫn điện cho lục tỉnh, khu cư xá nhân viên có xây thêm, đẹp đẽ sáng sủa và một khu kỹ nghệ đang bành trướng kề bên nhà máy... Bao nhiêu kỷ niệm một thời ở đây ...

Bến Ninh kiều, Cần thơ

Ngày hôm sau, từ bến Ninh kiều, đoàn chúng tôi dùng thuyền đi thăm chợ nổi Cái Răng (Floating market), bán đủ

loại trái cây, gà, vịt, rau cải, hạng nhất là dứa... Mỗi chiếc ghe đều có một cây sào lớn, trên cây sào treo mẩu hàng như dưa, thơm, vịt... Lúc trở về lại Sài gòn bằng xe tours, xe qua phà Cần thơ, vẫn còn cảnh bán chim sẻ quay, bắp, bánh bao... rồi có đi qua cầu treo mới Mỹ thuận trên sông Tiền giang về Vĩnh long. Cầu mới hoàn thành lối tháng tư năm nay, rất đẹp, kiến trúc như kiểu cầu treo ở Normandie bên Pháp, nhưng với tiền viện trợ của Úc. Ban đêm có đèn chiếu rọi cả một khung trời Việt nam ...

Quê hương mình đẹp lắm các bạn ạ.

(Aix en Provence, France)

Chương Trình Nhiệt Điện Cần Thơ Dấu chân kỷ niệm và Niềm hy vọng

(Tâm tình của một người còn lại, 30 năm sau)

Sau khi hoàn tất công tác xây dựng nhà máy Diesel Bà queo với Pháp, vào đầu năm 1973, tôi được hân hạnh bắt tay vào công cuộc Nam tiến của Điện lực Việt nam, đem lại công ăn, việc làm cho nhiều đồng bào và tạo cơ sở căn bản cho mọi phát triển kinh tế, kỹ thuật, đồng thời thay thế lần lần các nhà máy cũ thời Pháp thuộc, qua Chương trình Nhiệt điện Cần thơ (CTNĐCT). CTNĐCT bao gồm xây cất một nhà máy nhiệt điện 2x33MW chạy bằng dầu, tại Trà nóc, cách Cần thơ lối 10 cây số theo hướng Bình thủy, và một hệ thống phân phối điện cao thế dẫn từ nhà máy đến các trạm biến điện cho 6 tỉnh miền tây là Cần thơ, Vĩnh long, Rạch giá, Long xuyên, Châu đốc, và Sa dec. Sau Thủy điện Đa nhim, Nhiệt điện Thủ đức, Diesel Bà queo, T&D, đây là một công trình to lớn đầu tiên của Công ty Điện lực Việt nam cho miền Tây, kinh phí được vay của chính phủ Nhật bản.

Dấu chân kỷ niệm một thời về miền sông nước Cửu long làm sao quên được, đã 30 năm qua rồi, hôm nay trong mùa xuân miền Provence nước Pháp nhắc lại chuyện xưa để đóng góp vào trang sử đẹp của Điện lực Việt nam, thêm mặn mà hơn. Tôi viết bài này trong suốt ba tháng, mỗi ngày, mỗi

đêm, mỗi giây phút tùy theo kỷ niệm đến với mình, để thay thế hai anh Trâm Đình Thơm và Nguyễn Quảng Đức, đã bỏ chúng ta ra đi bên kia thế giới, ghi lại cái thừa ban đầu lưu luyến ấy. Tâm tình thì không tránh khỏi nói đến bạn bè, nói đến mình, nhiều lúc nhớ sai vì tóc nay cũng hoa râm rồi, người viết kính xin người đọc thông cảm cho, xin cảm ơn.

Ban Quản đốc CTNĐCT đã hoạt động từ lâu, lúc còn là dự án, dưới sự bảo trợ của Thầy Hồ Tấn Phát, Tổng Giám đốc Công ty Điện lực Việt nam và Nha Trang bị mà Giám đốc là anh Thái Kế Khoa cùng hai phụ tá Lê Minh Quân, về Công tác, và Nguyễn Trọng Dũng, về Đồ án. Tất cả cấp chỉ huy đều đóng góp tích cực trong công trình lớn lao này, ngoài ra còn có sự hợp tác kinh nghiệm của các đàn anh ở nhà máy Thủ đức như NĐ Huấn, Lâm Dân Trường, HV Phong, cùng các nha sở khác. Tâm tình của tôi chỉ xin giới hạn trong công trường Cần thơ mà thôi và xin gửi lời cảm ơn đến tất cả không thiếu một ai.

Ngoài một số nhân viên hành chánh, Ban Quản đốc lúc ấy chỉ có hai người: Anh TĐ Thơm, Kỹ sư Điện, làm Quản đốc và anh NQ Đức, Kỹ sư Công chánh, làm Phó Quản đốc. Tôi, Kỹ sư Công nghệ, khóa đàn em rất xa, là người thứ ba được cái hân hạnh làm việc với hai anh cả. Chuyển công tác đầu tiên về miền Tây của tôi gọi là đi thăm dò hay là đi survey, tôi đi cùng với hai anh Thơm và Đức, cảm tình đẹp cả ngay từ phút đầu tiên mới nhận nhiệm sở mới, trong một chiếc xe Toyota máy lạnh, màu xanh nước biển do Nhật cung cấp. Phía bên Nhật thì có ba, bốn xe Toyota, cũng mới tinh, gồm xe của hãng Kỹ sư cố vấn WJEC, hãng Toyomenka, trúng thầu xây dựng đường dây điện cao thế và 6 trạm biến điện ở lục tỉnh, và hãng Marubeni, trúng thầu xây dựng nhà máy phát điện chạy bằng dầu gọi là Nhà máy Nhiệt điện Cần thơ, rất to lớn, có thể xem như là đàn em của Nhà máy Nhiệt điện Thủ đức.

Lúc đoàn xe chạy chậm lại để qua bắc Mỹ thuận, dân chúng hai bên đường vô cùng ngạc nhiên; một số hành khách tò mò đến gần phái đoàn lúc chiếc phà vừa lia bên, vì đây là lần đầu tiên họ thấy một đoàn xe Toyota mới tinh, chở đầy nhân viên Nhật bản, mặc đồng phục màu vàng nhạt, vai mang máy chụp hình, chụp lia lịa, miệng xì lô, xì la, chả ai hiểu nói gì, như có vẻ là sứ giả của hòa bình thay vì cảnh hành quân của chiến sĩ biệt động quân vùng bốn chiến thuật, tay cầm súng M16, ngồi trên xe tăng, nặng mùi chiến tranh khốc liệt lúc bấy giờ.

Lần đầu tiên tôi được đi qua hai chiếc bắc Mỹ thuận và Cần thơ, được thấy sông Tiên và Hậu giang là hai nhánh sông Cửu long, sao mà to lớn thế, nước màu vàng mang phù sa đổ ra biển bằng chín cửa tựa như chín con rồng. Cũng chính trong những chuyến bắc ấy, trong phim L'Amant, bà đầm tên Marguerite Duras, gốc người Sa đéc, đã kể lại chuyện tình xác thịt của bà lúc có 16 tuổi với một chàng thanh niên người Tàu, giàu có, họ gặp nhau ở đây, trên giong sông Mê-kông cuộn cuộn này trong thời Pháp thuộc.

Qua khỏi Cần thơ, xe chạy hướng Bình thủy lối 10 cây số thì đến Trà nóc. Nhà máy nhiệt điện sẽ được xây dựng tại đây. Trà nóc là điểm thuận tiện về mọi mặt, chính trị, kinh tế, cũng như hành chánh: gần sông, gần Cần thơ là thủ đô miền Tây. Hai anh Thơm và Đức đã mất nhiều thì giờ và công sức để tranh đấu chính quyền dành mọi ưu tiên cho Điện lực về miếng đất này và đã nhiều lần bị dân chúng hăm dọa trong công cuộc giải tỏa nhà cửa của đồng bào ở đây (không khác gì nhóm lính nhảy dù hăm dọa bắn anh Nguyễn Văn Thích, Quản đốc Chương trình SACM, lúc giải tỏa đất để xây nhà máy điện Bà queo mà anh có kể cho tôi nghe khi anh chị Thích sang Pháp ghé thăm chúng tôi hè năm 2002). Lúc phái đoàn chúng tôi đến đây, Trà nóc chỉ là một khu đất bao la đã rào lại, hãng Marubeni đang khoan dò đất đai, văn phòng Quản đốc Công trường và Kỹ sư cố vấn đang được xây cất

dưới sự kiểm soát của anh Nguyễn Văn Chén, mấy tháng sau, anh Chén đã qua đời vì bị bệnh, tiếc thương một chuyên viên điện lực đã hết mình cho CTNĐCT lúc đầu.

Rời nhà máy, chúng tôi đi survey đường dây điện cao thế với hãng Wjec và Toyomenka, phía CDV chỉ có ba người, còn phía Nhật cũng lối 10 người, và một số nhân viên Việt do nhà thầu Lý Hứa Kỳ cầm đầu để làm công tác đóng cọc, nhắm hướng. Tôi không nhớ hết tên mấy bạn Nhật này, chỉ còn nhớ ông Miyahara, đánh bài các-tê rất giỏi, Fuji, lo hành chánh, Heidesu Jo, rất lịch sự.

Hết ngõ ngang trước cảnh lớn lao về một dòng sông Cửu long bát ngát, đến cảnh ruộng đồng miền Nam cò bay thẳng cánh dọc quốc lộ, nhà vườn đầy cây ăn trái, phía sau nhà đều có đào một cái ao, mỗi ngày nước sông lên và xuống để lại trong ao đĩa biết bao là cá, tôm, cua, rùa, rắn, là thức ăn nuôi sống hàng ngày, khỏi phải đi chợ, quê hương vợ tôi ở chôn này sao mà sung sướng quá, trên thế giới ít có chỗ nào bằng: *Ta về ta tắm ao ta, nhiều tôm, nhiều cá ao nhà vẫn*

hơn. Chạnh nhớ đến Huế của tôi, ruộng vườn nhỏ chút xíu, không màu mỡ: *Quê hương tôi nghèo lắm ai ơi, mùa đông thiếu áo, mùa hè thiếu ăn* như bài hát *Về miền Trung* của Phạm Duy.

Những ngày đầu tiên làm việc với Nhật, cả hai phía đều lúng túng vì phần lớn họ không nói rành tiếng Anh, nên mọi việc phải nhờ thông dịch viên. Bác Hai, người Bắc, nói thông thạo tiếng Nhật và tiếng Việt. Ba anh em chúng tôi, ai cũng nói được tiếng Anh nên đỡ mất thì giờ, riêng tôi, nhờ có đi học tiếng Nhật ban đêm trong 6 tháng, nên cũng múa tay, bập bẹ ba bốn câu, vì vậy mà có thêm được nhiều bạn Nhật không nói được tiếng Anh rành.

Người Nhật làm Công trường Cần thơ hầu hết rất vui vẻ, lúc nào cũng cúi đầu sát đất để chào khách, ngoại giao là "nghề của chàng", đi tới đâu là quà cáp tới đó. Về công việc hành chánh, an ninh, nhập cảng máy móc, chuyên chở xuồng Trà nóc, nhân viên, tiếp vận, tiền bạc với Quỹ Tiền tệ quốc tế, liên hệ với chính quyền, ... người Nhật hoàn toàn để Ban Quản đốc Công trường đảm trách. Về công việc liên quan đến kỹ thuật nhà máy, đường dây, trạm biến điện, họ đảm trách. Mọi đề nghị của Điện lực người Nhật đều gặt đầu và ghi ngay vào sổ, nhưng rất cuộc, phần lớn họ theo ý đã chấp thuận theo khế ước đã ký. Điều này cũng dễ hiểu thôi vì đây là dự án đã ký với điều kiện là họ chịu trách nhiệm tất cả về kỹ thuật từ đầu cho đến lúc hoàn tất tốt đẹp và bảo đảm khai thác không có vấn đề trong một thời gian khá lâu.

Tôi nhớ mãi một kỷ niệm vui là buổi trưa đầu tiên ăn cơm chung bên bờ sông Hậu giang, mấy bạn Nhật có mời tôi ăn cơm công trường kiểu Phù tang: cơm được nắm lại từng nắm tròn bằng cái hột gà, ở trong ruột có một hột xí muối, hoặc một con châu châu hay loại côn trùng tương tự, phơi khô rồi ướp muối mặn mặn. Chèn đét ời, vì lịch sự, chúng tôi cố rán nuốt mấy con sâu bọ nổi tiếng của Nhật, mà ước ao chi có tô hủ tiếu Mỹ tho thì khoái biết bao. Trưa hôm sau,

anh Thơm và Đức mời cả đám Nhật ra quán ăn cơm với canh chua, tôm rim, cá kho tộ, gà xé phay. Họ khoái quá, và cũng kể từ đó, họ hết bới cơm trưa với xí muối, cà cà, mà theo chúng tôi chỉ xin vào tiệm ăn cơm miền Nam thôi. Các bạn Nhật rất sung sướng sống ở đây, vì theo họ kể chuyện thì đời sống bên Nhật rất là mắc, rất ít có dịp đi ăn tiệm, mà ở nhà coi ti-vi.

Cũng như các chương trình lớn của CDV, đặc biệt đây là lần đầu tiên miền Tây Việt nam có được một chương trình phát triển điện năng to lớn và tốn kém như thế này, và theo thông lệ thì thẩm thoát rồi cũng đến ngày tổ chức lễ "Đặt viên đá đầu tiên" xây cất nhà máy Trà nóc. Tại công trường, hai anh Thơm và Đức tổ chức rất long trọng và thật chu đáo về vấn đề an ninh, dựng khán đài lớn, treo cờ, biểu ngữ, ban nhạc Quân đoàn 4 lo, đặt bánh trái để tiếp tân, rất nhiều quan khách từ Tổng thống, Bộ trưởng, chính quyền 6 tỉnh miền Tây, ngoại giao đoàn, nhất là phía Tòa Đại sứ Nhật bản, Tổng giám đốc, Giám đốc CDV, bạn bè Điện lực của chúng tôi phần lớn từ Sài gòn xuống cũng cả trên 300 người.

Nhà máy Nhiệt điện Trà nóc, Cần thơ

Hôm ấy, chính Tổng thống Nguyễn Văn Thiệu lấy viên đá đầu tiên trên tay tôi để mở đầu cho một chương trình lịch sử của Công ty Điện lực Việt nam.

Vài dấu chân kỷ niệm vui buồn chợt nhớ ra, ghi thêm vào đây để cùng nhớ miền Tây:

Văn phòng Ban Quản đốc đặt tại khu nhà máy điện Trà nóc và Nha Trang bị. Ban đầu vì ít nhân viên nên tôi phụ hai anh lo mọi chuyện, sau này khi có tăng cường nhân viên điều khiển, hai anh ở tại Trà nóc, còn tôi ở Nha Trang bị nhiều hơn và chỉ phụ trách ban "Yểm trợ công trường" thôi, đại khái mọi vấn đề ngoài phần kỹ thuật. Sau khi đặt viên đá đầu tiên, Nha Trang bị tuyển chọn các kỹ sư đảm trách Trưởng ban bằng cách khảo sát đơn của các ứng viên, tiếp theo một cuộc điện đàm với Ban Quản đốc. Sự vụ lệnh do TGD HT Phát ký bổ nhiệm các Trưởng ban ngang hàng với chức Trưởng ty, có phụ cấp chức vụ đáng kể. Ngoài tôi, còn có Nguyễn Nho Thụy, Trưởng ban Công chánh, Nguyễn Tân Xuân, Trưởng ban Đường dây, Tràm biển điện, Ngô Minh Thuyết, Trưởng ban Điện nhà máy, Nguyễn Thanh Tông, Trưởng ban Cơ khí nhà máy. Sau này có tăng cường các anh như Trương Công Thiều, Trương Sỹ Thực.

Văn phòng tôi có anh Cửa, giống Nhật Trường, các cô Nói, Tám, Kim Anh, Hồng, Lộc, anh Phước, anh Ngọn, chú Tư tài xế. Văn phòng trước Sở Kết ước của anh Ngô Văn Phương. Tôi không bao giờ quên anh Cửa, đã lo lắng mỗi tháng hai lần đem tiền lương và nhất là tiền phụ trội xuống cho anh em công trường, nhiều lúc phải ngủ dọc đường vì có chạm súng, tôi ngủ bụi bờ, ôm một đồng tiền cho cả mấy chục nhân viên mà run, không dám thiếp mắt. Nếu anh Cửa còn ở nơi nào đó trên quả đất này, tôi xin cảm ơn, nhà tôi còn nhắc có ghé thăm nhà anh chị cách đây hơn 30 năm, ở bên kia cầu chữ Y. dịp này, tôi cũng mượn bài này xin gởi lời thăm hỏi và cảm ơn đến các anh chị trong ban Yểm trợ CTNDCT đã cùng tôi đem "niềm vui hậu phương" đến các

cho đồng nghiệp và bạn bè ngoài "tiền tuyến", rảnh tay, xây dựng căn bản phát triển kinh tế nước nhà.

Ban Quản đốc có thuê một ngôi nhà 3, 4 tầng lầu ở cùng đường với Ty Điện lực Cần thơ cho Wjec và anh em Điện lực ở, có mướn một chị bếp lồi 40 tuổi lo cơm nước cho lồi 10 cố vấn Nhật, chị Ba nấu đồ ăn miền Nam hết xẩy làm mấy chàng Nhật mê quá, bỏ đồ ăn Nhật luôn. Một chuyện tình không biên giới giữa chị Ba và một chàng Nhật cố vấn tại ngôi nhà này. Chuyện tình éo le không thua gì chuyện Roméo và Juliette ở phương Tây, tôi có biết anh Nhật này nên xin kể nghe cho vui: anh chàng tên là Kudo, say mê chị bếp này lắm, mỗi lần tôi xuống Cần thơ, Kudo thường hay khoe với tôi là chị Ba dễ thương, lo lắng cho Kudo mặc dầu cả hai người nói chuyện bằng tay chân thôi. Ban đêm có bạn gái ngoại quốc nằm kế bên là số dách rồi. Anh Kudo sắm cho người yêu nào là ti-vi, tủ lạnh, áo quần, nữ trang. Trước ngày 30 tháng 4, 75, Wjec đều rút về Sài gòn và về Nhật cấp tốc, chỉ còn anh chàng si tình Kudo không chịu về. Tôi gọi điện thoại bắt buộc Kudo phải trở lên Sài gòn ngay, Kudo khóc lóc quá xá, xin ở lại Cần thơ.

Chuyện rất khó giải quyết vì Sài gòn sắp mất. Rốt cuộc Wjec gọi điện thoại hăm dọa bỏ Kudo lại, và sẽ mất việc làm, nên Kudo đành chia tay người yêu để trở về Nhật bằng chuyến bay chót. Tôi nhớ đến bài hát dễ thương "*Cuối cùng cho một tình yêu*", thơ Đinh Cường, Trịnh Công Sơn phổ nhạc, có đoạn giả từ người yêu: *Một lần yêu thương, một đời bão nổi, già từ, già từ, chiều mưa giông tới, em ơi, em ơi. Sầu thôi xuống đây, làm sao anh nhớ, mưa ngoài song bay, lời ca em nhỏ, nỗi lòng anh đây.*

Hãng Marubeni xúc tiến công tác đóng cừ, xây cất nhà máy được tiến triển tốt đẹp dưới sự tiếp nhận của các anh Trưởng ban, theo từng giai đoạn hoàn tất đã vạch sẵn theo planning. Tất cả đều làm việc trong bầu không khí đầy tình huynh đệ cao đẹp với hai anh Thom và Đức. Trên sông nước

Sài gòn và Cửu long lúc bấy giờ tập nập những chiếc tàu lớn chở vật liệu từ Nhật sang, cập bến Trà nóc. Đường quốc lộ dẫn về sáu tỉnh miền Tây cũng rộn ràng xe nhà thầu Việt và Nhật, tạo công ăn việc làm cho dân địa phương một thời.

Hãng Toyomenka phụ trách công tác làm 6 trạm biến điện, ráp trụ điện kiểu trụ điện Đa nhim và kéo dây điện cao thế qua 6 tỉnh miền Tây cũng tiến hành tốt đẹp, không có tai nạn vì đập mìn. Tôi nhớ mãi ngày kéo dây điện qua sông Bassac, rộng hơn một cây số. Đây là công tác duy nhất theo tôi được biết trong lịch sử Điện lực Việt nam. Đường dây cao thế bằng sông được kéo lên trên hai trụ điện cao lớn bằng một chiếc tàu của hải quân VN, dây điện được cột vào các phao màu đỏ, mà mỗi khi đi qua sông, hoặc ở vùng Cần thơ, Vĩnh long không ai không thấy cảnh này, hùng vĩ như tháp Eiffel ở thủ đô Ba lê, ban đêm cũng có đèn chớp đỏ để báo hiệu cho máy bay khởi động vào.

Lúc nhà máy sắp hoàn thành, Nha Trang bị có tuyển dụng rất nhiều kỹ sư, cán sự, thợ chuyên môn, nhân viên hành chánh, phần lớn trẻ tuổi, các cô thư ký thật xinh đẹp, rất mặn mà hương sắc miền Nam. Tôi nhớ có một mối tình giữa một anh kỹ sư và một cô rất duyên dáng, họ xây tổ ấm ở cư xá nhân viên cạnh nhà máy.

Lối ba tháng sau ngày "giải phóng", theo lời yêu cầu của chính quyền mới, Wjec trở qua lại Việt nam và họp tại Nha Trang bị, có các cấp chỉ huy mới của Điện lực. Phía người cũ có anh LM Quân và tôi, đại diện CTNDCT vì hai anh Thơm và Đức đã đi học tập cải tạo rồi. Hôm sau, tôi theo phái đoàn xuống nhà máy Trà nóc họp kiểm tra những gì Nhật còn thiếu với Việt nam. Tôi ngủ lại trong cư xá nhân viên, mới tờ mờ sáng, ống loa đã vang lên, mời tất cả nhân viên nam nữ ra làm vườn làm việc. Trong ánh sáng mờ mờ, tôi nhận ra một số kỹ sư công nghệ, đang gánh nước tưới mấy đám rau, bầu bí mới trồng.

Sau ngày "giải phóng", tôi còn làm việc ở Nha Trang bị cho đến tháng 5/76 là lên đường qua Pháp với vợ và hai con trai, 4 và 2 tuổi. Tạm biệt Nha Trang bị, CTNĐCT cũng đành chấm dứt, gần sáu năm phục vụ cho Điện lực Việt nam đành chia tay. Rồi trên quê hương mới đầy tự do, bác ái, huynh đệ của nước Pháp rộng lòng đón nhận chúng tôi, rồi cũng tiếp tục học lại kỹ sư Arts et Métiers, cũng tham gia vào công tác xây dựng và bảo trì nhiều nhà máy lọc dầu của hãng Shell-France, vùng Bere l'Etang, bên bờ biển Địa trung hải suốt 25 năm qua.

Niềm Hy Vọng là mùa hè năm 2001, chúng tôi có trở về đồng bằng sông Cửu long thăm cảnh cũ sau gần 30 năm xa cách, vô cùng cảm động khi đứng trước nhà máy Trà nóc, ban đêm điện sáng cả một khung trời Việt nam. Điện lực miền Tây đang đóng góp mạnh vào công cuộc phát triển kinh tế nước nhà, tạo công ăn việc làm cho biết bao đồng bào ta, thật là một vui sướng vô bờ bến, một niềm tự hào cho những ai đã đóng góp vào công tác lịch sử này, tôi thiết nghĩ đây cũng là một niềm hãnh diện cho toàn thể cộng sự viên của Công ty điện lực Việt nam trong cuộc mở mang ngành điện cho miền Nam VN... Tối hôm ấy, tôi nhìn lên trời cao, bất chợt có hai vì sao thật sáng vừa bay ngang trên đầu tôi, anh Thom và Đức đã cùng chúng tôi trở về mái nhà xưa với bao nhiêu là kỷ niệm mà tôi đã thay hai anh kể lại, các anh thật là những ngôi sao sáng của ngành Điện lực Việt nam, những anh hùng của riêng chúng tôi. Những niềm hy vọng đã thành sự thật!

Hy vọng có sức khỏe để đi du lịch và đi thăm các thân hữu, bạn bè, bà con khắp năm châu bốn bể.

Hy vọng và mền chúc các thân hữu đã và đang vác ngà voi, có thật nhiều can đảm và nghị lực để tiếp tục đem lửa ấm đến cho mọi gia đình điện lực hải ngoại tốt đẹp mãi như trong suốt 22 năm qua, các đại hội THĐLVNHN trên cùng

thế giới, hay trong công tác biên soạn và phổ biến tập san THĐL, năm nay 2003 là số 23. Bravo các ngôi sao sáng ấy!

72 HBT, Sài gòn

Và Hy vọng gần nhất là sẽ gặp lại nhau trong năm tới, vào mùa thu, tháng 9/2004, tại Âu châu, Pháp và Bỉ, ở đây sẽ có nhiều tình thân hữu đang chờ đón bạn.

*Aix en Provence, mùa xuân 2003.
(Một người còn lại của Chương trình Nhiệt điện Cần thơ.)*

Tình Nghĩa Thầy Trò

Montreal, Canada

Khi chiếc xe Lambretta màu trắng của tôi vừa qua khỏi cổng Trung tâm Quốc gia Kỹ thuật Phú thọ thì mùa khai giảng năm học 1967-1968 cũng vừa bắt đầu.

Sau ba tháng hè tập sự ở các xí nghiệp, hôm nay các sinh viên của trường Cao đẳng Điện học, Cao đẳng Công Chánh, Cao đẳng Hóa học, Quốc gia Kỹ sư Công nghệ bắt đầu một niên học mới trong ánh nắng mai vàng đầy hy vọng của một khung trời Sài gòn dễ thương. Riêng đối với tôi, đây là năm thứ tư, cũng là năm cuối cùng của một cuộc đời sinh viên Phú thọ.

Ngày khai giảng năm học, một thay đổi mới cho trường Công nghệ là Giáo sư Bùi Tiến Rững, PhD ở Hoa kỳ, thay thế GS Văn Đình Vinh, Kỹ sư Arts et Métiers, Pháp, làm Giám đốc. Trong bầu không khí đổi mới, chúng tôi hân hạnh

đón tiếp ngày đầu tiên thầy BT Rững, dạy môn động cơ (moteurs). Điều làm tôi ngạc nhiên là tuy học bên Mỹ, thầy nói tiếng Pháp lưu loát như mấy thầy Granottier, Martin dạy công nghệ lúc bấy giờ ... mà thầy lại còn trẻ quá, xem như là anh cả của chúng tôi. Sau một thời gian ngắn làm Giám đốc, thầy được thăng chức làm Giám đốc Trung tâm, lúc ấy tôi cũng vừa tốt nghiệp và được tuyển dụng ngay làm giáo sư trưởng Công nghệ khỏi phải làm đơn ...

Thời gian trôi qua, tôi đắc cử Phó Chủ tịch Hội Sinh viên Công nghệ và với chức vụ này, tôi thay mặt sinh viên toàn trường trực tiếp gặp thầy Giám đốc thường hơn và để làm viên gạch nối giữa trường và Ban Giám đốc về mọi hoạt động liên quan đến sinh viên. Có lẽ trong ánh mắt, qua nhiều lần trò chuyện, hội họp với ban giáo sư ... thầy đã bắt gặp ở tôi một niềm tin, một sinh viên có hướng đi tốt và chính tôi cũng nhận thấy ở thầy điều ấy. Hy vọng của tôi lúc bấy giờ là muốn "đổi mới" mọi hoạt động văn hóa sinh viên theo lối các trường lớn ở Pháp và Mỹ, và tôi may mắn được thầy chấp nhận chương trình trên nguyên tắc vì cả thầy lẫn trò đều cùng một hướng đi lên cho trường được mọi người biết đến hơn, ... dễ dàng kiếm việc làm cho sinh viên ... Tôi phải quyết tâm thực hiện giấc mơ đẹp này mặc dầu con đường đi rất khó khăn ... Thế rồi mọi đổi mới cũng hoàn tất tốt đẹp theo năm tháng ...

Ngoài việc học hành, tôi cũng sát cánh bên thầy về tình hình chính trị có ảnh hưởng đến sự xáo động sinh viên, vì lúc bấy giờ chắc hẳn chúng ta đã xuất thân từ Phú thọ không ai quên được thời điểm éo le của cuộc chiến tranh đau khổ này. Đây là giai đoạn khó khăn nhất của nước nhà. Sinh viên biểu tình, tranh đấu, chính phủ thay đổi lia lịa ... cộng sản len lỏi trong sinh viên, rồi Tết Mậu Thân 68, chiến tranh kể bên trường, sinh viên cầm súng chống kẻ xâm lăng ... Tôi chỉ ghi nhớ vài mẩu chuyện "Tình nghĩa thầy trò" quý hóa này giữa tôi và thầy BT Rững kể từ năm 1968 đến nay 2003, đã hơn

35 năm, mỗi lần nhắc đến thầy, vừa vui mừng vừa cảm động ... Trong cuộc đời của tôi, tôi luôn nhớ đến hình bóng vị thầy kính mến, hai thầy trò đã cùng nhau "Đổi Mới" trường Công nghệ một thời ... Cái tình nghĩa cao đẹp đó, tôi xin cảm ơn đáng tối cao đã cho tôi cái hạnh phúc này ...

Tôi nhớ mãi vào lối tháng 10 năm 67, tôi có mời thầy Rững và gia đình đi viếng thăm và dự tiếp tân, xem văn nghệ nhân dịp lễ Phụ huynh (Fêtes des parents), được tổ chức hằng năm để giới thiệu cho cha mẹ, bạn bè, hội đoàn trong và ngoài nước, nơi ăn, chốn ở của tôi và khoảng 60 sinh viên đủ mọi ngành, được cái may mắn sống tại cư xá sinh viên Đắc Lộ (Foyer Alexandre de Rhodes), đường Yên Đổ, do các cha Dòng Tên (Pères jésuites), phần lớn là các linh mục Canadiens điều khiển. Ngoài việc cư ngụ trong một campus tân tiến kiểu Âu Mỹ, sinh viên được hướng dẫn sống tập thể lành mạnh, kỷ luật, tương thân tương ái, dạy dỗ về mọi khía cạnh theo chiều hướng làm người tốt, "Esto Vir", nhất là tham gia công tác xã hội, giúp đỡ đồng bào nghèo ở thôn xóm ngoại ô Sài gòn vào mỗi cuối tuần. Chúng tôi hoạt động với đầy đủ phương tiện y tế, giáo dục, tiền bạc ... của một hội đoàn quốc tế yểm trợ nhiệt tình ... Thầy Rững rất ngạc nhiên về cuộc sống sinh viên ở đây, nên thầy và tôi bàn luận để áp dụng vào cuộc sống của sinh viên trường Công nghệ. Vào dịp gần lễ Giáng sinh, chúng tôi tổ chức ngày lễ Phụ huynh cho trường Công nghệ. Tôi áp dụng thêm lễ "Đỡ đầu" (Baptême et Parrainage) như các trường kỹ sư bên Pháp cho mỗi sinh viên mà sau này tôi có dịp tham dự lúc học Arts et Métiers ở Aix en Provence.

Để có tài chánh, chúng tôi huy động một số sinh viên đi mời các kỹ nghệ gia, các công ty lớn vùng Sài gòn, Thủ đức, Khu kỹ nghệ Biên hòa ... tham dự ngày lễ và được sự hưởng ứng về tài chánh dồi dào, nhờ vậy mà sinh viên và gia đình cũng như quan khách tham dự lễ, ăn uống, dạ vũ ... đều thoải mái, khỏi lo chi phí. Ngày lễ bắt đầu từ chiều, tất cả sinh

viên đều ăn mặc đồng phục complet đậm và thắt cà vạt, rất đẹp mắt. Họ hướng dẫn từng toán quan khách gồm gia đình, bạn bè, kỹ nghệ gia ... và nhất là rất đông các cô ăn diện phần lớn jupe dài kiểu dạ hội, có cô mang găng tay trắng, như tài tử xi-nê-ma ... đi thăm trường, giải thích các môn học, viếng xưởng cơ khí, luyện kim, máy dụng cụ ... với máy móc được chùi rửa sạch sẽ cả tuần trước, chuẩn bị rất chu đáo. Đây cũng là một hình thức quảng cáo trường với báo chí và quan khách ... chiều lại có lễ "Baptême", tiệc tiếp tân, và tối đến có dạ vũ nhạc sống vui nhộn cho đến giới nghiêm, ra về với bao luyện tiếc ... Ngày ấy có cả ngàn người tham dự, trong lịch sử của trường chưa bao giờ trung tâm đón nhiều khách lạ như thế ... Danh xưng Kỹ sư Công nghệ không còn xa lạ với quần chúng và xí nghiệp nữa, và được đánh giá cao ... rồi từ đó thành thông lệ cho trường ... Hy vọng đổi mới của tôi đã thành sự thật ...

Trong khói lửa của Tết Mậu thân 68, sinh viên Công nghệ được huy động bảo vệ tổ quốc canh gác tại Bến Hàm tử, Chợ lớn, tay cầm súng, thầy và tôi đi thăm hết đơn vị này đến đơn vị nọ, để làm tăng lên tinh thần yêu nước của mấy chú lính sinh viên thơ ngây, ban đêm cầm súng carabine kiểu "nhân dân tự vệ", đứng gác trên mấy chung cư, không biết kẻ thù ở nơi nào tới ... Đạo ấy trung tâm như một trại lính khổng lồ ...

Hè 68, lúc tôi ra trường, mặc dầu tôi không phải là sinh viên xuất sắc, tôi được đặc biệt tuyên dụng ngay về làm giáo sư trường Công nghệ, với ý định của thầy là sẽ đưa tôi đi học thêm ở Mỹ vài năm, nhưng vì tôi phải lập gia đình, và vì nhiều lý do khác ... nên sau vài tháng dạy học, được sự thông cảm của thầy, tôi rời chức giáo sư, để làm việc cho hãng Dệt, rồi Điện lực Việt nam, ... Nếu lúc ấy tôi còn độc thân thì tôi sẽ đi học thêm bên Mỹ là cái chắc rồi, nhưng cuộc đời thay đổi chỉ trong giây phút mà thôi ... và sau đó vài năm, thầy

Rũng cũng lia chức Giám đốc Trung tâm để đi làm Tham vụ Ngoại giao.

Vào năm 71, lúc làm việc cho Công ty Điện lực Việt nam, nhân dịp được đi Pháp tu nghiệp cùng với hai bạn là TS Thực và NV Thích, chúng tôi có ghé thăm thầy Rũng tại Bangkok, Thái lan, trên đường đi Paris. Thật vô cùng cảm động và sung sướng cái tình cảm thầy trò cao đẹp mà thầy đã dành cho chúng tôi. Chỉ cần tôi báo tin sẽ ghé thăm thầy là hôm ấy, lúc xuống phi trường Bangkok đã có sẵn xe của Ngoại giao đoàn tiếp đón về ở chơi với thầy và gia đình, cùng nhau thăm viếng thủ đô Thái lan suốt ba ngày, thầy không cho trả một xu ...

Kể từ ngày mất nước 30 tháng tư năm 75, sau khi đến Pháp và đã yên ổn cuộc sống mới, tôi bắt đầu tìm kiếm thầy Rũng. Gặp ai có liên hệ đến Trung tâm Kỹ thuật Phú thọ tôi đều hỏi thăm không biết nay thầy ở phương trời nào, gia đình thầy có bình an hay không ... Cho mãi đến năm ngoái 2002, nhân dịp anh chị NV Thích ở Canada qua Pháp thăm chúng tôi, tôi có nhờ anh kiếm dùm tôi vì nghe tin thầy Rũng ở Canada. Lúc trở về bên ấy anh Thích đã tìm kiếm thầy và cho tôi e-mail của thầy ở Montréal.

Lúc được thơ tôi, thầy Rũng bàng hoàng, cảm động, không nói nên lời, thầy tưởng như là giấc mơ gặp lại được học trò cũ, và tôi cũng thế, nước mắt cứ trào ra khi cầm trên tay mấy hàng chữ đầy thương mến của thầy. Thầy hẹn với tôi ngày mai mới viết dài được, vì quá cảm động tưởng như là không bao giờ gặp lại được tôi ... Rồi hôm sau, tôi được một lá thư rất dài của thầy nhắc lại dĩ vãng êm đẹp đã qua đầy thương mến và thầy khen ngợi tôi với tất cả tấm lòng của một vị giáo sư tài ba, mà âm thầm ... Lá thư dài tôi để trên đầu nệm, mỗi lần đọc, niềm hạnh phúc chạy từ từ lên người tôi, rồi cái sung sướng ấy tôi để nước mắt cứ trào ra ... Tôi có thưa với thầy là chừng ấy chữ đầy "tình người" của thầy đủ cho tôi sống mạnh trong cuộc đời ly hương, tôi không muốn

đòi hỏi gì thêm nữa vì hạnh phúc đang trong tầm tay của gia đình tôi. Trong cuộc sống hải ngoại, vật chất dư thừa mà nhiều lúc vẫn cô đơn, chỉ thiếu chút "tình người" âm áp mà thôi ... Trong suốt 35 năm xa cách, thầy Rững vẫn còn nhớ đến tôi như ngày hôm qua, thầy viết: *J'étais vraiment ému par le message de H... Je me souviens de H comme si cela était hier...*

Ngày 10 tháng 6 năm nay, 2003, chúng tôi đi Canada theo lời mời của bạn bè và anh chị Thích, những người đã ghé thăm chúng tôi tại miền nam nước Pháp trong suốt gần 27 năm qua. Biết tin vợ chồng chúng tôi ghé Montréal, thầy cô đã sắp đặt đón chúng tôi bằng một buổi họp mặt với các thân hữu đã cộng tác tại TTQGKT Phú thọ mà chính thầy là Giám đốc, và tôi là sinh viên rồi là giáo sư được mấy tháng... tôi mong sao cho mau đến ngày gặp lại thầy và các bạn bè thương mến của chúng tôi... chắc chắn sẽ rộn rã tiếng cười và nước mắt tái ngộ... Tôi nghĩ : nơi nào có tình yêu thương, nơi đó ắt có Thành đạt, Giàu có, Hạnh phúc, Hòa bình vĩnh viễn ...

35 năm đã qua, "Tình nghĩa thầy trò" dưới mái trường Công nghệ vẫn được tiếp tục nối vòng tay thân ái, kính mến của cả hai dòng sông St Laurent và sông Seine... nước xanh một màu hy vọng và nước của hai dòng sông sẽ không bao giờ vơi cạn ...

Tình nghĩa thầy trò là thế đó ... cao đẹp biết bao ...

(Viết cho thầy Bùi Tiếng Rững kính mến)

Từ Vancouver BC Qua Paris Rồi Về Miền Provence

Nhân dịp đại hội họp mặt Thân hữu Điện lực Việt nam Hải ngoại tại Âu châu tháng 9 năm 2004, tôi định viết một bài nói về du lịch nước Pháp, Paris, để giới thiệu với các thân hữu hải ngoại có ý tham dự mấy ngày gặp mặt lịch sử này tại kinh đô ánh sáng Ba lê .

Vancouver BC Canada

Đầu xuân năm nay, đang tìm kiếm tài liệu để tập làm văn sĩ thì nhận được một cú điện thoại của hai người thân từ Vancouver, BC, Canada, báo tin sẽ sang viếng Paris, miền nam nước Pháp trong vòng hơn ba tuần lễ và nhờ chúng tôi hướng dẫn. Đ và T cư ngụ tại Vancouver hơn hai mươi năm nay, lần đầu tiên qua Pháp. Tuy không phải là dân nhà đèn

nhưng ở Vancouver họ có biết một số anh chị em điện lực như NVP, LQV... Đ học cùng lớp trung học với NMB ... nên cuộc du lịch như càng gần gũi hơn.

Vài hàng sơ lược nước Pháp để câu chuyện được mượt mà và sau đó sẽ viết ra đây những gì đã trao đổi giữa chúng tôi và hy vọng sẽ góp thêm chút kinh nghiệm vào chuyến du lịch Âu châu cổ kính sắp đến của thân hữu điện lực hải ngoại. Để chuyến đi thêm phần vui thú cho những du khách đến từ các nước mới thành lập, thường đầy đủ tiện nghi hơn, đừng so sánh và bỏ qua cho những điều thiếu sót, hay bực mình không tránh khỏi cho bất cứ một quốc gia nào viếng thăm, trong đó có nước Pháp, một nước xưa cũ, có nền văn hóa từ mấy ngàn năm trước Thiên Chúa giáng sinh, đường sá, nhà cửa, xe cộ chật hẹp, thiếu tiện nghi, người Pháp cũng nhỏ nhắn, sống tự do giữa thiên nhiên và bảo tồn cái đẹp xưa cũ. Mùa hè phụ nữ khỏa thân để thân thể mình hưởng vẹn toàn nắng ấm trời cho ba tháng hè. Có nơi còn lại những lâu đài tráng lệ, nhà thờ trên núi cao, có những con đường rợp bóng cây cả mấy ngàn năm, những con đường lát đá cho ngựa chạy ngay cả trên đường Champs Élysées ở Paris. Có nơi, dân làng còn đem áo quần ra bồn nước đầu làng để giặt, trò chuyện với nhau. Và cũng trong cái giản dị, cái romantique ấy, làm chuyến Tây du nhiều thú vị, hữu ích và nhớ mãi khi trở về.

Vài hàng về nước Pháp

- Thời tiền sử La France préhistorique: Sự hiện diện đầu tiên của loài người trên đất này vào khoảng 40.000 năm trước Thiên Chúa giáng sinh, vài cái di tích còn tồn tại đến ngày nay vào lối 5000 năm trước Thiên Chúa, gồm những tảng đá do người dựng nên gọi là Les Alignements de Carnac ở miền Bretagne và một hang người ở làm bằng những tảng đá khổng lồ, nặng cả mấy trăm tấn được di chuyển từ xa đến, trong lúc con người dạo ấy không hơn gì mấy chú khỉ monkey sống trong hang... gọi là Les Rochers de Fée ở Normandie.

- Thời *La Gaule Romaine*, vào lối 120 năm trước Thiên Chúa: Người Romaine (Ý) đến lập nghiệp vùng miền nam xứ Gaule, đóng đô ở Narbone bây giờ. Thời thực dân Pháp, *Nos ancêtres les Gaulois*, là từ đây. Di tích còn lại là *La Maison carrée de Nimes*, 16 thế kỷ trước Thiên Chúa. Đấu trường gọi là *Les Arènes de Nimes*, *Les Arènes et les Amphithéâtre d'Arles*, được xây dựng vào khoảng trước sau năm zero.

- Thời *L'âge monastique*, vào lối năm 751: Đạo Công giáo ảnh hưởng nhiều. Vài di tích còn lại như nhà thờ *Saint-Sernin ở Toulouse*.

- Thời *La France gothique*, đầu thế kỷ thứ 13, lối 1270-1300: Bắt đầu xây cất nhà thờ huy hoàng, điển hình là hai nhà thờ gọi là *Cathédrale de Chartres* và *Amiens*, cách Paris vài chục cây số, người Công giáo rất vui mừng thấy con đường mình đi hôm nay đẹp và đầy lịch sử ngàn năm. Cũng không quên nhắc đến vị vua cùng thời là Philippe Auguste, mà ngày nay, bàn ghế, tủ giường, xa lông, phòng ngủ, nếu ta trang bị theo Style Philippe, đặc biệt là Louis Philippe, 1830, thì rõ là dân Tây sành nghệ thuật sống vua chúa quý phái.

- *La Guerre de Cent Ans*, 1337-1453: Chiến tranh giành quyền thống trị nước Pháp giữa Anh và Pháp. Chính cô gái tên là Jeanne d'Arc đã góp công đuổi quân thù ra khỏi nước. Ngày nay, du khách đến thăm thành phố Orléan, cách Ba lê lối 70 cây số về phía nam, để tưởng nhớ vị nữ anh hùng, như hai bà Trưng của Việt nam.

- *La France de la Renaissance*, 1470-1608: Nước Pháp xâm chiếm nước Ý, bắt đầu ảnh hưởng văn hóa Ý. Họa sĩ Léonard de Vinci đã góp công nhiều trong giai đoạn này. Viện bảo tàng *Louvre* ở Paris, có bức tranh nổi tiếng trên thế giới, được giữ trong phong lạnh, có tên *La Joconde*, và cả một rừng tranh Ý tha hồ thưởng thức.

- *La Grande Siècle*, 1610-1709: Thời đại vua chúa vàng son của Pháp. Ta thường nghe các vua có tên Louis là đây, đặc biệt là "Ông vua Mặt trời", *Le Roi-Soleil Louis 14*. Họ xây dựng lâu đài và khu vườn mấy chục cây số vuông, có cả thú rừng để vua đi săn, đáng bỏ công đi xem ở ngoại ô Paris gọi là *Château de Versailles*.

- *Les Lumières et la Révolution*, 1715-1795: Đáng nói trong giai đoạn này là năm 1789, dân chúng nổi dậy, chiếm đóng thành Bastille, Paris, bãi bỏ chế độ vua chúa, truất phế vua cuối cùng là Louis 16, thành lập nền Đệ nhất Cộng hòa Pháp .

- *La France napoléonienne*, 1804-1860: Napoléon Bonaparte, cựu sĩ quan quân đội giải phóng Ba lê, người đảo Corse, cai trị nước Pháp lúc bấy giờ. Ông này hiếu chiến, đem quân đi đánh khắp Âu châu, cả nước Nga.. Năm 1815, ông bị thua trận ở Waterloo và bị đày sang đảo *Sainte-Hélène*, rồi chết ở đây. Năm 1852, Louis Napoléon, cháu Napoléon, đảo chánh, trở thành Napoléon 3, ông này có công rất nhiều trong cuộc tân tiến hóa thủ đô với sự hợp tác của ông Haussman như viện bảo tàng Louvre, Arc de triomphe.

- *La Belle Epoque*, 1869-1919: Đáng kể là cuộc triển lãm quốc tế năm 1889, xây cất *Opéra de Paris, métro*. Thế chiến thứ nhất bùng nổ năm 1914-1918.

- *La France de l'avant-garde*, 1918-1957: Thời đại phát triển văn hóa, nghệ thuật, Matisse, Picasso, Hemingway, nhạc Jazz. Thế chiến thứ hai: 1939-1945. Năm 1958, De Gaulle làm Tổng thống Pháp. 1954, Pháp thất bại Điện biên phủ ở Việt nam.

- *La France moderne*, 1960-2004: Rất nhiều thay đổi kể ra không hết về kỹ thuật, đặc biệt về đời sống xã hội được xếp hàng đầu thế giới. Đáng kể là khu thương mại *La Défense* ở Paris, xe lửa tốc hành TGV chạy 300 cây số một giờ, vệ tinh, máy bay Air Bus, làm việc 35 giờ một tuần, ít

nhất là 6 tuần nghỉ hè một năm, đầu ốm được săn sóc miễn phí hay trả rất ít, trường học công lập miễn phí, có cantine ăn trưa miễn phí hay trả rẻ cho học sinh, sinh viên, công tư chức.

Nước Pháp đã từ lâu tiếp đón nhiều du khách nhất trên thế giới, năm vừa qua có đến 67 triệu du khách trong khi nước Pháp chỉ có 60 triệu người, và diện tích còn nhỏ hơn tiểu bang California của Hoa kỳ. Paris là thủ đô với hơn 2 triệu người, nếu kể cả các vùng ngoại ô gọi chung là *Ile de France* thì lồi 12 triệu, 1/5 dân Pháp sống vùng này vì có nhiều công ăn việc làm. Du khách sẽ thoái mái khi viếng thăm nước Pháp nếu cứ tưởng mình đang sống trong thời xưa cũ dưới triều đại vua chúa với bao nhiêu lâu đài, và đạo Thiên Chúa ảnh hưởng rất sâu đậm cả hơn hai ngàn năm qua biết bao nhiêu nhà thờ, tu viện ...

Từ Canada qua Pháp lần đầu tiên

Chuyến du lịch của Đ và T từ Vancouver qua Pháp cùng với chúng tôi vô cùng thú vị. Người xưa hay nói "đi một ngày đàng, học một sàng khôn" thật không sai, ta sẽ gặp nước Pháp romantique qua mấy dòng tâm sự. Đây là chuyến du hành đầu tiên của cặp vợ chồng nhà quê Đ và T qua Pháp.

Đi Pháp là điều mơ ước của Đ. Vậy mà mấy năm trời vẫn bình chân như vại ở Vancouver cho tới năm ni. Đã rứa, trước khi đi chẳng chuẩn bị chi. Đầu óc lãng đãng, chương trình mơ hồ. Chỉ biết chắc một điều là muốn dành bốn tuần lễ để thăm viếng bà con và tìm hiểu nước Pháp chớ không muốn ôm đồm thêm những nước chung quanh. Nhưng tìm hiểu cái chi ở nước Đại Pháp thì cũng không rõ ràng luôn. Tôi email có ý thúc giục, bèn lên đại một *wish list* dựa vào những điều nhớ mang máng từ những gì Peter Mayle viết về miền Provence.

Vài tuần trước khi khởi hành, vợ chồng Đ và T nói với nhau «lạ quá, chẳng thấy nôn nao chi cả; mà thấy hơi lo nữa

là đấng khác; không biết 'điềm' chi đây.» Mãi tới tối trước khi đi điện thoại nói chuyện với N, người thân ở Paris, nghe giọng nói nồng nhiệt của N «em sẽ đi đón anh chị, ở nhà em rất tiện lợi cho anh chị vì ngay downtown; anh chị đừng lo», vợ chồng nhìn nhau, chẳng biết downtown Paris ở chỗ nào, tiện lợi ra rãng nhưng tự nhiên hết lo và bắt đầu thấy nôn nao!

Từ đó cho tới ngày về lại Vancouver, quả nhiên Đ và T chẳng phải lo cái chi hết. Cứ như có chiếc đũa thần, mọi mơ ước - ngay cả những mong muốn thầm kín - đều được toại nguyện. Các bà con, bạn bè mới cũ và cảnh quang cùng lịch sử nước Pháp đã múa đôi đũa thần diệu đem lại bao nhiêu cảm xúc!

Paris đẹp khi quý phái kiêu sa, khi thân mật gần gũi; Aix en Provence đẹp khi nồng nàn rực rỡ, khi dịu dàng hiền lành; Marseille xô bồ bên cảng, giận dữ gió Mistral; Nice trẻ trung ánh nắng; Cannes rộn rã hội hè; San Remo (Ý) lười biếng ngủ trưa; Monaco bé hạt tiêu duyên dáng không ngờ; Địa trung hải xanh biếc mê hoặc; Vars im ắng mộc mạc; Royan tân thời lạ lẫm. Những mẫu chuyện tâm tình cởi mở trao đổi với bà con bạn bè. Muôn vàn tác phẩm nghệ thuật đẹp nổi tiếng từ bao thời đại quy về một mối. Những thức ăn ngon miệng và đẹp mắt của nền ẩm thực nước Pháp. Cứ vậy liên tiếp, tuần tự, dồn dập, thông thả tản công từ bốn phương tám hướng ngũ quan, trí não và con tim của cặp vợ chồng ngẩn ngơ.

Thời gian ở Paris, Đ-T ở một apartment xinh đẹp và tiện nghi trong một building xưa cũ ngay trên đường Saint Michel rộn rịp thời trang, cách điện Panthéon, vườn Luxembourg và trường đại học Sorbonne có mấy chục bước. Sáng sớm vợ chồng ra cửa nhìn dân Paris vội vã đi làm, đi học. Chiều tối ngắm dân Paris nhàn hạ ngồi uống café, mua sách, đàn hát, dạo phố, hun nhau. Tối khuya đi dòm dân Paris rộn ràng ăn uống, đàn đúm, tán dóc.

Và dĩ nhiên đi coi thắng cảnh của Paris. Leo mấy trăm bậc thang của nhà thờ Notre Dame ngắm chiếc chuông của thằng gù tội nghiệp; lên tháp Eiffel nhìn Paris ngoạn hiện nằm dưới chân; dạo thuyền sông Seine lòng hẹp nhưng tình nồng; đi thăm cung điện Versailles hào nhoáng, Hôtel des Invalides vang bóng một thời, và đi bộ một lèo quanh L'arc de Triomphe dọc theo đại lộ Champs Élysées băng qua công trường Concorde lủi bụi vô vườn hoa Tuileries thẳng tới điện Louvre mà khiếp cho cái tham vọng của vua chúa Pháp thời xưa và ngậm ngùi cho «lối xưa xe ngựa hồn thu thảo.»

Sông Seine

Và viện bảo tàng của Paris! Đi thăm viện bảo tàng mà lòng tự thẹn và thấy có lỗi với các danh nhân nghệ sĩ quá vì cứ lóc cóc như cỡi ngựa xem hoa.

Musée de l'Armée âm u trầm mặc với chứng tích của một thời vàng son của quân đội hoàng gia Pháp, của chính sách ngạo mạn thuộc địa, của một thời Đức chiếm đóng đau

thương buồn tủi. *Musée de Luxembourg* bình dị nhỏ nhắn nhưng quy tụ hơn 100 tác phẩm tự họa của nhiều họa sĩ khắp nơi. Vẽ khỏa thân chỉ để lộ thân hình chớ tự họa thì phơi bày cả linh hồn cho thiên hạ ngắm! Rồi cuộc triển lãm thấy lòng phơi phới nhẹ nhàng như lây được sự can đảm của những tay họa sĩ tài ba này. *Musée asiatique* thâm trầm như xa mà gần đem lại ngạc nhiên thích thú với trống đồng «Đông Sơn» đường bệ, nhà Giao Chi kiến trúc hài hòa của nền văn minh cổ đại Việt nam; những tấm Tankas rực rỡ huyền bí của Tây Tạng. *Musée d'Orsay* duyên dáng chọn lọc với nhiều họa phẩm xuất sắc của trường phái Ấn tượng làm T thích quá trời. Thấy Renoir là bức thầy lột tả cái thần của người và vật một cách tinh tế kín đáo; Van Gogh tài hoa nắm bắt cái hồn một cách đam mê quyết liệt; Degas thì diễn đạt thông minh và tế nhị hết sức. Ra về đầu óc như được tắm gội, trong sáng và mát rượi! Le Louvre thì to khiếp đảm, choáng ngợp hàng hàng lớp lớp tranh tượng; rắc rối những lối đi lên xuống khó hiểu. Rồi Louvre mệt nhoài đầu óc và mỏi mê cặp giò, tiếc nhiều vì e rằng không có thì giờ để ghé lại nữa. Nhưng thời gian ngắn ngủi ở Louvre để lại một bài học quý giá, đó là sự khám phá - tuy muộn màng - về cái đẹp của nghệ thuật điêu khắc, một sự hài hòa tuyệt vời và kiêu hãnh giữa tài hoa của người nghệ sĩ và những vật liệu tưởng như vô tri vô giác.

Và đây Aix en Provence! Từ Vancouver, Đ và T đã lên chương trình dành cho Aix 13 ngày. Mù mờ dựa vào Peter Mayle mà làm vậy thôi, ỷ y vào H-D mà làm vậy thôi.

Đường từ Paris về Aix báo hiệu sự phong phú màu sắc của vùng sắp tới. Từng mảng màu tươi rói tung bừa xen kẽ nhau. Xanh nồng nàn của lúa mì, vàng hơn hờ của bông mù tạt, điểm xuyết đây đó bông coquelicot đỏ thắm e ấp đầu mùa. Gam màu chuyển điệu êm đềm ấm cúng, dọc đường nhà vườn mượt mà hoa lá, cây ăn trái, hồ cá, hòn non bộ. Miền Provence nắng ấm quanh năm trời cho, nên họ sống ngoài trời rất nhiều. Người dân ở đây xem vườn nhà như

phòng khách, họ nói về vườn của họ say sưa tươi tắn như người yêu nói về tình nhân. Họ săn sóc vườn âu yếm, kiên nhẫn như nghệ nhân tạc tượng vuốt ve, uốn nắn tác phẩm của mình, một tác phẩm luôn luôn thay đổi vì sự toàn bích là cái đích không bao giờ tới.

Núi Mont Sainte Victoire ở Aix-en-Provence

13 ngày ở Aix là 13 ngày rộn ràng khám phá. Những đoạn đường dài hun hút lá platane giao đầu rợp bóng mát rượi, những lòng phố hẹp và dốc lót đá xưa cũ, những tòa nhà quý phái ngọt ngào màu vàng nắng ấm Provence, những cửa gỗ nặng nề thương tích thời gian chạm trổ công phu tỉ mỉ, những vườn cây Olive từng ám ảnh Van Gogh vẫn cong queo quần quai, núi *Sainte Victoire* đổi dạng thay hình như còn muốn trêu ngươi Cézanne, tòa lâu đài bề thế sang trọng cách biệt nơi an nghỉ cuối cùng của Picasso, những căn nhà giản dị vuông vức với cửa sơn màu xanh tím lavende, những gian hàng sang trọng quý phái phong phú và rực rỡ sản phẩm địa phương, những luống lavende khum hình rẽ quạt lá chưa

phủ hết cảnh, ống dẫn nước *Aqueduc Roquefavour* vừa tiện lợi vừa cầu kỳ mỹ thuật, con suối *Vaucluse* trong veo êm ả vọt cá lội thong thả nhón nhờ, khe núi *Verdon* sâu thăm rợn người, thành phố *Arles* với *Maison Jaune*, *Café le Soir* hẳn dấu vết chân *Van Gogh* la lét. Và *Moulin d'Alphonse Daudet*, niềm mơ ước của Đ được đặt chân tới. Và *Roussillon* rực rỡ lóa mắt lạ lùng với những màu sắc chói lọi của đá ocre trong nắng quái buổi chiều. Và chợ phiên, con tim của dân Pháp, mới gần gũi, thân thương, duyên dáng làm sao! Và những làng mạc, linh hồn của nước Pháp, mới cảm động, đẹp đẽ, yêu kiều biết mấy! Bình dị hiền lành như một làng nhỏ chột ghé qua ở *Ventabren*, mơ màng xinh đẹp như *Moustier Sainte Marie*, vũng chãi độc đáo như *Les Baux*, hoang sơ bí ẩn như *Des Bories*. Và nhà thờ! Những nhà thờ to lớn lộng lẫy, những nhà thờ trần trụi khổ hạnh, tất cả đều chất chứa cái trang trọng lắng đọng trăm năm, cái u hoài lặng lẽ của bao tâm sự chất ngất, cái bao dung âu yếm mà huyền hoặc của đáng tối cao, cái khí thế âm thầm mà bền bỉ của người dân Pháp.

Cái xưa cũ đầy ắp lịch sử của bao thế hệ con người lãng đãng trong không khí; là đà trên cây cối, nhà cửa; tấm đệm lên lối sống, cách suy nghĩ của người dân. Cái xưa cũ đó rì chân du khách lại. Họ ngập ngừng trên lối đi, bụi cỏ; họ bước khẽ trên con đường gồ ghề lát đá; họ vuốt ve bờ tường, cánh cửa; họ rụt rè đi tới những khúc quanh đầy ắp bất ngờ; họ nhỏ giọng như sợ khinh động không gian; họ chột cảm nhận cái nhỏ nhoi ngăn ngại của kiếp người. Người du khách cảm thấy hân hạnh được lắng nghe cái tâm sự trăm năm ấy và nhỏ những giọt nước mắt vui mừng cảm tạ.

Ngày rời *Aix en Provence*, Đ và T no đủ tâm hồn và trí óc tới mức chẳng hề thấy tiếc nuối hụi ngắm mùa *lavende* nở hoa xanh tím rực rỡ mê hoặc.

Nước Pháp đẹp, Đ-T học hỏi được nhiều điều quý báu, nhưng lạ cái là có ai hỏi về chuyến đi thì điều đầu tiên nghĩ

tới, nói ra, lại là những bà con, bạn bè đã gặp ở Pháp; là những mẩu chuyện đã nói cho nhau nghe; là những tình cảm đẹp đẽ đã nhận được.

Đó là những mẩu chuyện kể cho nhau nghe, khi nhẹ nhàng tán mạn, khi thân mật rù rì, khi sôi nổi tranh cãi, khi vang dội tiếng cười, khi đau đớn xót xa, khi cảm động sục sùi, khi thâm trầm làm suy nghĩ hoài. Đó là những đối thoại khai thông đầu óc, mở rộng lòng người. Đó là những câu chuyện như chiếc chìa khóa kỳ diệu mở hé cánh cửa cho thấy những tâm hồn đẹp đẽ. Đó là những mẩu chuyện trao đổi thoải mái bằng tiếng Việt, là những cố gắng ạch đụi bằng tiếng Pháp, là những ngập ngừng lẫn lộn giữa hai ngôn ngữ. Nhưng lạ lùng thay, tâm lòng chân thành cởi mở của tình bạn, tình anh chị em, tình bà con vẫn tìm được con đường để đi thẳng vào lòng nhau.

Và ở đó. Và nhớ mãi. Đ và T xin cảm ơn nước Pháp.

(Aix en Provence - 7/2004)

Tình Thân Hữu Bao La

*(Viết tặng các anh chị THDL vùng Montréal và Bắc
Mỹ với lời cảm ơn sâu xa)*

Từ lúc còn nhỏ ở quê nhà và cho đến nay, sống ở Pháp đã hơn một phần tư thế kỷ, tôi vẫn thích đi đây đó cho biết cái hay cái đẹp của vũ trụ, của tha nhân, nối vòng tay lớn với mọi nơi khắp năm châu bốn bể để theo gót tổ tiên đã nói: Đi một ngày đàng học một sàng khôn, thật không sai...

Cứ mỗi lần được đi cắm trại lúc còn là sói con đến lúc làm huynh trưởng hướng đạo, hay tham gia các hội đoàn du ngoạn, công tác xã hội của sinh viên các đại học Sài gòn, hay sau này, khi ở Pháp, có dịp đi du lịch dễ dàng hơn ... mỗi lần đi là một niềm vui khó tả, nhiều lúc đến mất ngủ dẫu cho những lần du ngoạn chỉ vài tiếng đồng hồ mà thôi.

Có lẽ trời sắp đặt cho chúng tôi định cư tại miền Nam nước Pháp, có nắng ấm, du lịch ở đây là nguồn lợi chính và người dân ở vùng này đi làm thì đại khái, còn đi chơi suốt năm thì là mục đích chính của cuộc đời của họ. Nghĩ ra thì cũng đúng vì người dân nước Pháp đã ăn ngon, mặc đẹp từ lâu rồi, an ninh xã hội rất tốt đẹp. Xã hội Pháp này hợp ý của tôi quá rồi.

Tôi nhớ mãi, hè năm 1976, mới từ Sài gòn qua định cư tại Aix en provence, đang ở trong Hotel do chính phủ Pháp đón tiếp nồng nhiệt chưa đầy một tháng, Trương Sỹ Thực, một Thân hữu Điện lực, bạn thân từ lúc học ở Kỹ thuật Phú

thọ, đã từ Montréal, Canada, nghe tin tôi ở Pháp và đã ghé buro điện nơi tôi ở và bắt đầu gọi điện thoại tìm tôi qua các tên Việt nam trong tập niên giám điện thoại ... cuối cùng gặp được ông cậu của nhà tôi (Denise). Thực, vợ chồng Trương Trí Vũ, bạn cùng phòng với tôi ở cư xá sinh viên Đắc Lộ Sài Gòn, kéo chúng tôi đi nghỉ hè vài hôm ở miền biển Côte d'Azur ... Rồi từ đó, mỗi năm hai ba lần, vợ chồng tôi cùng hai con trai là Tam Nguyên và Tam Khôi đi du lịch cùng nước Pháp, các nước Âu châu cho đến châu Á, châu Mỹ, châu Phi ... Cũng nhờ kinh nghiệm du lịch, Nguyên và Khôi hòa nhập vào cuộc sống mới trên đất Pháp mau lẹ, dễ dàng, và vui sống cùng một sở thích du lịch với cha mẹ, tạo một nếp sống đẹp cho gia đình và riêng cho chính mình, một niềm vui chia sẻ với nhau, thật là học cả ngàn khôn ...

Mùa xuân năm 2003, theo lời mời của một số khá đông bà con, thân hữu điện lực và bạn bè đã ghé thăm, và chúng tôi làm guide đi du lịch ở Pháp, miền Provence, Nice, Côte d'Azur từ hơn hai mươi năm qua, tôi và nhà tôi có hứa sẽ đi thăm đáp lễ ... Kỳ này, anh chị NV Thích sẵn sàng nghỉ phép để đưa đi chơi, nên chúng tôi quyết định đi du lịch qua hai nước Canada và Mỹ với hai mục đích rõ ràng là gặp lại thăm hỏi bà con, bạn bè và nhất là với đại gia đình Điện lực hải ngoại đầy tình thương, tình thân hữu hiếm có này.

Đây là chuyến đi đầu tiên trong chương trình du lịch mới, kể từ đầu năm 2002, tôi được về hưu trí sớm, và Denise cũng nghỉ làm để cùng nhau thưởng thức cái thú du lịch cùng thế giới, chỉ có hai đứa thôi ...

Montréal, Niagara, New York, New Jersey, Boston, Quebec, một chuyến du lịch đầy thân ái làm sao quên được, những cảm nghĩ ghi lại đây để chia sẻ với người thân như một lời nói cảm ơn chân thành các thân hữu, bạn bè đã tiếp đón nồng hậu trong suốt thời gian gần một tháng ở vùng Bắc Mỹ, và cũng quảng cáo xứ đẹp Canada .

Montréal, xứ mới lạ, tình thân hữu quý mến...

Québec là một tỉnh bang lớn nhất nước Gia nã đại, rộng lối gần 1 triệu 7 trăm ngàn cây số vuông, ba lần hơn nước Pháp, có lối 8 triệu dân, phần lớn có gốc Pháp (Francophone), hai thành phố lớn đáng kể dọc sông Saint Laurent, có hầu hết các thân hữu điện lực (THDL) và người Việt sinh sống là Montréal, nghiêng về thương mại, và Québec, thủ đô, nghiêng về văn hóa, được Unesco công nhận là di sản văn hóa thế giới từ năm 1986.

Trước Thiên Chúa giáng sinh đến đầu kỷ nguyên, đây là vùng đất đã có ít người đến ở như người Á châu, Asiatiques từ Sibérie và Alaska, người Amérindien, người Inuit, Viking ... Là một quốc gia mới thành lập có mấy trăm năm nay nên lịch sử còn ít ỏi, không như nước Pháp hay Trung quốc, tôi chỉ nhắc đến 3 người Pháp đã có công trong công cuộc khám phá Québec mà du khách đi đến đâu cũng thấy tên của *Jacques Cartier* (1534: khám phá ra vịnh Saint Laurent), *Samuel de Chaplain* (1609: khám phá ra Québec), *Le Marquis de Montcalm* (1756: nổi tiếng trong trận giặc giữa Anh và Pháp năm 1759 trên cánh đồng Abraham, Pháp thua trận). Văn hóa Anh, Pháp ảnh hưởng đến Québec trong suốt lịch sử của vùng này bởi Pháp và Anh tranh dành nhau miền đất trù phú này nhiều lần đổ máu. Cường quốc Hoa kỳ ở kề bên, nên văn minh Mỹ cũng đem nước này thêm giàu có và thu hút rất nhiều dân cư trên thế giới đến lập nghiệp, như Trung hoa, Do thái, Anh, Pháp, Mỹ, Âu châu ... Sau 1975, có thêm Việt nam, Căm bốt, Lào ...

Vài năm đánh dấu lịch sử của vùng này:

- 1642 : 17/5 : thành lập thành phố *Ville Marie*, trở thành *Ville de Montréal* hiện nay.

- 1966 : Daniel Johnson, Thủ tướng đầu tiên.

- 1967 : *Exposition universelle de Montréal*. De Gaulle, Tổng thống Pháp tuyên bố trước balcon Tòa đô chánh Montréal : «*Vive Québec libre.*»

- 1980/1995 : *Premier et deuxième Référendum* về Québec libre : 60%, 50,6% dân chúng tuyên bố không đồng ý, bỏ phiếu «Non.»

Brossard (Montreal), Canada

Vài kỷ niệm êm đẹp với THDL và bạn bè đã gặp ở đây như anh chị NV Thích, TS Thực, Hoàng Mạnh Cần, Trương Hữu Lượng ... và hầu hết THDL Montréal, gia đình Giáo sư BT Rững, các bạn cũ TT Vũ, Vũ Hùng Mẫn, Hà Thanh Thu/Điệp ...

* Anh chị Thích đón tiếp nhiệt tình gần 10 hôm tại nhà rất rộng và đẹp ở Brossard ... tổ chức tại tư gia buổi tiệc hội ngộ với sự tham gia đến 32 thân hữu, có anh chị NC Thuận từ New York chạy qua họp mặt với chúng tôi, thật cảm động và vui mừng.

* Thực/ Khánh Hoài họp bạn Đắc Lộ tại nhà Lương/ Nhung; Mẫn/ Thanh, dựng và dì Thu/ Diệp đều đón tiếp tại nhà, đưa đi chơi mọi nơi, ăn nhiều món lạ ...

* Sau bao năm tìm thầy cũ, tôi vô cùng cảm động được Thầy Cô BT Rững, cựu Giám đốc Trung tâm Kỹ thuật Phú thọ Sài gòn, kiêm Giám đốc trường tôi học là Quốc gia Kỹ sư Công nghệ, tổ chức một buổi tiệc tại nhà để đón vợ chồng học trò cũ, với sự tham dự của một số bạn bè thân thiết, đặc biệt có anh chị NV Thích, TS Thực, đã cùng tôi ghé thăm Thầy năm 1971 tại Bangkok, hơn 30 năm qua... Khi gặp lại Thầy, thú thật tôi không cầm được nước mắt, Thầy cũng vui mừng ôm lấy tôi... Nhớ mãi người thầy cao thượng, hiem có này ... Tôi đã sát cánh bên Thầy, lúc còn sinh viên, rồi giáo sư, trong thời gian mà nước nhà chinh chiến, Mậu Thân 1968, để đem lại những mới lạ, tốt đẹp cho trường ...

Montreal, Canada

* Viếng khu phố *Vieux Montréal, Centre Ville* bằng métro, hay đi bộ rất thoải mái: *Place d'Armes, Basilique*

Notre Dame, Place de la Mairie, Place des arts, Complexe des jardins, Bonaventure, Peel, các khu phố có các con đường vui nhộn *Rue Sainte Catherine, Boulevard René-Lévesque, De Maisonneuve, Rue Université, Quartier Latin*, khu đại học trẻ trung *UQAM, Mc Gill, Rue Sherbrooke, Montagne, Saint Jacques...* Đi xa khỏi thành phố, lối 160km, hướng *Les Laurentides* để ghé xem *Park du Mont Trembley*, park lớn nhất vùng Québec, có nhiều đồi với nhiều cây thơm đặc biệt như *érable argenté, chène rouge...* có đến gần 400 cái hồ... nơi đây đủ trò chơi ngoài trời, mùa đông là nơi trượt tuyết... Lúc chúng tôi ghé thăm, lá cây còn xanh, mua tấm *carte postale*, gọi 2 Mẹ, với cảnh *Mont Trembley* đầy tuyết trắng, với cây cối màu đỏ và vàng thật là nơi đáng trở lại ...

* *La ville souterraine* : Một niềm hãnh diện của dân ở đây là dưới những khu phố nói trên, cả một thành phố dưới hầm có đến hơn 29 km đường hầm, được sưởi ấm và máy lạnh điều hòa quanh năm, du khách tha hồ mua sắm, ăn uống, đặc biệt món thịt bò nướng khói, *Smoked meat*, ăn với anh chị *Cần, Thuần* dưới hầm sâu ... Mùa đông dài hơn 7 tháng, nhiệt độ bên ngoài nhiều lúc đến -30 độ C, mà dưới hầm có thể mặc *chemise* thôi... Bạn thử tìm có nơi nào trên thế giới dám bỏ tiền làm một công trình lớn lao như vậy...

* Viếng *Canal de Lachine*, đi *Croisières AML Cruises* trên sông *Saint Laurent* và ăn tối món *tôm hùm* rất ngon, bên cạnh gia đình *Gille/Băng Trâm, Denise* sung sướng lần đầu tiên gặp con đỡ đầu.

* Thăm viếng *Site Olympique, Biodôme, Jardin botanique, Insectarium*, vườn hoa Nhật, Trung quốc rất thích thú. Vào casino cho biết có khác với *Las Vegas* không? Cũng giống nhau vì phải đóng thuế vài chục đô kéo máy...

* Chụp hình trên đỉnh *Park Mont Royal*, nhìn thành phố *Montréal* dưới chân đồi lúc ánh đèn đêm vừa lên, tôi vui sướng được thấy một thành phố duy nhất trên thế giới có ba

nền văn hóa Pháp/ Anh/ Mỹ, rõ ràng trong cuộc sống hằng ngày, cũng như kiến trúc nhà cửa, lâu đài... Ghé tạ ơn Chúa nơi nhà thờ nổi tiếng linh thiêng như Lourdes ở Pháp, đó là *Oratoire St Joseph*, nghe anh Cần kể chuyện về cuộc đời tận tụy chữa trị bệnh bằng phép lạ của Frère André ...

Oratoire St Joseph, Montreal, Canada

* Đi đi về về hai cây cầu Cartier và Champlain, kẹt xe thường xuyên, để vào khu trung tâm... Rồi không quên ghé ăn uống tại Chinatown, có công Tàu sơn màu đỏ, tha hồ ăn uống như ở Chợ lớn dạo nào, có đi dự lễ cưới đôi tại Holliday Inn trong khu này,... ăn phở Rạng đông, Tây hồ, chao tôm tiem Ông Cả Cần... và nhiều tiem Việt nam, Tàu khác không nhớ hết tên ở dọc đường Côte des Neiges, vui sống với Việt nam tại miền bắc Mỹ này, thật là nhớ đời.

* Một tối mùa hè, Thực chơi keyboard, loại đàn piano điện, với ban nhạc sống do Thực làm nhạc trưởng, tôi hát bài «Để quên con tim», rồi nhảy đầm với bạn bè nghệ sĩ Việt nam tại nhà hàng Yin Hua, Brossard, nhớ lại ngày xưa bay bướm ở Sài gòn, nhảy đầm matinée ở dancing Đồng Khánh

thời sinh viên ... Khuya hôm ấy, lúc qua cầu Champlain về Outremont, pháo bông nổ vang trời như đón chào những người bạn xưa đã hội ngộ...

* Tháng 6 và 7, hai tháng hội hè tung bừng ở “Mông Lê Hoa” này: Đua xe hơi *Formule 1* (lần đầu tiên tôi sờ vào chiếc xe đua Ferrari màu đỏ), và *Festival international de Jazz*, là chính. Tháp tùng Mẫn và Thanh, hai người bạn rất là nghệ sĩ, một đêm nghe Jazz, nhún nhéo, vỗ tay, hát theo, một đừ người mà quá vui, lần đầu tiên Denise ngủ đứng sém té vì ngủ không đủ, tối nào cũng về nhà đã khuya... nhưng vẫn cố gắng vui với bạn bè ...

Ottawa, thủ đô êm đềm; Niagara falls, kỳ quan thế giới...

Như đã lập chương trình từ lâu, anh chị Thích đưa chúng tôi đi thăm thác nước vĩ đại Niagara falls trong ba ngày, cách Montréal lối hơn 600 km về hướng Toronto, trên đường đi chúng tôi ghé thăm chớp nhoáng Ottawa, thủ đô của nước Canada, sau ba giờ lái xe. Thủ đô vào 10 giờ sáng còn vắng người, xe chúng tôi đến thẳng nơi viếng thăm chính ở đây là : *La colline du Parlement*, nơi làm việc của Thủ tướng và nội các trong một lâu đài giống bên Anh quốc, bên trong có hình ảnh Nữ hoàng Anh, Chef d'État, cầm đầu Liên hiệp Anh, trong đó có Canada. Làm một vòng thành phố nhỏ êm đềm, sang trọng, bên sông Outaouais, mà mỗi độ đông về, con lạch Rideau đóng thành nước đá làm thành một Patinoire trượt tuyết, đó là đặc điểm của Ottawa... Mãi miết tâm sự với nhau, xe đã đến nhà của vợ chồng Minh, con trai đầu của anh chị Thích, ở lại hai đêm tại ngôi nhà kiến trúc kiểu Ý, rất nghệ thuật ở Mississauga, cách Niagara lối 1 giờ xe...

Vài kỷ niệm chuyến đi ghi lại đây :

* Viếng thăm Niagara falls, khám phá từ 25.000 năm nay, một thắng cảnh và nơi du lịch được thế giới thăm nhiều nhất nước này. Mỗi năm có đến 12 triệu du khách. Thác chặn

con sông làm hai phần thác: một thác thuộc Ontario, Canada, rất vĩ đại, điểm chính du lịch, rộng 800m, và một thác thuộc tiểu bang New York, Mỹ, nhỏ hơn, thơ mộng, rộng 300m. Chúng tôi có đi viếng hai Niagara falls, phía Mỹ và Canada gọi là *Horseshoe falls (des chutes en fer à cheval)* bằng chiếc tàu lớn «*Maid of the Mist*» đưa du khách, được tặng cái áo mưa màu xanh biển, đến tận dưới chân thác để nhìn cả triệu, triệu tấn nước từ trên cao lối 56 mét rơi xuống, hơi nước tung tóe làm ướt cả người, may là có áo mưa ... Chúng tôi vui sướng ngắm cảnh thiên nhiên quá hùng vĩ khi con tàu càng nổ máy lớn, cố tiến sâu vào chân thác, nhìn sóng cuộn cuộn chảy mạnh dưới chân mình mà tưởng nhớ đến rất nhiều phim truyện đã quay tại nơi này ... thật khó mà có được cái cảnh tượng vĩ đại trên địa cầu này, bởi vậy mới được là kỳ quan chứ... Thân hữu nên đến xem, nếu ở lại được ban đêm, có đèn chiếu mỹ thuật, thác nước lại mang một hình sắc khác, mùa đông có nơi nước đóng thành những Stalactiques bằng nước đá, kẻ thích chụp hình chắc là không còn phim ...

* Ăn cơm tối và Karaoke, nhảy đầm tại nhà thân hữu Lê Văn Lợi, rất tình cảm, mặc dầu mới gặp nhau. Lợi và Kim Anh rất mê nhảy đầm, cố dành riêng cả một tầng lầu treo đèn kết hoa, âm thanh nổi để đón bạn bè đến nhảy đầm, hay nhảy với nhau hằng ngày cũng vui rồi... Sáng hôm sau trở về xứ Mộng, trên xe nói chuyện vui quên cả 6 tiếng đi đường, một kỷ niệm nhớ mãi, từ đó tình thân hữu thắm thiết hơn. Sau gần 10 ngày ở nhà anh chị Thích, vui sướng, lại tạm chia tay để hội ngộ với bạn bè đã hẹn ...

New York thành phố nhà chọc trời – Tình thân ái New jersey, Long Island xanh tươi ...

Sáng sớm ngày 19/6, TS Thực nghỉ sở, cùng người bà con, Bồ Giang, văn sĩ, lái xe đưa chúng tôi từ Montréal đi NY, NJ, Boston trong ba ngày ... thăm thân hữu Lê Bá Trực, ở Montauk, tuốt ngoài chóp bu của bán đảo Long Island.

Phải băng qua thành phố New York rồi đến lối 9 giờ đêm mới tìm ra nhà thân hữu Trục, biệt thự mênh mông ở giữa rừng, chúng tôi có gặp nhiều con nai lớn trên đường đến nhà. Thực vui mừng gặp lại vị đàn anh kính mến, sức khỏe còn rất tốt ... ra phố ăn com Tàu ...

Montauk, New York (Nhà anh LB Trục)

Sáng hôm sau ăn điểm tâm pancakes rồi lên đường thăm New York city, tối về nhà anh chị ND Huấn ở New Jersey như đã hẹn ... Anh chị Huấn đã chuẩn bị đại tiệc đón chúng tôi, thật vô cùng cảm động và vui sướng. Xe ngừng lại trước biệt thự xinh đẹp và nâng ly mừng ngày hội ngộ lịch sử này với hầu hết các thân hữu trong vùng NY, NJ, có cả Trần Háo Đức và Nguyễn Công Thuần, từ Pennsylvania, NY cũng lái xe dưới mưa cả hơn 6 tiếng gặp lại chúng tôi. Vui mừng với nhau chỉ có 6 tiếng đồng hồ sau khi đã vượt qua cả gần 2000 cây số thăm trả lại bạn bè ở đây đã ghé thăm chúng tôi ở Aix en Provence...

Sáng hôm sau, có TH Nguyễn Văn Di, gọi điện thoại

mời cả phái đoàn mười mấy người đi ăn sáng, tiếc quá, phải trở về Boston sớm cho kịp ăn trưa với TH HỒ Văn Phong, hôm đặt sẵn Boston, anh chị Phong đã dọn sẵn trên bàn rồi... Ăn trưa vội vàng, Thực còn phải trở về lại Montréal cho kịp hẹn ngày hôm sau, vì đường còn quá dài, cũng cả hơn 13 tiếng lái xe từ nhà anh Huấn... Tình thân hữu thật bao la, hơn 3000 cây số vượt qua các tiểu bang Québec, NY, NJ, Massachusetts, trong ba ngày với bạn cũ, chúng tôi không thấy đường xa chút nào cả, ... Thực có nói là chỉ có cách đưa tụi tôi cùng đi NY mới có nhiều giờ hàn huyên vì ở Montréal, Thực làm việc bận rộn lắm ... Cảm ơn bạn đã làm tôi quá xúc động, mà suy nghĩ cũng phải thôi, vì chúng tôi đã sống như vậy hồi còn bên nhà, dạo ấy Thực đã biết Denise rồi, và tôi cũng rành về cuộc đời của Thực...

NY là trái tim của nước Mỹ... tôi đã ghé đây lần đầu hơn 15 năm trước. Khôi, con trai thứ hai, cũng có ở campus ở đây và rất mê NY, trong phòng khách nhà của Khôi ở Paris có treo hai bức hình rất lớn thành phố NY: Manhattan và Central station... Denise nhất quyết kỳ này phải ghé thăm NY, nhất là hai nơi này, để thông cảm sự thương mến NY của con trai... tuổi trẻ, ai mà không thích NY vui nhộn, nơi gặp gỡ của sinh viên toàn thế giới ở Đại học, dĩ nhiên là có những chuyện tình đẹp không quên...

Vài hàng ghi lại chuyến du lịch NY, với 2 bạn chuyên nghiệp du lịch, một người lái xe, một người guide rành NY đã đưa chúng tôi đi thăm hầu hết các điểm chính, chỉ trong vòng 6 tiếng đồng hồ, thay vì 3 ngày đi theo tours của hãng du lịch. Khánh Hoài, vợ Thực, làm Giám đốc, ban đầu định đi với chúng tôi, nhưng công việc của Hoài không thể cho phép, vào giờ chót tôi có ghé văn phòng du lịch khu Việt nam, thấy Hoài bận lắm, xin cảm ơn Khánh Hoài, bạn thân của Thúy Hương ... Thật là phục tài bạn thân, đã cùng nhau học một trường Phú thọ, ở chung một cư xá sinh viên Đắc Lộ, ra trường làm chung một Công ty Điện lực và ở chung

với gia đình tôi tại đường Cách mạng, cho đến lúc tôi lập gia đình ... chuyện nghe như tiểu thuyết ... Thấy hai vợ chồng Thực và Khánh Hoài hạnh phúc, vui vẻ, và sẵn lòng với bạn cũ, cuộc đời này có giá trị cao đẹp quá... Xin cảm ơn trên...

* Thành phố New York nằm trong tiểu bang New York mà thủ đô là Albany. Gồm 11 vùng chính: Niagara, Chattanooga, Finger Lakes, Central Leatherstocking, 1000 Island, Adirondack, Capital, Saratoga, Hudson Valley, Long Island, và thành phố New York, hay New York City.

* NY city, bao gồm 5 khu vực: Bronx, Queens, Brooklyn, Manhattan, Staten Island. Mật độ 10.000 người một cây số vuông (Thành phố Monaco, mật độ cao nhất thế giới là 12.000 người).

NY city được khám phá bởi ông Giovanni de Verra, người Ý năm 1524. Riêng đảo Manhattan, mua lại của người da đỏ với bánh và đường, trị giá chỉ có 24 đô la. Đảo Manhattan là khu vực xưa và cổ nhất của NY. Người Hòa lan đã sống đầu tiên tại đây, sau đó đến người Anh. Được thành lập từ năm 1686 mãi cho đến 1783 mới thuộc về người Mỹ, dưới thời Tổng thống Théodore Roosevelt, ông này sinh tại NY. Ngày nay, NY là khu thương mại quốc tế to lớn đáng kể, có đến lối 50 nhà chọc trời. Cách đây hơn 10 năm, NY dẫn đầu thế giới về số lượng nhà chọc trời, nhưng chỉ có mấy năm trở lại đây, khi Trung quốc vùng dậy,... đáng kể là thành phố Shanghai, ngày nay số nhà chọc trời đã gấp nhiều lần NY, có đến hơn 1000 cái, kinh khủng, và chưa hết đâu, mỗi ngày sẽ có thêm nhiều nhà chọc trời nữa, thế giới vui mừng và lo sợ cho nền kinh tế thế giới ... thân hữu nên đi xem ...

Những địa điểm đặc biệt trên đảo Manhattan mà chúng tôi đã đi qua chớp nhoáng, chỉ đủ giờ để chụp một vài tấm hình kỷ niệm thôi, vì xe vẫn chạy từ từ đi theo, Thực và Bồ Giang có kinh nghiệm làm guide, đã mấy chục lần đưa khách đến đây, nên lợi dụng đèn đỏ, để chúng tôi có thì giờ cười để

bạn Thực vừa chụp hình, vừa giải thích lịch sử NY như guide nhà nghề cho đoàn du lịch Khánh Hoài, hôm nay chỉ dành cho hai khách quý từ Pháp đến mà thôi.

New York City

Tôi và Denise ngắm cảnh đẹp, tuy là chớp nhoáng, nhưng cõi ngra xem hoa, đầy đủ và công phu của cả hai guide nhiệt tình, cũng quá mãn nguyện lắm rồi, không muốn gì thêm nữa, cảm ơn Thực và Bồ Giang công tử hết mình nhé

...

- Đường Broadway, Madison Square Garden, Fifth Ave, Times Square, Wall street, Central Park, Unit Park, Southern Street Seaport, Little Italy, khu Do thái, Pháp, Soho, Chinatown, Central Station, Tunnel Battery Brooklyn, cầu Brooklyn nổi tiếng về kỹ thuật xây dựng bằng sắt, thép sau tháp Eiffel, Rockefeller Center mà mỗi độ Giáng sinh về, cây Christmas Tree lớn nhất thế giới được dựng lên với đèn đủ màu, kể đó là sàn trượt tuyết cho dân chúng vui chơi mùa

hòa bình, người viết cũng có dịp ở đây mùa Giáng sinh năm nào...

- Hai nhà chọc trời cao nhất NY thuộc khu nhà băng, WTC, World Trade Center, bị kẻ quá khích đâm máy bay vào, cháy lớn và đã sụp đổ ngày 11/9/2001, hàng ngàn người chết, nay chỉ còn một lỗ trống lớn rào lại gọi là Ground Zero, đang xây cất lại nhà cao hơn. Hiện nay, chỉ còn Empire State Building, cao nhất, đến 450m, 185.000 mét vuông, thang máy đưa du khách đến tầng 86, hoàn tất năm 1931, ban đêm 30 tầng cuối có đèn chiếu, màu đèn thay đổi tùy mùa, rất đẹp.

- Tượng Nữ thần Tự do, quà tặng của nước Pháp cho Hoa kỳ năm 1884, kỷ niệm sự hợp tác hai nước trong cuộc cách mạng Mỹ. Tượng cao 45 m, đặt trên bệ đá trắng cao 47 thước, đá được đem từ hầm đá ven biển Cassis, gần nơi tôi ở. Bên cạnh tượng, đảo Ellis là nơi dừng chân của người di dân Âu châu sang Hoa kỳ trong những năm 1892-1924.

Boston, đại học MIT, Harvard, Hyannnis Kennedy, Cap Cod, Rhode Island ... nhiều lịch sử vùng La Nouvelle Angleterre ...

Năm ngày ở Boston/Massachusetts và vùng Nouvelle Angleterre là nơi có nhiều lịch sử nhất nước Mỹ từ 350 năm nay và đã mang lại nhiều biến cố ghi nhớ giai đoạn độc lập, giải phóng dân nô lệ da đen Mỹ, cũng là nơi có các đại học nổi tiếng. Vài kỷ niệm êm đẹp với gia đình THDL HV Phong/ Quỳnh, và Thành/ Phương Duyên, ngoài điện lực, dễ thương làm sao.

- * Năm 1620, lối 3000 di dân Anh trên chiếc tàu Mayflower cập bến Plymouth... Từ 1930 đến nay, Boston phát triển rất mạnh trên mọi phương diện... Tôm hùm rất nhiều ở vùng này.

- * Một vòng thăm Boston lịch sử bằng Trolley 1 tiếng đưa ta về quá khứ, hiện tại và tương lai gọi là *City View*,

Trolley Tours, Experience Boston: Yesterday, Today, Tomorrow, cũng rất bổ ích, qua các nơi: *Government center, Faneuil Hall Marketplace, Quincy Market, State House, City Hall, Fleet Center, Freedom Trail, Boston Harbor...* dạo thuyền trên hồ ở ngay trung tâm, đi métro theo đường xanh đỏ vàng trắng... Vườn hoa, cây kiểng cắt thành hình thù các con thú rất công phu Greens animals, bãi biển hoang sơ, biệt thự, casino dọc biển Rhode Island ...

* 1673, đại học Harvard. 1776, George Washington đuổi quân Anh ra khỏi nước. 1826, đường xe lửa đầu tiên, nhiều danh nhân đã xuất thân từ đây trong đó có John F. Kennedy, gia đình ở Hyannis, vùng Cap Cod.

* 3 ngày với anh chị Phong học cách sống trầm lặng, tập thể dục mỗi buổi sáng, ăn uống với rau đậu, hướng về cửa Phật để giúp đời là chính, nhưng cũng ăn uống nhà hàng, vui chơi như mọi người, thỉnh thoảng có khách như chúng tôi vừa qua... 3 ngày sau đó với Thành/ Phương Duyên, bà con tôi, thì trái ngược lại, thịt thà, xe cộ, nhà cửa như lâu đài, tối nào chúng tôi cũng ăn nhậu, nhẩy đầm đến khuya mới về nhà, gặp lại vài người quen tối dạ vũ với hội Nha/ Y/ Dược sĩ Việt nam tại Boston, ai cũng mời đi ăn... Bốn người bạn, hai lối sống khác nhau hoàn toàn, một điểm phúc cho chúng tôi thấy cái hạnh phúc ở đâu cũng có, do mình mà ra mà thôi...

Québec, le Berceau de la Nouvelle France - Di sản văn hóa thế giới ; Đức Mẹ hiện ra ở Sainte Anne de Baupré; Cá voi ngoài khơi Tadoussac...

Trở lại Montréal bằng xe bus Greyhouse từ Boston rất tiện và lại rẻ, chỉ có 6 tiếng là đến nơi, có THDL TH Lượng, NV Thích, và bạn VH Mẫn ngoài Điện lực, đi đón tại nhà xe, không xa Hydro Quebec, nơi làm việc của hai anh Thích và Cần. Rồi vài hôm sau, chúng tôi đi thăm Québec, kinh đô của vùng và trung tâm văn hóa thế giới. Có rất nhiều người Pháp ở đây từ lâu, tiếng Pháp, nhà cửa và cách sống giống như một thành phố miền bắc nước Pháp. Đây là chặng chót

đường nối lại vòng tay xưa ... Vài kỷ niệm với bạn bè ngoài THDL thật là hy hữu... TT Vũ, bạn cùng phòng lúc còn ở chung cư xá Đắc Lộ, du học, hiện đang điều khiển một công ty tư nhân to lớn về ngành Environnement, nghỉ phép để cùng Mẫn/ Diễm Thanh lái xe đưa chúng tôi đi Quebec một ngày rồi về, còn chúng tôi ở lại đây ba ngày như đã dự trù với Dung, có bạn người Canada tên là Richard Champlain ...

* Năm 1608, Champlain, người Pháp xây dựng Quebec, họ buôn bán lông thú vật (fourrures), phát triển mạnh về đóng thuyền, brasserie, tannerie... và Quebec trở nên trung tâm thương mại và Thiên Chúa giáo khá lớn. Từ năm 1629, bị nhiều lần xâm chiếm bởi Anh quốc. Tháng 6/1759, một lực lượng Anh hùng hậu do tướng James Wolfe cầm đầu đã đánh bại quân Pháp của tướng Montcalm tại cánh đồng Abraham mà Richard có đưa tôi ghé thăm. Pháp rút về Montréal. Tháng 4 năm sau, Levis thắng Anh tại *Ste Foy*, làm chủ Québec, tháng 9 tàu Anh tiếp viện chiếm lại Montréal, *La Nouvelle France* bị mất. Hòa ước Paris nhường vùng này cho Anh... 1775, tướng Montgomery của Mỹ tái chiếm Montréal, nhưng sau đó thất bại.

* Viếng thăm thành phố cũ là điểm ưu tiên ở đây: *Place d'Armes, Château Fontenac, Terrasse Dufferin, Promenade des Gouverneurs, Rue du Trésor, Basse Ville, Seminaire, Citadelle*. Có dạo một vòng bên trong đại học Laval, nơi đây các bạn Võ Văn Đạt, Lê Khắc Huy một thời du học và dạy ở đây ...

* Ngoại ô Quebec, theo dọc sông Laurent, Côte de Baupré, ta thấy đồi núi, đồng bằng rộng lớn, có con thác Montmorency, mùa đông tuyết phủ rất đẹp, chúng tôi vào cầu nguyện tại nhà thờ *Ste Anne de Beaupré*, xây cất năm 1658 để tưởng niệm thánh Sainte Anne, Mẹ Chúa Jesus, đây là nơi hành hương lớn nhất miền bắc Mỹ... một phúc đức cho vợ chồng chúng tôi...

* Một chuyến đi xem cá voi bằng tàu lớn khởi hành từ *Baie de Sainte Catherine*, hay từ *Tadousac* là một kỷ niệm lạ và được xếp hạng thứ nhất về du lịch là chuyến đi trên du thuyền lối 3 tầng đồng hồ... Tàu chạy ngang qua *Fjord Saguenay* để ra khơi, rồi tắt máy, đậu lại, im lặng chờ cá voi nổi lên... trong sương mù thỉnh thoảng đủ loại cá voi nổi lên, phun nước và kêu rất lớn, con to nhất là cá voi màu xanh (*baleine blue*), gần 6 thước, và rất nhiều cá voi nhỏ màu trắng có tên *Bélugas* đến gần tàu... Sở dĩ ở đây có nhiều cá voi vì có nhiều loại tôm nhỏ, là thức ăn chính của cá voi, thích sống nơi đây vì có sự gặp gỡ của nước ngọt từ sông *Laurent* và nước biển. Đứng trên bon tàu, trời sương mù và rất lạnh, đưa mắt tìm kiếm cá voi trên mặt nước, tôi cảm tưởng như đang xem phim *Le Titanic*, lúc thủy thủ chèo thuyền kiếm người còn sống sót trên mặt nước đóng băng, trong sương mù, và gió lạnh...

Montréal - Marseille, Au revoir, Merci beaucoup, Thanks ... Hẹn với Australie 12/2005 ...

Chúng tôi vẫy tay chào anh chị Thích/ Lượng/ Mẫn, từ già *THDL* và bạn bè *Montréal* bắc Mỹ để đáp chuyến bay về *Marseille*, từ phi trường *Mirabel*, bao nhiêu kỷ niệm và tình thân hữu đã làm chúng ta gần nhau hơn, có đến với nhau bằng tình bạn, lòng thành, mới hiểu rằng trên đời này tình bạn hữu thật đẹp bao la... *Hoàng* và *Denise* thành thật xin cảm ơn tất cả mọi người.

Lúc nào có dịp ghé thăm nước Pháp rất romatique, ngôi nhà *Êm Đềm*, *Domisiladoré*, rất hân hạnh được đón tiếp các bạn để tiếp tục gìn giữ sợi dây thân ái quý hóa này.

Niềm hy vọng của chúng tôi là du lịch năm châu bốn bể, ghé thăm những nơi nào có tình thân hữu, có bạn bè cũ hay mới, là mục đích của những tháng ngày còn lại trong cuộc đời tha hương. Và xin hẹn cuối năm, tháng 12/ 2005, chúng tôi sẽ tái ngộ với các thân hữu và bạn bè ở *Australie*, xứ

kangarou, nhiều điều mới lạ ở Úc châu, vùng Sydney, Brisbane, Canberra, Melbourne... và sẽ viết tiếp chuyên câu chuyện «du lịch thế giới qua tình thân hữu khắp nơi.»

Xin cảm ơn trước các thân hữu Úc đã, hay sẽ hẹn gặp chúng tôi ghé thăm, và rất hân hạnh giữ liên lạc với các bạn cũ và mới qua E mail: hoang.vovan@gmail.com để làm chương trình viễn du Úc châu sắp tới được tốt đẹp cho cả hai bên.

Bao nhiêu vui thú trong chúng tôi, lúc chuẩn bị lên đường cả nửa năm trước, khi biết ở tận bên kia quả địa cầu đang có những người chờ đón nhiệt tình...

(Mùa Xuân 2005, Aix en Provence, France)

Vòng Tay Úc Châu

(Viết tặng các anh chị THDL
vùng Sydney, Canberra, Brisbane, Melbourne,
với lời cảm ơn sâu xa)

Chiếc máy bay vừa cất cánh rời phi trường Melbourne để đi Sài Gòn, tôi nhìn qua cửa kính phi cơ một lần cuối cùng hình ảnh một nước Úc đang dần dần xa cách, rồi biến mất trong đám mây trắng của bầu trời trên biển Thái bình dương, kết thúc một chuyến du lịch và thăm Thân hữu Điện lực trong suốt một tháng vào dịp hè bên ấy, và dịp lễ cuối năm 2005. Chuyến đi với nhiều kỷ niệm êm đẹp gọi là *Nói vòng tay lớn với THDL Úc châu*, mà phần lớn tôi chưa có dịp gặp mặt hay quen biết bao giờ... Có đến cả mấy chục thân hữu và gia đình vùng Sydney, Canberra, Brisbane, Melbourne đã đón tiếp chúng tôi nhiệt tình và còn hẹn gặp lại nhau... Câu chuyện tôi sắp kể ở đây là để ghi nhớ những ngày vui thân ái hiếm có này, đồng thời góp ý cho những ai muốn du lịch Úc châu...

Tình thân hữu điện lực bên Úc, một thời để nhớ...

Nước Úc rất xa với nước Pháp mà tôi đang ở, lối ba mươi ngàn cây số đường chim bay, và ít nhất phải mất lối hai, ba mươi giờ bay mới đến. Riêng chúng tôi thì mất ba ngày, kể cả trái giờ. Rời Paris mười giờ sáng 2 tháng 12, Vietnam Airlines ghé Sài Gòn hơn 12 tiếng ngày 3/12, có bạn đón ra chơi rồi đến 10 giờ tối bay qua Úc, đến 8 giờ sáng 4 tây mới đến phi trường Sydney, đã có thân hữu điện lực Nguyễn Khắc Mẫn đón về ngôi nhà đẹp của anh chị.

Chúng tôi hăng hái đi nói vòng tay với Úc châu kỳ này cũng theo lời mời nhiệt tình, sẵn sàng tiếp đón thân hữu Âu châu ghé thăm của hai anh chị NK Mẫn và Bùi Trọng Cường

nhân dịp các bạn qua Paris tham dự Đại hội THĐLVNHN Paris-Bruxelles 2004, và người bạn cùng khóa KS Công Nghệ, Nguyễn Hoàng Thu. Chỉ có ba người này là quen biết trước mà thôi.

Chúng tôi đã đi du lịch rất nhiều nước khắp bốn châu, vui sướng vô cùng khi vừa đặt chân đến châu Úc, là châu thứ năm, một xứ mới lạ, xa tít mù khơi, tận cùng của trái đất... *au bout du monde*. Năm châu bốn bể, chúng tôi đã đặt chân đến nơi, giấc mộng viễn thế giới đã thành sự thật...

Sau hơn sáu tháng chuẩn bị và liên lạc qua e mail, điện thoại với đại diện các THDL Úc châu, nhờ bản tin THDL do anh NC Thuần phụ trách, như các anh Trần Đan Thanh, NK Mẫn tại Sydney, anh Huỳnh Văn Thiết ở Canberra, anh Đinh Văn Quý ở Brisbane, anh Nguyễn Thạch Ngọc ở Melbourne, và nếu không có lời mời của các thân hữu nói trên cho chúng tôi tạm trú tại nhà, như ở Sydney lối 10 ngày tại nhà của các anh chị NK Mẫn, NH Thu, Nguyễn Xuân Thông, ở Canberra lối hai ngày tại nhà anh chị HV Thiết, ở Brisbane 10 ngày tại nhà anh chị ĐV Quý, 3 ngày tại nhà anh chị NT Ngọc ở Melbourne, rồi 5 ngày chúng tôi có chương trình riêng ... thì chắc chắn chúng tôi khó mà thực hiện được chuyến viễn du một tháng đầy kỷ niệm đẹp này...

Một bài học về Tình Người, Tình Thân Hữu có giá trị biết bao... Thành thật xin cảm ơn tất cả THDL Úc châu...

Nước Úc rộng mênh mông, xinh đẹp, giàu có, ít người, đất lành chim đậu, THDL thành công ...

Nước Úc mới thành lập năm 1901, rộng lớn như một hòn đảo khổng lồ mà ít người ở và đầy màu mỡ... Rộng lối 7,7 triệu cây số vuông, có thể so sánh với nước Mỹ. Hòn đảo này bao bọc toàn là biển cả trong đó có cùng một biển Thái bình dương với Việt nam chúng ta. Bề rộng từ đông sang tây lối 4000 cây số, bề cao nam bắc lối 3200 cây số. Hơn một nửa lãnh thổ là sa mạc, hiện nay dân số lối 20,1 triệu (Mỹ

hơn 200 tr), phần lớn sống quanh bờ biển, gần vài thành phố lớn là chính như Sydney (3,7 tr), Melbourne (3 tr), Brisbane (1,3 tr), Perth (1,2 tr), Adélaide (1 tr)... Thủ đô hành chính Canberra, lồi hơn bốn trăm ngàn dân. Úc theo chế độ dân chủ, có thủ tướng, quốc hội... và nằm trong liên hiệp Anh.

Ngoại trừ thổ dân (lồi 20% dân số), phần lớn là người sinh ở nước ngoài đến lập nghiệp, nhiều nhất là người Anh, Tân tây lan, Ái nhĩ lan, Ý, Việt nam, Hy Lạp, Trung quốc... Là một quốc gia trẻ, ảnh hưởng văn hóa Anh quốc hơn hai thế kỷ, Nữ hoàng Elizabeth vẫn đứng đầu nước này .

Úc châu là một vùng đất rất lâu đời, có thổ dân gốc Á châu, gọi là Aborigènes, người Úc chánh cống, ở từ xưa, họ tạo một nền văn hóa xưa nhất từ 50.000 năm nay. Họ vẫn sống biệt lập và ăn mặc thô sơ như đồng bào thượng ở Việt nam, thân hình thì cao lớn, râu ria, và đen hơn nhiều... Tôi có gặp họ thường thổi kèn ống tre rất dài, đàn ca ngoài phố để sống... Phải rất nhiều trang giấy mới nói hết dân đặc biệt này.

Một quốc gia nhiều sa mạc, khí hậu thì nóng hầu như quanh năm, nên hạn hán thường xuyên, vấn đề cung cấp nước là một nỗi lo không nhỏ. Dưới đất nhiều khoáng sản quý giá như vàng, rất nhiều, vì vậy khá đông người Tàu qua đây để tìm vàng, bạc, kim cương, đá quý, ... ngoài đồng thì nuôi bò, nuôi cừu xuất cảng, thịt bò Úc nổi tiếng ngon, tôm cá đầy ngoài biển, lại không có chiến tranh, nên rất giàu có, thanh bình thấy rõ...

Úc châu cũng là một quốc gia tân tiến với những thành phố kiểu Mỹ như Sydney, Perth, Melbourne, Brisbane, Adélaide, Darwin... Bên trong, vùng Outback, Alice Spring... sa mạc, ít người ở, nóng cháy da, mùa hè đến 60 độ C, ở đây có hòn núi đỏ Ayers Rock, nơi đây dân Aborigènes khá đông vì là ngọn núi linh thiêng của họ... THĐL ít ai đến xem mặc dầu là một điểm du lịch nổi tiếng.

Ngoài biển phía hai bên thành phố Cairns, có dải san hô dài hơn 2500 cây số, Great Barrier Reef, một kỳ quan thế giới. Biển Úc nổi tiếng trên thế giới về *trượt nước* (surfers), như bãi biển Bondi, Manly... gần Sydney, các thành phố miệt Gold Coast, Sunshine Coast, đông đúc du khách quanh năm.

Một quốc gia có nhiều thú rừng, có từ lâu đời, chim chóc lạ nhất thế giới, đáng kể nhất là con Kangourou, Koala, Emeu (giống con chim đà điểu)... biểu tượng cho Úc...

Dân ít, nước giàu mạnh, nên dân chúng được nhiều quyền lợi trên mọi lãnh vực, ngay cả dân mới đến định cư như Việt nam, Chăm bốt, Lào, đều có nhà cửa, vườn tược rộng lớn, làm ăn phát đạt... phần lớn còn có nhà cho Úc thuê... trong đó có THDL chúng ta, kể cả thế hệ thứ hai, đều thành công tốt đẹp, tinh thần quốc gia rất cao. Hãnh diện cho người Việt hải ngoại, đáng đề cao.

Đất lành chim đậu là nơi đây... Tuy nhiên, may mà chính phủ Úc thay đổi đường lối với di dân, mới có ngày hôm nay... Cũng xin nhắc lại là chỉ bắt đầu năm 1970, quốc hội Úc mới ban hành bãi bỏ luật: *Australia white only*. Trước 1970, nạn kỳ thị cũng rất rõ rệt, ít dân tộc khác như Á, Phi châu... được vào đây ở.

Về hành chánh, liên bang Úc được chia ra 6 tỉnh bang: New South Wales (NSW), Victoria (VIC), South Australia (SA), Western Australia (WA), Queensland (QLD), Tasmanie (TAS), và 2 Territoires: Northern Territory (NT) và Australian Capital Territory (ACT).

Thân hữu Điện lực cũng như phần lớn các dân Úc sống ở Sydney (NSW), Melbourne (Vic), Brisbane (QLD), Canberra (ACT), chúng tôi chỉ nổi vòng tay thân ái qua bốn thành phố lớn này trong một tháng mà thôi.

Sydney, Opera, Vịnh Sydney Harbour đẹp nhất thế giới, Blue Mountain, Tree Sisters...

Chúng tôi được hướng dẫn thăm viếng, vui chơi với THĐL ở Sydney. Vài kỷ niệm với hầu hết những thân hữu mới quen ghi lại đây để nhớ mãi.

Từ trái, hàng đứng: Anh Lộc (phu quân chị LT Tố), các anh NX Thông, Thịnh (phu quân chị LTC Khanh), ĐK Quan, TD Thành, TĐ Thanh, HK Ngọc, TN Xuân, NK Mẫn, NX Chấn; Hàng ngồi ghế: Các chị Thông, Tố, Mẫn, C Khanh, Thanh, Thành, LTH Khanh, Chấn, Quan; Hàng ngồi đất: Vợ chồng VV Hoàng.

Họp mặt đón tiếp chúng tôi chiều 4/12/2005, ngay ngày đầu tiên đến đây, với đông đủ THĐL Sydney, lối 30 thân hữu và các cháu tại nhà anh chị Nguyễn Khắc Mẫn, buổi tiệc ngoài trời rất vui. Mỗi anh chị trở tài một món, tha hồ ăn uống vui vẻ, chúng tôi có đem chút quà Pháp góp vui và tặng mỗi gia đình một CD chủ đề *Hát Cho Nhau Nghe*, thu tại Studio Bến Thành, Sài Gòn, năm 2000, do vợ chồng tôi hát nhạc tiền chiến, để nhớ lại hồi sinh viên, tôi cùng đoàn văn nghệ Nguồn Sống, với Thanh Lan, các con Phạm Duy..., tôi hay hát các bài này trên đài phát thanh Sài Gòn chiều thứ năm và đi trình diễn nhiều nơi khác...

Trước khi ra về anh Trần Đan Thanh, đại diện THĐL Sydney, làm chương trình tại chỗ để mỗi gia đình vui vẻ đề nghị đưa chúng tôi đi du lịch Sydney, hay kéo về nhà ở, mỗi người vài hôm, nối vòng tay bạn hữu Pháp, Úc... vui quá là vui...

Anh chị HK Ngọc đưa chúng tôi thăm trung tâm thành phố đẹp Sydney bằng Métro, bus, monorail, để viếng City center, khu Shopping sang trọng gần Sydney Tower, tháp cao 300 thước, khu The Rocks, nơi dừng chân đầu tiên của những người Anh, trong đó có capitaine Cook được nhắc nhở rất nhiều trong việc khám phá Úc Châu... Viếng khu Circular Quay, vịnh Sydney, Port Jackson, hải cảng tập nập nhiều tàu lớn, nhỏ ... đây là nơi đua thuyền vào dịp Thế vận hội năm 2000 vừa qua. Dân Sydney rất hãnh diện về vịnh đẹp nhất thế giới này.

Nhà hát Con sò (Opera house), Sydney

Viếng thăm Opera house hay người Việt nam gọi *nhà hát Con sò*. Toà nhà rất đẹp và to lớn, nhìn ra biển, mái màu

trắng, kiến trúc đặc biệt rất khó thực hiện về kỹ thuật, qua hình các chiếc buồm của các thuyền bè do kiến trúc sư người Đan mạch, Joern Utzon, trúng giải thi đua quốc tế. Khởi công năm 1957 mà mãi đến năm 1973 mới được Nữ hoàng Anh, Elizabeth 2, khánh thành, có lúc gián đoạn, thay đổi Kiến trúc sư vì tốn kém lớn lao cho quốc gia, kinh phí lớn hơn 14 lần dự trù..., nay hoàn tất, mới được xem là di sản văn hóa thế giới. Mua vài đồ thủ công và tranh thổ dân vẽ đơn sơ về thú vật, treo tại nhà, ai cũng thấy lạ mắt ... nét vẽ của họ như con nít, nhiều màu sắc và đầy ý nghĩa nói lên văn hóa của một giống dân Aborigène hình như sống bên lề đường, ngoài xã hội tân tiến hiện tại...

Cây cầu sắt Sydney Harbour Bridge xây cất năm 1937, ban đêm cả cầu và Opera đều được chiếu sáng đẹp vô cùng. Rồi lấy tàu lớn đi ra biển để đến một bãi biển nổi tiếng về trượt nước có tên là Manly... Picnic bên bờ biển với món cá mập chiên ...

Anh chị TĐ Thanh, TN Xuân, TD Thành, đưa chúng tôi đi ăn nhiều nơi, cuisine Úc ảnh hưởng nước Anh, nên phe ta thích ăn đồ Việt, đồ Tàu nhiều hơn. Bà xã tôi học được món mì gà chiên dòn ăn ở tiệm Thanh Việt, đã đãi bạn bè bên Pháp, ai cũng khen ngon và lạ mắt... Đi thăm khu Việt nam ở Bankstown, ở Cabramatta, đi thăm rất nhiều chùa Phật lẫn Cao Đài, một dịp chúng tôi học hỏi một tôn giáo khác ngoài Thiên Chúa giáo. Đi sở thú Featherale Wildlife park xem kangourou, koala và đủ loại thú rừng chỉ có độc nhất ở Úc mà thôi. Kangourou do từ theo tiếng thổ dân Kan Ga Roo, có nghĩa rất đơn giản là *Tôi không biết gì cả*. Có đến 53 loại thú này, từ nhỏ xíu như con chuột lắt cho đến con Red kangourou, cao đến 2 thước và nặng đến cả 100 kg... Được may mắn thưởng thức hai món thịt Kangourou và cá sấu do chị TĐ Thanh nấu cho chúng tôi, chứ chị Thanh ăn chay trường. Cảm động lắm. Nổi vòng tay lớn với anh chị NX Chấn, TB Lân, Châm Khanh...

Tham quan vùng núi Blue Mountain và di sản thế giới Three Sisters với anh chị ĐK Quan. Mới quen mà đã hẹn sang năm tới anh chị Quan xây xong nhà mới, mời tụi tôi qua ở lại bao nhiêu ngày cũng vui thôi...

Anh chị NH Thu, ở ngay phố Sydney, bạn học, đưa đi chợ cá Sydney fish market, chợ rẫy Flemington, thấy rất nhiều dân Việt nam buôn bán ở đây ... Về nhà Thu ở 4 ngày, vui với bạn cũ và đặc biệt là cả gia đình con trai của Thu đã bỏ thì giờ đưa chúng tôi đi xem đèn Giáng sinh ở Hirfiel, đường Maple, ban đêm người ta đi xem đèn như ngày hội, rất đúng ý với tôi vì mỗi năm mùa Christsmas tôi đều treo đèn kết hoa rất sớm... Và các cháu đưa đi hái trái Peaches ở một nông trại người Úc, đi tắm biển Cronulia, đi Botanic garden...

Rồi tất cả cựu sinh viên công nghệ hội họp đãi tiệc tại nhà anh chị TV Giàu, đón chúng tôi, rất đông bạn chưa quen, cũng cả 30 người, suốt một ngày ca hát, ăn uống, cũng mỗi người một món, rất tiện lợi ... bên Pháp chưa quen lối này, chủ nhà lo hết... có anh chị ca cải lương không thua gì Thành Được / Thanh Nga... thật là vui đời sinh viên cùng trường... cảm tình hiếm có này ...

Anh chị NX Thông đón lên khu Carlinford, miền núi ngoại ô Sydney, khí hậu mát giống Đà Lạt, vui chơi với hoa lá, cây trái Việt nam đầy vườn anh chị, có chim két đủ màu đến tận gần nhà ăn pomme và nhảy múa ... Ba hôm ở tại nhà anh chị NX Thông, Nha Trang bị cũ, được chị Thông cho ăn mấy món Bắc rất ngon, đi xem hoa, cây kiểng ở Nursery's Swanes được dân Sydney bầu là Nursery tốt đẹp nhất trong năm, bên Pháp chưa thấy cách bầu này...

Đi ăn cơm tối trong vườn đầy Bonsai quý nhà chị Tô và anh Lộc, về nhà anh chị Quan uống cà phê, nói chuyện đời xưa, đời nay ... còn anh Thông thì lái xe giới thiệu một vòng lớn khu Olympic 2000 ở Sydney, thật là vĩ đại. Cũng nhờ thế vận hội 2000 Sydney mà thế giới biết đến Úc châu...

Bye Bye THĐL Sydney để lên đường đi Canberra bằng xe bus Greyhound...

Canberra thủ đô mới hiện hoà, harmonie quanh hồ thơ mộng Griffin. Các Toà Đại Sứ - Australian War Mémorium...

Thủ đô Úc châu

Sáng ngày 16/12, sau 3 tiếng đồng hồ xe bus chạy trên xa lộ thênh thang, hai bên đường chỉ có sa mạc và cây khuynh diệp (Eucalyptus), thỉnh thoảng có thấy nông trại nuôi bò, cừu... Xe đến Canberra, anh HV Thiết vui vẻ đón chúng tôi về nhà ăn đãi tiệc hội ngộ có anh chị NV Bạch nữa. Anh Thiết, Chị Thử Vân, làm việc ở Nha Trang bị, đã chuẩn bị bàn ăn rất mỹ thuật và đầy hương vị quê nhà. Rồi hôm sau, anh chị NV Bạch đón cả 4 tụi tôi về nhà đãi tiệc hội ngộ, có bạn bè bên Nouvelle Calédonie nữa... Rồi đi chơi phố, tắm piscine olympique... Hai ngày làm quen với anh chị HV Thiết và NV Bạch, Nha Nhân viên cũ, bạn mới quen mà thân mến liền, xin ghi lại đây vài kỷ niệm thật êm đềm tại

một nơi chốn thiên đàng và xin cảm ơn THDL Canberra nhiều.

Viếng Canberra, thủ đô mới, dự án kể từ năm 1901 và khánh thành chính thức năm 1927. Việc chọn lựa Canberra nằm giữa hai thành phố lớn là Sydney và Melbourne rất tiện lợi về chính trị và hành chánh. Đây là một lãnh thổ nhỏ nhất đối với các tỉnh bang khác. Từ bắc đến nam chỉ có 80 cây số và bề rộng có 30 cây, lối 400.000 dân, phần lớn là công chức và dân các quốc gia trên thế giới có tòa đại sứ ở đây.

Kiến trúc sư người Mỹ WB Griffin đã thiết kế thủ đô này theo nguyên tắc hòa hợp giữa con người với thiên nhiên hoa lá, với hơn 12 triệu cây xanh được trồng ở đây. Thành phố hiền hòa, xanh tươi, có dinh thự Thủ tướng chính phủ, các bộ..., các tòa Đại sứ, nhà dân chúng ở phần lớn là biệt thự, khu thương mại, thể thao... xung quanh một hồ nước nhân tạo và vòi nước phun rất cao, mang tên hồ Griffin, ít có nơi nào đẹp trầm lắng, ít xe cộ, hòa bình và nhiều harmonie như Canberra...

Viếng thế giới thu nhỏ quanh mấy con đường rợp bóng và vườn hoa đủ màu tô điểm hơn 70 tòa đại sứ, mỗi sứ quán kiến trúc rất đẹp, theo văn hóa, nghệ thuật riêng của mỗi dân tộc, một điểm tham quan không thể thiếu được khi ghé Canberra... Quốc hội trên đồi cỏ xanh, Parliament, Capital Hill, National Gallery... các công viên lớn, các khu thể thao. Chúng tôi có đi Piscine với hai bạn Thiết Vân, bơi lội mà anh chị Thiết thường ghé mỗi ngày đã mang lại cho anh Thiết nhiều chiếc cúp tennis liên bang, chị Thể Vân thì về bơi lội, thể thao đã làm cuộc đời của hai bạn đầy hạnh phúc, vui vẻ, sống lành mạnh, anh chị này cũng hay đi du lịch thế giới lắm...

Chúng tôi cảm động nhất là lúc viếng Bảo tàng viện chiến tranh, The Australian War Museum, ghi dấu sự hy sinh cao cả của người lính Úc cho hòa bình thế giới, chứ nước Úc không có chiến tranh nội bộ. Cả mấy chục ngàn lính Úc đã

chết tại Âu châu trong thế chiến, tại Soudan, Corée, Malaisie, chiến tranh vùng vịnh Golf, đặc biệt tại Việt nam, vùng Củ chi, Tây ninh... Chúng tôi chấp tay cầu nguyện trước mộ chiến sĩ vô danh, trong đó có cả người lính cộng hòa đã chết bên cạnh lính Úc, mà như Nhật Trường đã sáng tác những ca khúc bất tử vinh danh những anh hùng như Nguyễn Văn Đương trong *Anh không chết đâu em*; Nguyễn Đình Bảo trong *Người ở lại Charlie...*

Có hai ngày ở Canberra mới biết là anh Thiết học một lớp với tôi hồi mấy năm đầu tiên tại trường Trung học Phan Châu Trinh Đà Nẵng, hơn 50 năm nay. Anh Bạch nhắc lại một thời tham gia ban Chủ tịch Tổng hội Sinh viên Sài Gòn, một thời với tôi và NP Minh, bạn của hai đứa, lúc anh Bạch là sinh viên Luật, chúng tôi tranh đấu chống chính quyền quân đội sau khi Tổng thống ND Diệm bị lật đổ. Nhiều đêm, tụi tôi không dám ở nhà, chạy trốn có cớ, không thì bị lính bắt ở tù mục xương... nghĩ lại mà thấy ghé qua Canberra là một dịp ngàn vàng khám phá tình bạn hữu ngày xưa thân ái. Vui thật.

Sáng sớm ngày 18, anh Thiết, anh Bạch đưa chúng tôi ra phi trường đi Brisbane, nhìn qua cửa xe hơi, chị Vân và con trai cùng cô dâu người Úc, vẫy tay chào và hẹn ngày tái ngộ... Tâm hình đẹp còn mãi trong album...

Brisbane, Queensland, nắng ấm, biển xanh, Sunshine Coast, Gold Coast. Đêm Giáng Sinh ở Casino Surfers Paradise. Cả ngàn chim két trên tay, trên đầu, trên cây...

Chiếc máy bay của hãng Virgin Blue từ Canberra vừa hạ cánh xuống phi trường Brisbane, lúc 8 giờ sáng chúa nhật 18 tháng 12, thì có anh chị ĐV Quý và cháu gái của tôi là Mỹ Hòa, du học ở đây, đi đón về nhà anh chị Quý vui chơi, với đầy tình thân hữu mới quen mà thôi.

Anh Quý nghỉ phép 10 hôm và chuẩn bị trước chương trình nghỉ hè chung với chúng tôi với đầy đủ ngày giờ đi

thăm thành phố, hội họp ăn uống, karaoke tại nhà các THDL, tắm biển ... chương trình chuẩn bị từ lâu, khi biết chúng tôi ghé thăm vào dịp Giáng sinh, rất chi tiết như một nhà tổ chức du lịch chuyên nghiệp... Anh Quý giới thiệu Queensland được biết đến nhờ là nơi có mặt trời và nắng ấm quanh năm. Khí hậu dễ chịu và nhiều bãi biển dài như vùng Sunshine Coast, phía bắc Brisbane, vùng Gold Coast ở phía nam, và đặc biệt có hơn 2500 cây số bờ biển đầy san hô, đủ loại, đủ màu gọi là Grande bariere de Corail, phía bắc và nam thành phố du lịch Cairns; đây là một kỳ quan thế giới.

Thân hữu nào thích nhìn san hô, cá đủ màu và biết bơi, biết lặn, thì nên đi xem. Phe ta sợ lặn chìm luôn, nên thích tắm biển hơn, nên ít ai đi nơi này. Mà cũng không phải là rẻ, trung bình tour du lịch đi ba ngày từ Brisbane, máy bay, thuyền đi lặn, hotel... một người lồi 1500 đô Úc; chúng tôi không có đi vì cũng đã thấy san hô rất nhiều ở đảo san hô bên Thái lan ở biển Pattaya và Ko Samui, gần bờ, khỏi phải lặn, tuy không nổi tiếng bằng...

Vài kỷ niệm ghi nhớ với THDL ở đây :

Ngay chiều hôm mới đến Anh chị ĐV Quý tổ chức họp mặt THDL Brisbane tại nhà rất rộng và đẹp, ngoài vườn đầy đủ bông hoa, hồ cá lẩn cây trái Úc và Việt nam... Hôm ấy có đầy đủ thân hữu ở đây, lồi hơn 25 để đón tiếp chúng tôi.

Anh chị Quý đãi Barbecue với nhiều thứ thịt đặc biệt Brisbane, các anh chị khác, mỗi người phụ một món, có chút quà Provence và CD cho mọi người ...buổi tiệc làm quen kéo dài vui nhộn đến tối mới chia tay, rồi các ngày tiếp nối, ngày nào cũng được đi chơi nhiều chỗ đẹp, chiều về lại họp mặt với nhau ăn chơi lần lượt hết nhà này đến nhà khác. Anh chị Quý đưa đi viếng thành phố Brisbane, nơi anh Quý lập nghiệp lần thứ hai sau khi học và làm việc sau 1975 tại Tân tây lan.

Thành phố Brisbane tân tiến với nhiều tòa nhà chọc trời kiểu Mỹ dọc sông, di chuyển bằng các thuyền nhỏ gọi là City

Cat, một loại BatoBus chạy trên sông, rất mát mẻ... Rồi đi Bus, Métro, Free Loop không tiền... Brisbane êm đềm, nhiều dân tộc sống chung hòa bình ở đây, chỉ trừ dân Hồi giáo thiên hạ còn sợ lắm... Người Á châu cũng nhộn nhịp ngoài phố không khác nào Chinatown ở San Francisco, hay Montréal... Anh chị Quý còn cho đi chợ mua cá Úc về làm đủ món tây, tàu..., ăn mì gà chiên giòn... ở khu Việt nam có tên rất lạ là Inala, Dara, đi Mont Coutha ban ngày, và ban đêm coi pháo bông ngoài phố với gia đình con trai anh chị là Tân/Yani... đi Picnic và tắm biển hai ngày tại Sunshine và Gold Coast với gia đình anh chị PL Cảnh và Quý...

Anh chị BT Cường đóng cửa phòng mạch vài hôm cùng với anh rể là anh NV Ngọc, học trên tôi một lớp Công nghệ đưa chúng tôi đi biển Gold Coast một ngày. Tôi đã đi thăm biết bao nhiêu là sở thú trên thế giới thế mà chỗ này: vườn nuôi chim kék đủ màu Currumbin Wildlife Sanctuary có một không hai trên quả đất này. Mỗi ngày hai lần, sáng ló 10 giờ và chiều ló 4 giờ, cả hàng ngàn con chim kék từ trong rừng bay về tập trung một chỗ để nhân viên sở thú và du khách, mỗi người cầm một cái đĩa cho chim uống sữa... Trên cây, trên tay tôi, trên đầu, trên vai tôi, và cả mấy trăm du khách, cả mấy ngàn chim kék vừa kêu chít chít, vừa đến đậu vào người và uống sữa ngon lành không sợ sệt gì cả, mình tha hồ vuốt ve, và anh Cường thấy hai đứa tụi tôi như con nít, quá vui..., nên tha hồ chụp hình... Hình đẹp và độc đáo nhất trong chuyến du lịch Úc Châu là ở đây. Merci anh Cường, nhớ đời...

Vào dịp gần Giáng sinh ai cũng nghỉ làm, sẵn dịp có bạn từ Pháp sang, nên thân hữu tha hồ ăn cơm trưa, tối và vui chơi karaoke... tại nhà các anh chị ĐN Hùng, TV Trục, BT Cường... Chị Cường tặng quà giáng sinh cho tất cả mọi gia đình, cảm động lắm.

Anh chị Trục và Cường hát rất hay, và như ca sĩ, vui vẻ và quý khách nên tất cả bạn bè đều hăng hái hát theo. Hát

hay không bằng hay hát, anh chị Quý, Hùng, Thi..., cả tôi và bà xã cũng hát đến khan tiếng, đèn khuya mới chịu tan hàng... Hôm karaoke tại nhà anh chị Trục, lần đầu tiên chị Âu, vợ anh Quý, đã hát tặng chúng tôi bài Xóm Đêm, làm nhớ quê hương. Hồi xưa Thanh Tuyền hay hát bài này. Chuyện trò, nối vòng tay lớn với anh chị ĐV Thám, NĐ Thi, mới quen... Viếng thăm Đại học nổi tiếng University of Queensland và sống kiểu sinh viên với vợ chồng hai cháu Mỹ Hoà và Trung, đang du học ở đây, ban ngày bụi đời, ban đêm lấy xe Bus về nhà anh chị Quý ngủ...

Anh PL Cảnh, các chị ĐN Hùng, ĐV Quý, BT Cường, các anh Hùng, vợ chồng VV Hoàng, các anh Cường, Quý.

Tối 24/12, đêm Giáng Sinh, đêm Christmas tại Úc. Anh chị BT Cường tổ chức cùng với hầu hết THĐL Brisbane và gia đình, lối 30 người đi ăn tối Noel và xem Show Christmas tại *Casino Surfers Paradise*. Ai cũng ăn mặc đẹp cả, tối đó ăn đồ Tây/Ý rất ngon; ngồi chung một bàn rất dài, có đèn cây, *Dîner à la Chandelle*, tại nhà hàng sang trọng. Anh Cường nhờ tôi sắp chỗ ngồi theo Pháp, nghĩa là một

Monsieur kể một Madame, vợ ngồi đối diện với chồng, thay vì ngồi ăn theo kiểu Cần thơ, các ông một bên, các bà một đàn... Ai cũng có bạn mới khác phái bên cạnh, tha hồ galant kiểu tây, nên buổi tiệc như pháo nổ... Xem Show hết sảy, cả đoàn đều vỗ tay khen ngợi mỗi cả tay... Một đêm Noel nhớ mãi tình thân hữu bao la ...

Bye Bye ... Ai cũng hẹn gặp lại chúng tôi một ngày nào đó ở Pháp hay Brisbane... Thanks.

Melbourne, cựu thủ đô, mỏ vàng Ballarat, Great Ocean road, 12 Apôtres...

Sau 10 ngày ở Brisbane, sáng 28/12, chúng tôi từ già căn nhà để thương của gia đình anh chị Quý đáp máy bay Virgin Blue đi Melbourne, cách nhau cũng cả 3000 cây số. Kỳ này chúng tôi có bạn ngoài điện lực đón và đưa đi thăm toàn cảnh Melbourne trong 3 ngày, rồi sáng 31 tháng 12, chúng tôi ghé thăm anh chị NT Ngọc, theo lời mời chân thành của đàn anh Công Nghệ trong 3 ngày, rồi 4 tháng 01, 2006, bay về Sài gòn...

Vài kỷ niệm sáu ngày ở đây nhắc lại để nhớ: Viếng thành phố nhiều lịch sử nhất nước Úc, bằng một loại Tram vừa cũ vừa tân tiến rất thoải mái. Melbourne được xây dựng vào năm 1835, dọc bờ biển và ngay cửa sông Yarra với nhiều nhà chọc trời như Mỹ, cùng với các nhà cũ thời xưa, quartiers coloniaux. Melbourne một thời là thủ đô từ năm 1901 đến 1927, sau đó dời lên Canberra. Nhờ có nhiều mỏ vàng nên vào thế kỷ thứ 19 rất nhiều người đến đây làm việc, nhất là người Tàu... và đưa vùng này trở nên giàu có. Chúng tôi có tìm vàng dọc suối nhỏ ở mỏ vàng còn hoạt động cho du khách rất đông đến xem tại Ballarat, và sau lối nửa giờ đãi cát dưới trời nắng 34 độ C, vài hạt vàng như đầu kim hiện ra... Cũng khoái thật.

Con đường dọc biển còn hoang vu Great Ocean, có nhiều thành phố nghỉ hè của dân ở đây rộn ràng xe cộ và tàu

bè. Rất nhiều người câu cá và chúng tôi theo bạn đi bắt con bào ngư bự bằng cái tô phở Chú Thế ở Melbourne. Dừng chân viếng một cảnh vĩ đại gồm 12 hòn đá lớn dọc bờ biển như 12 ông thánh, môn đệ của chúa Giê su gọi là 12 Apôtres.

Vợ chồng VV Hoàng và anh chị NT Ngọc

Tối 31/12, anh Ngọc mời đông đủ THĐL ở đây và bạn một lớp công nghệ NĐ An, lối 20 người cùng nhau ăn uống và tiễn năm cũ đón năm mới 2006 trong tiếng pháo giao thừa ngoài phố vọng lại.

Hai ngày còn lại vui sống với bạn NĐ An và gia đình anh chị Ngọc như trở về nhà người anh cả, các cháu đưa đi ăn, uống café Úc, đi xem thành phố mới với các biệt thự đẹp và rất lớn. Các cháu, thế hệ thứ hai của đại gia đình Điện lực Úc châu, nói chung, đã chia sẻ với chúng tôi những kỷ niệm dễ thương vô cùng... Thế rồi, một tối, cùng ngồi nghe cái CD *Hát cho nhau nghe*, làm mọi người nhớ lại Sài gòn thời xa xưa với các bài tiền chiến: *Anh đến thăm em một chiều mưa, Gởi gió cho mây ngàn bay...* để rồi lâng lâng theo bài *Cuối cùng cho một tình yêu*, cũng là bài tạm biệt gia đình anh chị

Ngọc: Một tình yêu cuối cùng với đầy hạnh phúc, thành công nơi quê người...

Sáng 4/01/2006, sau một tháng nổi vòng tay lớn với đại gia đình Điện lực, và một vài người quen ở Úc, chúng tôi từ giã mọi người thân mến..., rồi con trai đầu của anh Ngọc đưa ra phi trường đáp máy bay về Sài Gòn để tiếp tục cuộc hành trình xuyên Á trong hai tháng. Ba lô trên vai, hai chúng tôi đã vui sống và du lịch qua các nước Trung Quốc, Mã Lai, Singapore, Campuchia... và nhất là Việt Nam mến yêu, từ Sapa, Lào Kay, đến Hà Tiên, Châu Đốc ... đã ghé nhiều lần rồi mà vẫn mong trở lại, không nơi nào yêu mến bằng quê hương ta...

Chân thành cảm ơn THĐL Úc châu, một lần nữa. Rất mong có dịp tiếp đón các anh chị tại căn nhà Êm Đềm, miền nam nước Pháp.

(Aix en Provence, tháng 6/2006)

Một Vòng Đông Âu ...

(PRAGUE / VIENNE / BUDAPEST / BRATISLAVA)

Mùa xuân vùng Europe Centrale năm nay được chúng tôi, một nhóm bạn bè Việt nam gồm 14 người, cùng nhau viếng thăm trong một tuần lễ từ 14 đến 21 tháng năm 2007, qua các thủ đô của bốn nước là : Prague thuộc Tiệp khắc (Tchèques), Vienne thuộc Áo (Autriche), Budapest thuộc Hung gia lợi (Hungary), và Bratislava thuộc Slovaquie.

Chuyến du lịch này tôi đã có ý định từ lâu, vì từ lúc còn nhỏ đến bây giờ, mỗi lần nghe hòa tấu nhạc Valse của nhạc sĩ lừng danh J. Strauss, bài *Le beau Danube bleu*, hay nghe ca sĩ Thái Thanh hát bài Dòng Sông Xanh, tôi cứ mơ ước đến cái nơi tuyệt đẹp, thơ mộng này, thăm giòng sông xanh chảy qua vùng Đông Âu, đến năm nay mới thực hiện được cũng vì trước đây, ngoài nước Áo mà chúng tôi đã có dịp viếng thăm, hầu hết các nước Đông Âu sau thế chiến thứ hai đều bị cộng sản Nga xô chiếm đóng cả 30-40 năm. Du khách không dám đến thăm các nước ở sau bức màn sắt... Đến thập niên tám mươi, Đông Âu vùng dậy dành độc lập, khởi ách đô hộ của Nga xô, như Tiệp khắc chẳng hạn, mãi đến tháng 1/1993 mới được thành lập, sau khi tách rời nước Slovaquie, rồi sau đó họ khôi phục lại quốc gia.

Năm 2004, Tiệp khắc vào Cộng đồng Âu châu, bỏ thủ tục visa cho dân Union Européenne (EU), vì vậy nhóm bạn chúng tôi mới dám đi du lịch qua khối Cộng sản cũ. Hiện nay, các nước này mở cửa nhận viện trợ của EU, sửa sang di tích lịch sử đã có sẵn từ hơn 2000 năm và phổ biến du lịch, vì vậy Đông Âu là một trong những nơi du lịch hàng đầu hiện nay cho người Pháp.

«Circuit Empire Austro-Hongrois», do Plein Vent Voyages France phối hợp với Eurotravel.com, tổ chức thật

chu đáo, đáng khen. Từ máy bay, khách sạn, ăn uống, thăm viếng danh lam thắng cảnh... đều đầy đủ, nên khỏe re, không lo cái gì hết, rất hợp với du khách hưu trí như chúng tôi. Sau đây xin ghi lại vài nét chính của chuyến du lịch nhanh chóng này. Tôi chỉ tóm tắt những gì đã nghe, thấy, cái được, cái mất... không đi vào chi tiết của lịch sử lâu đời của các nước này vì không đủ trí nhớ, và sợ kể lại không chính xác. Trong một tuần được nghe kể chuyện 2 ngàn năm lịch sử, với 4 hướng dẫn viên của 4 quốc gia thăm viếng, họ nói rất hay, nghe bổ ích, nhưng sau đó không sao nhớ cho hết, xin thông cảm...

Ngày 1 : France - Région de Prague

Từ Marseille, chúng tôi đáp máy bay lúc 5 giờ chiều, bay thẳng đến Prague, chỉ có 1 giờ 40 phút bay là đã vượt biên đến một nước xa lạ, cả tiếng nói, phong tục, khí hậu, tiền bạc...

Đến phi trường tốt đẹp, có hướng dẫn viên vui vẻ tiếp đón và đưa ra xe bus về hotel Duo, rất lớn, sang trọng... Cùng với các du khách Pháp từ mọi nơi đến, chúng tôi họp thành một đoàn 50 người, đầy một xe bus, loại hiện đại, tài xế nói xe điều khiển bằng ordinateur, tôi ngạc nhiên vô cùng. Trên đường về hotel, vì giờ tan sở nên kẹt xe không khác gì ở Marseille. Prague có hơn 1 triệu 200 ngàn dân, rất nhiều xe hơi của Tây, Nhật, Đức, chạy đầy đường, không thấy xe đạp lẫn mô tô Honda như Sài Gòn ta, mà thấy rất nhiều xe bus và tram, métro, chạy đầy đường, trong khi phương tiện chuyên chở công cộng này bên Pháp là Modes mấy năm nay thôi. Riêng Marseille, tháng 7 năm nay mới khánh thành một đường tram duy nhất tại trung tâm thành phố để tránh nạn kẹt xe.

Chỉ một thoáng qua thành phố Prague, tôi đã thay đổi quan niệm trước đây đối với một nước có nhiều quá khứ với cộng sản Nga. Tôi cứ tưởng là các nước này còn nghèo, xe đạp chạy đầy đường, nhà cửa lụp xụp, chứ đâu ngờ vẫn

minh, sạch sẽ, đẹp đẽ quá, thảo nào mới được nhận vào Cộng đồng Âu châu.

Cơm tối kiêu Tiệp, dạo mát, hàn huyên với bạn bè, rồi đi ngủ để ngày mai dậy sớm đi chơi...

Ngày 2 : Prague - La perle de l'Europe centrale

Chuyến du lịch này có chủ đề về văn hóa nghệ thuật cho nên đi bộ là phương tiện tốt nhất để viếng Prague cả ngày, và lắng nghe hướng dẫn viên địa phương kể chuyện, mới cảm nhận cái hay, cái đẹp của trên 2000 năm văn hóa vùng này.

Đặc biệt Prague được Unesco công nhận là một di sản văn hóa thế giới, nên du khách rất là đông. Ngoài đường, quán hàng ăn, đâu đâu cũng có, và trang trí rất đẹp. Rất nhiều tiệm cà phê có bán bia, một thức uống quốc gia vùng này, ngon thật... Tôi thấy dân chúng chơi nhạc classique một cách say mê, opéra thay đổi chương trình mỗi ngày, trình độ văn hóa cao, rất ngạc nhiên...

Hướng dẫn viên, cô Suzanna, đưa chúng tôi viếng thăm đầu tiên khu người Do thái, rồi khu người Đức, người Tchèque, tượng trưng cho ba giống dân nhiều nhất ở đây. Đâu đâu cũng nhà cửa tráng lệ, sạch sẽ, rất nhiều nhà thờ công giáo, lâu đài, dinh thự chính phủ, cất theo kiến trúc Gothique, Renaissance, Baroque, hiện đại ... được trùng tu đẹp mắt. Rất may là trong thời Nga chiếm đóng, cộng sản không phá bỏ các di tích văn hóa đẹp đẽ này, mới có du khách đông đảo thế này, mặc dầu mới tháng 5, chưa phải mùa hè.

Thăm khu lâu đài Hradcany, Place St Georges có nhà thờ lớn *Notre Dame de Tyn*, và đồng hồ biểu tượng cho Prague gọi là *L'horloge astronomique*, báo hiệu ngày, giờ, năm, tháng, trời, trăng, sao, mưa, gió...

Cứ mỗi giờ, du khách đứng nghệt cả một khu phố để nghe chuông đổ và hai cửa sổ của đồng hồ mở ra để 12 ông

thánh, môn đệ của Chúa Giê Su đi ngang qua, trong khi các nhân vật đứng hai bên cử động, cuối cùng có con gà gáy... Viếng con đường toàn nhà nhỏ xíu mang tên *La Ruelle d'Or*, hồi xưa có thợ tìm vàng. Nhà của văn sĩ F. Kafka mang số 2, cũng ở đây, ông này cũng nổi tiếng không thua gì Beethoven, Mozart ...

Viếng khu Mala Strana, khu Stare Mestro, rồi đi bộ qua cầu *Le Pont Charles* thường thấy trong carte postale Prague. Hai bên cầu toàn tượng đá, giữa cầu các họa sĩ bán tranh, các nhạc sĩ chơi violon, khung cảnh tựa như trên cầu *Le Pont des Arts*, hay *Le Pont d'Alexandre 3*, bắc qua dòng sông Seine ở Paris...

Ngày 3 : Région de Vienne (300 Km) - Vienne l'impériale

Sáng nay đoàn 50 người đi qua nước Áo, trực chỉ hoàng cung một thời vua chúa, đó là thủ đô Vienne, đẹp quý phái, sang trọng. Sau khi ghé ăn trưa đặc sản Vienne tại tiệm *Chez Philippe*, đoàn thăm viếng lâu đài *Schöbrunn*, thuộc gia đình hoàng đế *François Joseph*, chồng của *Sissi*, mà trong đoàn chúng tôi ai cũng đã xem phim « *Sissi Impératrice* » rồi, Romy

Schneider đóng vai công chúa Sissi quá dễ thương, sống một thời biết yêu lãng mạn dạo còn là một thiếu nữ trẻ đẹp, nên hôm nay, tại nơi này, hầu hết chúng tôi thích thú vô cùng khi viếng cung điện lộng lẫy này. Ngày xưa, ngày nay, tình yêu vẫn là niềm hạnh phúc tìm kiếm mãi mãi.

Vua François Joseph trị vì nước Áo đến 64 năm, chết năm 94 tuổi, nên dành cả đời để xây dựng tất cả công trình đẹp để lại ngày nay.

Một ngạc nhiên vô cùng là chiều tối hôm nay được ăn tối và ngủ đêm tại hotel kiểu chalet trên núi cao, nơi đây mùa hè dân Áo đi săn thú rừng, mùa đông thì trượt tuyết. Cảnh yên lặng của núi rừng, lạnh lạnh về đêm, ăn soupe nóng và món ăn đặc biệt miền núi tại Wienerwaldhof, có người bạn cho đây là một nơi trăng mật lý tưởng, xa thành phố nhộn nhịp, chỉ có đôi ta và núi rừng, tiếng chim hót vừa cao xa, vừa nhẹ nhàng, lẫn yêu thương ban đầu, tựa như lời nói I love you... Je t'aime... Ước chi được như thừa ban đầu mãi...

Ngày 4 : Région de Vienne - Région de Budapest (260 km)

Vienne khá lớn, các di tích ở xa nhau, nên phải đi viếng bằng xe bus quanh vòng đai gọi là *Tour panoramique de Vienne sur le Ring*. Đây là tour chính mỗi lần ghé thủ đô vì tất cả cảnh đẹp, lâu đài, các tòa đại sứ, lộng lẫy như Pháp, Đức và Mỹ... đều ở quanh con đường này, rợp bóng những hàng cây cổ thụ... Khi xe đi ngang qua dòng sông xanh Le Danube Bleu, hướng dẫn viên người Áo để bản nhạc Valse bất hủ: *Le Beau Danube Bleu* của nhạc sĩ J. Strauss, nhà ở gần sông này lúc sáng tác bài này, mà chúng tôi có nhìn thấy, đã làm cho chúng tôi vui sướng vô cùng. Cái may mắn này xin cảm ơn... Người nhạc sĩ tài hoa này cũng có tượng màu vàng, với cây vĩ cầm trên tay, đặt ở trong công viên mà chúng tôi có chụp hình từ trên xe...

Đi bộ một vòng quanh khu Opéra, khu Nhạc viện thành phố, nơi hàng năm vào sáng mùng một đầu năm mới, trên thế giới ai cũng muốn dự xem buổi hòa nhạc đầu năm này. Mozart, Beethoven, Strauss, Liszt... nhạc của những nhạc sĩ sinh trưởng vùng Đông Âu này được vinh danh trình diễn không những trong các ngày lễ mà còn ở khắp mọi nẻo đường của bốn thành phố chúng tôi đã đi qua. Đâu đâu cũng có tượng của các vị này, riêng Mozart còn được làm thành chocolat bán khắp nơi. Trình độ văn hóa, âm nhạc, musiques classiques của người dân ở đây rất cao... Buổi trưa, ghé ăn

tại một tiệm ăn trong hầm rượu có tên Pháp là La Cave, ngay trung tâm, cạnh hotel Sacher, hotel đẹp nhất ở đây. Chúng tôi theo lời giới thiệu của Suzanna, có vào thăm riêng và có mua một hộp Chocolat Sacher Vienne; hộp in các thắng cảnh ở Vienne rất đẹp, chờ tháng bảy tới đây, các con cháu ở Paris về Aix nghỉ hè, rồi mở ra, thưởng thức chung.

Rồi đến khu Belvédère, nhìn thành phố hoàng gia dưới chân đồi, mới thấy giàu sang cũng thoải mái thật. Đi thăm thư viện riêng của nhà vua, sơn son thếp vàng ngay cả tủ đựng sách, không kể cầu thang, trần nhà, được trình bày tranh vẽ mạ vàng, chưa từng thấy bao giờ.

Tối hôm ấy, đoàn đến Budapest, ở tại Tulip Hotel, và được hãng du lịch Plein Vent tặng chúng tôi một buổi ăn đặc sản Hung gia lợi, món Goulache, tựa như thịt bò kho của ta, và xem biểu diễn nhảy múa cổ truyền xứ này, trong một tiệm ăn mênh mông, trên hòn đảo nhỏ, hôm ấy có đến cả gần 7-800 du khách, phần lớn là Pháp và Á châu. Người Trung quốc, Đại hàn, Nhật bản đi du lịch rất đông, các bà, các ông, có dịp diện áo quần gala. Nhóm bạn Việt-Pháp chúng tôi ồn ào nhất. Tay cầm ly bia, mùi vị rất ngon, chúng tôi đứng dậy, cùng nhau hô to bằng tiếng Việt: Dô, Dô, Dô... rồi uống một hơi ly bia, nhớ đời là mình đã dạy bạn Tây nói được tiếng Việt... Ba chữ Dô, Dô, Dô... từ đó làm gây thêm tình cảm của người Pháp đối với người VN. Chúng tôi có bạn mới, Pháp, Mỹ tây cơ... trao đổi E-mail, rồi hẹn hò gặp lại. Đi tour là như thế, vui vẻ với nhau, làm quen để cả hai bên sống chung một tuần thoải mái, rồi ai về nhà nấy, hoặc tiếp tục quen biết thêm cũng tốt thôi...

Ngày thứ 5 : Budapest - La Reine du Danube

Budapest do hai chữ Buda và Pest hợp lại. Đây là hai thành phố Buda và Pest, ở hai bên sông Danube.

Khu Buda có nhà thờ St Mathias lộng lẫy trang hoàng theo kiểu baroque, toàn bằng đá cẩm thạch, đủ màu, nhiều

tượng Chúa, và nhiều di tích chạm trổ tuyệt đẹp, cả mấy thế kỷ mới hoàn thành, nhất là phía trên trần nhà. Một nhà thờ nhiều công phu, đáng ghé xem. Đi ngang qua khu lâu đài của vua, rồi leo lên núi Gellert để nhìn tổng quát hai thành phố, ai cũng chụp hình làm kỷ niệm vì bên kia sông Danube, qua cầu Chaines, có nhà thờ St Etienne và Opéra. Nổi tiếng nhất, cũng là biểu tượng của Budapest, là sông Danube, là Quốc hội vĩ đại màu trắng (Parlement), đẹp nhất thế giới theo nhận xét của cựu Tổng thống Pháp J.Chirac.

Khi đèn đêm bắt đầu chiếu sáng dòng sông xanh lịch sử này thì chiếc du thuyền chở chúng tôi dạo trên sông Danube một tiếng đồng hồ cũng bắt đầu xuôi ngược dòng nước có màu xanh thật vào lúc sắp tối ... Chúng tôi mê man chụp hình như điên, vì cảnh ban đêm quá đẹp. Ly rượu champagne trong tay, nhạc valse Le Beau Danube Bleu của J. Strauss nổi lên, nhóm chúng tôi một số ra ngoài boong tàu, quay cuồng nhảy valse theo nhạc Dòng Sông Xanh, trong ánh đèn chiếu sáng hai bên bờ sông của những lâu đài tráng lệ...

Chúng tôi rất thích giây phút tuyệt vời này... một đêm trên sông Danube, nhớ đời, nhớ mãi cái hạnh phúc hiếm có này.

Ngày thứ 6 : Région de Budapest – Bratislava - Brno (330 km)

Viếng thủ đô Bratislava của nước nhỏ Slovakia, đi bộ trong hai tiếng, vui nhất là ông hướng dẫn viên, nói tiếng Pháp rành rõi, đã ca ngợi nước Pháp bỏ tiền ra sửa soạn cho thành phố này được tốt đẹp. Có rất nhiều trường học dạy tiếng Pháp, cũng như nhiều hãng ráp xe hơi Pháp ở đây đã đem lại công ăn việc làm cho dân Bratislava.

Tối đến Brno, tỉnh thứ hai của Tiệp khắc, được ở một đêm quá đã tại khách sạn 4-5 sao, quên tên mất rồi, nhưng thấy giá tiền lỏi 150 Euro một đêm. Có đến 10 phòng ăn... Cọng sản tái sinh, sang quá xá... Sáng dậy, xuống ăn sáng, ui chao ơi, trong phòng ăn rộng lớn đầy cả du khách Đại hàn, Trung quốc, đi tours 10 ngày quanh Âu châu. Da vàng được kính trọng ở đây lắm.

Ngày thứ 7 : Brno - Chiến thắng của Napoléon tại Austerlitz - Prague (210 km)

Visite du champs de bataille D'Austerlitz, một cánh đồng lúa mì thuộc Tiệp khắc, đứng trên ngọn đồi nhỏ, hơn hai trăm năm trước đây, ngày 02 tháng 12 năm 1805, Hoàng đế Pháp, Napoléon đệ nhất, đã chỉ huy trận giặc này, quân đội Pháp chiến thắng quân đội của Áo và Nga xô. Chỉ trong vòng 8 tiếng đồng hồ, trước mặt chúng tôi đang đứng, 60.000 chiến sỹ của ba quốc gia, đã chết ở đây.

Tham vọng của Napoléon chưa hết, ông còn đem quân qua đánh tại Nga vào mùa đông tuyết phủ và thua trận tại Waterloo. Ông bị đẩy sang đảo St Hélène và chết ở đây. Sau này, tro tàn của một vị vua thích đánh giặc, người rất thấp, cao chỉ có 1m50, mà tinh thần háo chiến chưa có ai bằng, đã

được mang về Pháp và an táng tại Điện Les Invalides ở Paris.

Về đến Prague, còn đi dạo phố xem đồ dùng bằng cristal Bohème, đặc sản rất đẹp, và xem những gì chưa xem ngày đầu như *Tour Poudrière, Place de République ...*

Chúng tôi có đi Prague by night, xung quanh Place Venceslas, đại lộ rộng lớn và dài, đèn sáng đẹp không thua gì đại lộ Champs Elysée Paris, theo nhận xét của vợ chồng em trai tôi từ Little Saigon, California, đi với chúng tôi một tuần tha hồ chụp hình vì đẹp.

Ngày thứ 8 : Prague – Marseille - Au Revoir ...

Sau khi ăn sáng, mua sắm vài kỷ niệm như cái đồng hồ astronomique hiếm có này ... xe bus đưa chúng tôi lên phi trường mới xây Prague để về Marseille.

Từ già cô Susanna, guide người Tiệp khắc, nghề nghiệp thuộc hạng nhất, vui vẻ, sẵn lòng, nói rất nhiều thứ tiếng, ít ai có được cái khiếu này cả. Anh Jim, phụ tá người Mỹ, luôn luôn đi sau chót của đoàn để lo an ninh và phòng có người đi lạc. Chú tài xế lái xe rất giỏi, đúng giờ hẹn... Trong suốt một

tuần mọi việc đều tốt đẹp... ba người đã hết mình cho đoàn đến 50 người... sắp đặt nơi ăn, chôn ở, giải thích tường tận những nơi thăm viếng, vui vẻ, lịch sự, chúng tôi cho điếm tối đa trong tờ hỏi ý kiến du khách vào ngày cuối...

Từ già những người bạn Pháp, Mỹ tây cơ... cùng chung đoàn, mới quen trong chuyến đi rất vui này mà cũng có rất nhiều cảm tình đẹp với người Việt nam, có cặp vợ chồng người Pháp ở gần Lyon, quyết định sẽ thăm Việt nam cuối năm này...

Các người bạn mới này cũng cũng không quên cùng nhau vẫy tay chào từ già chúng tôi bằng tiếng Việt, tiếng Anh, tiếng Pháp: Đô Đô Đô, Good bye, Au revoir, A la prochaine...

(Aix en Provence - Juin 2007)

Đường Về Á Châu

Trong các cuộc đi du lịch năm châu bốn bể đã thực hiện kể từ ngày xa quê hương năm 1976 đến nay, mỗi lần lên máy bay theo hướng về Á châu, thăm các nước trong vùng quê hương Việt nam, châu Á... lòng tôi cứ nôn nao và vui mừng hơn các chuyến du lịch qua bốn châu khác... nghĩ lại cũng phải thôi, vì mình trở về nơi có dân da vàng, cùng một màu da với mình, có nhiều tập quán giống nhau, và lúc đặt chân đến những quốc gia này, mình như con cá gặp nước, tha hồ bơi lội thoải mái vô cùng... Những con đường xuyên Á dễ thương lắm, nhiều di tích lịch sử, nhiều tình người, mà tôi đã đi qua nhiều lần, xin ghi lại đây, mỗi nước vài hàng chữ, vài kỷ niệm để nhớ lại những con «đường về Á châu» qua các nước Thái lan, Trung quốc, Campuchia, Singapore, Mã lai Á, và Việt nam, quê hương mến yêu ...

Thái-Lan

- Bangkok

Thủ đô Bangkok là nơi tôi đến bằng đường bay từ Pháp ngày trước. Hiện nay, từ Sài gòn, rất nhiều hãng du lịch tổ chức thăm viếng Bangkok và Pattaya 5 hôm, bằng máy bay, chỉ có lối 300 đô Mỹ là đi xuất ngoại được rồi, nên thiên hạ đi Thái rần rần, rẻ hơn là một tuần ra Bắc...

Đến phi trường đã thấy lạ mắt, đẹp đẽ, hoa lan rất nhiều, phụ nữ mặc váy đủ màu, nhà cửa khác Việt nam... Thành phố rất đông người và xe cộ đầy cả đường đi, nào bus, nào taxi, métro... xe gắn máy, đặc biệt có nhiều xe Tuc-tuc, loại Lambretta ba bánh, có cái thùng phía sau, chở cả 10 người, ngồi trên xe phải bịt mặt, không thì sẽ thành mọi đen vì khói xe hơi, ô nhiễm thấy mà sợ luôn... Hai bên đường có rất nhiều ngôi chùa sơn son thếp vàng rất đẹp, người tài xế taxi

chấp tay cung kính vái Phật mỗi lần xe đi ngang qua chùa. Vài nơi chúng tôi thăm viếng đáng giới thiệu với bạn bè ...

Đi thăm cung điện hoàng gia «*The Royal Grand Palace*», xây dựng năm 1782, rồi tham quan vô số chùa rất đẹp, mái cong và to lớn như chùa Phật vàng, Phật ngọc *Wat Pra Keo*, *Wat Arun* kế bờ sông... các khu thương mại lớn *Maboomklong*, *Tokyū*, *World Trade Center*, *Big C*... tha hồ mua sắm vàng, bạc; áo quần băng lụa Thái nổi tiếng dọc đường *Sokumvit*; ban đêm đi xem ca múa dân tộc ở khu *Salom village*, có cả ăn rất hay và ngon miệng nữa, và có thể chụp hình với người đẹp sau khi múa... Dạo thuyền trên các sông rạch *Klongs* xem đời sống dân chúng dọc bờ sông. Đi chợ nổi một ngày cách Bangkok lồi 80 cây số gọi là *Marché flottant Damnoen Saduak*, bán đủ loại trái cây, rau cải, cả nón đội, lẫn áo quần, và quán ăn đều trên thuyền nhỏ; ghé thăm vườn bướm, trại rắn, cá sấu làm trò, voi đá banh, boxing Thái, đám cưới Thái, vườn hoa lan cả mấy trăm loại...

- Pattaya

Pattaya, thành phố biển phía nam Bangkok, cách lối 100 cây số, được mệnh danh là thành phố nóng (hot), dọc đường phố rất nhiều quán bán rượu và rất nhiều cô gái bán hàng luôn luôn mời hay kéo tay khách vào một cách tự nhiên... Nhiều trò chơi trên bãi biển khá vui, ban đêm khu phố đầy tiếng nhạc... xem chương trình biểu diễn Pêđê (đàn ông giải phẫu hoàn toàn thành nữ giới). Tại đây có quần đảo san hô Coral Island, các trò chơi thể thao dưới nước không đắt tiền lắm như Parasailing, Windsurfing, ca-nô lướt sóng ... Đi thăm cầu sông Kwai cũng mất một ngày.

- Miền Bắc – Chiangmai / Tam giác vàng

Đi từ từ bằng xe bus hay xe thuê với tài xế lên miền Bắc Thái, ghé qua các tỉnh, mỗi nơi một vài hôm cũng thú vị lắm, như Aya Thaya / Phitsanuloke / Sukothai (cổ đô) / Chiangmai / ChiangRai. Ghé thăm chùa Lopburi, Wat Prabouddahchinnaraj, Wat Sra Sri... hồ Phayao... nhà vườn trồng thơm (banana).

Đạo thuyền trên sông Kok miệt Chiangmai, một phần của sông Mékong, sông rộng lớn cả cây số, nước chảy rất mạnh cũng sợ lắm vì nơi này thường có đánh nhau để thăm đồng bào thiểu số gốc Tibéro-Birmane, sống trên núi, chuyên trồng và bán thuốc phiện lậu, ở vùng ChiangRai, Mae sa Vallée / Mae ping hay vùng tam giác vàng thuộc ba nước Thái / Lào / Miến điện... Thăm voi biểu diễn đủ trò, vườn hoa lan, trại bướm, tối đi xem biểu diễn múa dân tộc miền núi. Một tuần ở đây rất vui...

- Miền Nam – Phu ket, Ko Samui, Ko Phiphi...

Vùng biển rất đẹp cách thủ đô cả hơn ngàn cây số, là nơi du khách đến đây để tắm biển, phơi nắng, thể thao trên nước không có đất. Ngoài ra, có baie Phannga tựa như vịnh Hạ long ...

Trung Quốc

Nước Tàu vĩ đại với rất nhiều di tích lịch sử để xem, chúng tôi chỉ ghé thăm vài nơi quan trọng mà thôi, mặc dầu đã viếng nước Tàu hai lần...

- Bắc kinh

Pékin hay Beijing, thủ đô của Trung quốc, du khách thường ghé thăm, nơi đây có Quảng trường Thiên an môn, rộng bát ngát và Cổ cung, còn gọi là Tử cấm thành, nơi các triều đại các đế vương đời nhà Minh, nhà Thanh ở và làm việc với biết bao là cung điện tráng lệ... Phải để hai, ba ngày mới xem hết nơi này.

Thăm Thập tam lăng, mộ của 13 vua đời Minh, dạo phố ban ngày và ban đêm rất an toàn và giờ nào cũng đầy cả người, ăn mặc lịch sự, đường phố sạch sẽ. Dễ đi lạc vì tên đường lẫn tên cửa hàng đều bằng tiếng Tàu. Tôi phải chụp hình trên đường đi để lúc trở về điểm hẹn không bị lạc, thế mà cũng bị lạc, sợ quá trời...

Thưởng thức đồ ăn Tàu và món vịt quay Bắc kinh, nhận xét của đoàn du lịch thì thấy vịt quay lần đầu ăn Tàu ở đây không bằng vịt quay Bắc kinh ăn ở Little Saigon, tại các tiệm tàu ở khu Bolsa... hay tiệm Tàu ở quận 13 Paris.

Thăm lâu đài bà Từ Hi, không xa Bắc kinh bao nhiêu, nhưng muốn ra khỏi thành phố cũng kẹt xe hơi kinh khủng. Tôi rất ngạc nhiên về hệ thống chuyên vận ở đây, phần lớn dân đi xe bus, métro, xe hơi sản xuất tại đây, chứ rất ít người đi xe đạp, honda như tôi tưởng. Xa lộ không thua gì ở Âu Mỹ, hai bên xa lộ suốt cả trăm cây số toàn là cao ốc mới xây rất cao, phần lớn cho dân nghèo vừa mới giải toả nhà... Trên xe, tôi thấy các khu nhà cũ lần lần phá hủy để xây dựng nhà mới... Hơn 1 tỷ người phải lo ăn, ở ... đâu phải dễ dàng như nước Pháp, nước Mỹ, cả hai quốc gia này mới hơn 300 triệu người mà thôi...

Xe đưa đoàn đến viếng Cung điện mùa hè của bà Từ Hi Thái hậu, sang trọng hết cỡ nói, có cả chiếc thuyền toàn bằng đá trắng để bà ngồi chơi bên hồ bát ngát hương hoa... Lúc tôi đến đây nhằm tháng một, tuyết đóng cả hồ trắng xóa, xa xa có mái chùa đỏ, rất đẹp.

Đề một ngày viếng *Grande muraille de Chine* hay Great Wall (Vạn lý trường thành); nơi này được xếp là kỳ quan thế giới hay là *Patrimoine mondial de l'Humanité*, công trình duy nhất xây dựng bởi con người thấy được từ mặt trăng: dài lối 6700 km, xe hơi có thể chạy trên ấy được... Chúng tôi và cặp vợ chồng trẻ mới cưới ở Montréal, trong số gần 40 người của đoàn du lịch, đã leo lên tận đỉnh của một đoạn tường, dọc đường khá nhiều tuyết trắng mới rơi hồi hôm vì là mùa đông, tháng một, lạnh lắm... Khi lên đến đỉnh, nhìn xuống dưới thấy nước Tàu thơ mộng trong lòng tuyết trắng, thật là một chuyến leo tường vạn lý hi hữu... Tại đây họ chụp hình và được mua một cái bằng có hình chúng tôi chụp giữa đỉnh vạn lý trường thành, có ghi chữ Tàu và chữ “*I have climbed the Great wall, 15 Jan 2006*”, chữ Việt có thêm: «*kỷ niệm 35*

năm đám cưới 1971-2006: Hoàng-Dung.» Bằng cấp hiện treo tại phòng nhỏ gần salon ...

- Thượng hải, Shanghai

Nơi buôn bán, mua sắm đủ kiểu, đủ loại, có lối 15 triệu dân... dạo bên Thượng hải, kiến trúc xưa, bên kia bờ sông Hoàng phố là thành phố mới, gọi là phố đông, phát triển với tốc độ ngày đêm không nghỉ; đã biến nơi này thành một trung tâm kinh tế tài chánh to lớn, với tháp truyền hình rất đặc biệt, ban đêm khu này được chiếu sáng do một công ty Pháp trúng thầu, rất là vĩ đại... hướng dẫn viên nói vùng này mỗi tuần khánh thành một cao ốc hơn 30, thêm vào 1000 cao ốc đã có ...

- Hàng châu, Tô châu

Nơi phát xuất tơ lụa, du khách được xem cách làm hàng tơ từ lúc là con kén... tiệm chúng tôi vào tham quan, có hình Tổng thống Pháp và các nguyên thủy quốc gia thế giới đến xem; chúng tôi ai cũng mua mền đắp bằng tơ, rất nhẹ... có tham quan trà viên Long Tĩnh và dạo thuyền trên hồ Tây thật đáng đồng tiền...

- Thẩm quyền

Kế bên Hong kong, nơi Đặng Tiểu Bình muốn xây dựng một kinh đô thương mại quốc tế để cạnh tranh với Hong kong, rất to lớn, tân tiến, sạch sẽ... và du khách đến mua bán rất đông; có nơi du lịch quanh thế giới gọi là Cửa sổ thế giới, *Window of the World*, ta có thể leo lên tour Eiffel Paris, thăm Niagara fall ở Canada ...

Thăm mộ Phạm Hồng Thái ở khu Hoàng hoa cương ...

- Guilin, Quê lâm

Nổi tiếng về dạo thuyền trên sông Li, hai bên bờ có núi cao mà ta thường thấy trong các tranh Tàu và nhiều con chim màu đen, lặn xuống nước bắt cá thế người...

Sông Li ở Quế lâm

Chúng tôi đi qua đây theo đường bộ từ Hà nội qua Lạng sơn rồi Nam ninh, Quế lâm... đi về cũng cả gần 1500 cây số, đường xa lộ bên Tàu rất tốt, giống xa lộ bên Tây vì ở giữa hai xa lộ đi và về có trồng hoa, cây xanh... Hôm chúng tôi ghé Nam ninh, đã 15 Tết mà ban đêm cả thành phố đốt pháo đến sáng mới thôi... Dọc xa lộ và đường phố, trên cây đều máng lồng đèn đỏ, như là hoa nở, nhiều biết bao mà nói... biết bao là công phu...

Singapore

Một trong vài quốc gia nhỏ nhất thế giới, nhưng nền kinh tế rất cao... Thành phố rất xanh tươi, xây dựng theo chủ trương 40% đất, còn lại là trồng hoa, công viên, bãi cỏ... được xem là thủ đô sạch nhất thế giới. Xả rác ngoài đường hay làm dơ bản môi trường là bị phạt ngay. Có kỷ luật như vậy, nên noi gương để sống mạnh, khỏe, vui vẻ, vì đâu đâu cũng xanh tươi, hoa lan đầy đường, ngay cả phi trường...

Hai ba ngày ở đây cũng đủ thăm viếng những nơi như khu giải trí Sentora có đủ trò chơi, nhiều chim kék đủ màu, ta cầm lấy trên tay để chụp hình. Thường thức trình diễn nhạc nước cực kỳ hấp dẫn... Bảo tàng sáp kể về lịch sử của xứ mới này. Xem nhiều giống cá lạ ở Under water world... Botanic garden với vườn hoa lan nổi tiếng; công viên Sư tử biển, biểu tượng đất nước Singapore; tha hồ mua sắm quanh khu phố của một hải cảng nhộn nhịp, an toàn nhất đông nam á.

Malaysia

Kuala Lumpur, thủ đô của Mã lai Á, một nước khá lớn ở Á châu, thuộc địa Anh quốc, nhưng mới thành lập năm 1957. Ngoài dân Mã là chính, còn gặp đủ giống người khác ở đây như Trung hoa, Ấn độ... họ có cả khu sinh sống buôn bán riêng biệt, nên đi xem... Đặc biệt hơn 90% dân chúng theo đạo Hồi giáo. Chúng tôi nhớ mãi có vào một tiệm bán quần áo mua vài món hàng vải đặc biệt ở đây, ông bà chủ quỳ giữa nhà lay lia lia cả nửa tiếng đồng hồ, rốt cục chả mua được gì cả...

Tháp đôi Petronas - Kuala Lumpur - Malaysia

Tham quan Tháp đôi Pétronas (Petronas twin tower), mấy năm trước là tháp cao nhất thế giới, bên trong là trụ sở hãng xăng Pétronas, và khu thương mại chiếm mấy tầng lầu. Ghé thăm Đài tưởng niệm Quốc gia, Quảng trường độc lập. Tham quan Cung điện Hoàng gia, rất ngạc nhiên vì nước này vẫn còn có vua cho trọn tình, chứ không có quyền hành gì cả. Trên đường, ghé thành phố mới Putra Java thật là đẹp, sang trọng... có một thánh đường Hồi giáo rất lớn, phụ nữ muốn vào xem người ta phát cho đề mặc áo khoác ngoài màu hồng che cả tay chân lẫn đầu... Xứ Hồi giáo mà, nam nữ mỗi phái không dễ gì gần nhau bên trong thánh đường cũng như mọi

nơi khác, ngay cả ở phi trường, nam nữ có đường cân hành lý, khám xét riêng.

Rời Kuala Lumpur đi lên miệt cao nguyên Genting một vài hôm để nghỉ mát hay chơi bài.

Casino Genting, nổi tiếng nhất đông nam á, rời xuống núi bằng tháp treo rất dài để đi Malacca, một thành phố hơn 500 năm lịch sử với những ngôi nhà cổ kiểu Mã lai, kiến trúc ảnh hưởng Trung quốc, Ấn độ. Tham quan Bukit Cina-Chinese hill, quảng trường Hà lan, có cối xay cánh quạt, pháo đài Famosa... Ban đêm trở về thủ đô xem đèn và mua sắm chợ trời rất vui...

Campuchia

Đây là một dịp đi ngoại quốc cho người trong cũng như ngoài nước tham quan xứ Chùa tháp, một nước láng giềng mà trong thời kỳ chiến tranh không đi được, giá cả tương đối dễ chịu, chỉ có lối 200 đô la Mỹ, Saigon Tourist, hay Viet Travel... là ta có thể du lịch, khám phá Angkor huyền bí từ Sài gòn, bốn ngày ba đêm bằng xe bus máy lạnh, all included... Chúng tôi xin ghi lại đây vài kỷ niệm đẹp...

... Đến Trảng bàng ăn sáng với bánh canh đặc sản ở đây, và một ly café sữa kiểu cái nồi ngồi trên cái cốc, quê hương mình sao mà ăn uống hết sẩy luôn, ngon quá sá cho đám Việt kiều Pháp... nhập cảnh Campuchia tại Mộc bài rời xe từ từ, 50, 60 cây số một giờ cũng đến Siem Rệp lối năm giờ chiều. Tôi rất ngạc nhiên vì ở đây rất nhiều khách sạn to lớn, có mấy cái 5 sao... khác biệt với nhiều nhà dân chúng ở dọc quốc lộ, phần lớn chỉ có hai mái, một cái giường tre, một đám con nít, nghèo nàn thấy rõ ràng hơn miền quê ta... thương thay.

Khám phá Angkor huyền bí suốt một ngày hôm sau như Angkor Thom, Angkor Watt, là hai nơi chính, cách Siem Rệp lối 12 km. Đây là những nơi thờ thần, nơi yên nghỉ của vua, chứ không phải nơi vua ở, làm việc.

- Angkor Thom

Đây là cụm di tích được xây dựng vào thế kỷ thứ 13 do vua Jayavarman 7, nhà vua có uy lực nhất của triều đại Angkor. Một thời gian bị bỏ rơi, hoang tàn, cây cối mọc lên như đám rừng, mãi đến năm 1860, nhà thám hiểm người Pháp Henri Mouhot mới tìm ra và bảo tồn nó. Trung tâm Angkor Thom, là đền thần Bayon, có đến 50 tháp bằng đá, cao trên 1 mét, đỉnh tháp tạc hình đầu Phật. Có 43 đầu Phật, cao khoảng hai đến ba mét, mỗi đầu có 4 mặt - tức tổng cộng 172 mặt, mỗi mặt đều giống nhau với nụ cười hiền từ khoan dung, nhưng mỗi mặt là một vẻ. Cái độc đáo là ở đó. Tôi tự hỏi là người xưa bằng cách nào có thể chuyên chở được bao nhiêu tấn đá, rồi dùng chất liệu gì để gắn chúng lại và còn đục đẽo tạc hình, cả mấy trăm năm không đổ...

Thăm quảng trường đầu voi. Bệ voi đền Phimeanakas với những hình voi như thật. Đền Preyd-up, kiến trúc như tháp Chăm. Đền Ta Prohm độc đáo hơn cả. Trong vẻ âm u của đền, bên cạnh rất nhiều đồng đá đổ nát, là những cây cổ thụ với rễ dài cả chục mét ôm quần lấy các bờ tường, mái nhà như những con bạch tuột quấn lấy con mồi để nghiền nát dần. Sự tàn phá của thiên nhiên trước một tuyệt tác của nhân loại thật đáng sợ, nhưng ở đây, các cây cổ thụ này hòa với ngôi đền tạo nên nét đặc sắc riêng, duy nhất trên thế giới, tôi chụp rất nhiều hình ở đây...

- Angkor Watt

Chiều, tham quan Angkor Watt. Với chiều dài 1500 mét, rộng 1300 mét, bao bọc bởi hồ trồng sen, có cầu dài đi vào đền, cho ta cảm giác rất hùng vĩ. Ngôi đền là nơi yên nghỉ của vua Suyavarman 2, người xây dựng ra nó vào thế kỷ 12. Đền xây về hướng tây, mang ý nghĩa của cái chết. Có 5 cái tháp nổi bật trong một khu đền đài tráng lệ. Hình này ta thấy trên lá cờ của Campuchia hiện nay. Cái đẹp của ngôi đền này là những công trình chạm khắc sắc sảo trên các bờ

tường dọc hành lang bên trong. Cuối hành lang thứ nhất có một căn phòng rất lạ: đứng giữa phòng đâm vào ngực ta sẽ nghe có tiếng vang như tiếng chuông văng vẳng từ xa lại. Tôi có leo đến tận nơi thờ trên cao, tầng cấp dựng đứng cũng ngán lăm. Lên đến nơi, thấy du khách Nhật, ai cũng trang bị giày leo núi, găng tay trắng, ba lô có chai nước... còn tôi, mang dép, mặt quần sọt, tay trần...

Angkor Watt, Cambodia

Leo núi Bakheng khá mệt để ngắm mặt trời lặn, phủ ánh vàng trên đền Angkor, rất nhiều du khách ngoại quốc, nhất là Nhật bản đứng đây cả một khu núi cao; trang bị máy chụp hình, quay phim tân tiến...

Công sức đổ vào xây dựng Angkor đã làm kiệt quệ xứ sở Campuchia, dân chúng đói khổ, đến khi vua Jayavarman 7 chết đi, người Xiêm qua đánh, dân chúng mệt mỏi không giao chiến nữa và thua trận. Đế quốc Angkor suy tàn từ đó, người Khmer phải dời đô xuống Phnom Penh.

Ban đêm, ở Siêm Rệp rất vui, ăn buffet và nghe trình

diễn nghệ thuật Apsara rất là đặc biệt Căm bốt. Sáng hôm thứ ba, trở về Phnom Penh, ngừng dọc đường, ta sẽ ngạc nhiên thấy người bán các món ăn chế biến từ các côn trùng như nhện, bò cạp... chiên giòn. Tôi có ăn một cái chân con nhện màu đen cốt ý để chụp hình hù bạn bè chơi... Chiều tham quan Hoàng cung với chùa vàng, chùa bạc. Quảng trường sông bốn mặt, đài độc lập. Buổi tối vào casino đen đỏ, gặp khá nhiều Việt nam chính cống từ Sài gòn lên, tiền xài như nước... Việt kiều này lé cả mắt... Casino này khá đẹp, có suối nước, cá lội ... trần nhà trang trí như các casino Las Vegas, nghĩa là như bầu trời luôn luôn có trăng, sao, 24 giờ trên 24...

Ngày thứ tư, trở về Sài gòn, lòng tôi vui mừng vì được đi xem một kỳ quan thế giới còn sót lại ở rất gần Sài gòn. Tôi đã đi xem Kim tự tháp ở Ai cập, vĩ đại lắm... riêng các đền Angkor, tôi cũng thích lắm có lẽ vì có cây cối bao vây đền đài, và ở một nơi cùng một màu da vàng...

Việt nam, quê hương tôi

Nơi này, tôi đã trở về bốn lần chính thức, mỗi lần từ một đến hai tháng... chúng tôi đã đi từ Bắc vô Nam, từ Lạng sơn đến Hà tiên. Tham quan rất nhiều thắng cảnh di tích lịch sử quanh các thành phố lớn như Hà nội / Hạ long / Sapa... Huế / Đà nẵng / Hội an... Sài gòn / Nha trang / Đà lạt... Cần thơ / Châu đốc / Hà tiên ... Viết về du lịch Việt nam thì phải rất nhiều trang giấy mới đủ, vả lại cũng rất nhiều người quen đã đến đây... Trong khuôn khổ bài viết này, tôi chỉ xin giới thiệu 4 nơi tôi đã đi qua, có nơi rất nhiều lần. Nước Việt nam chúng ta đến nay có bốn nơi được Unesco công nhận là di sản văn hóa thế giới, đó là: Vịnh Hạ long, thành phố Huế, Hội an, và thánh địa Mỹ sơn.

- Hạ long

Chuyện xưa kể lại rằng có con rồng vĩ đại hạ cánh xuống vịnh, làm tung tóe nước lẫn sỏi đá và tạo thành hàng trăm hòn đảo nhỏ đủ hình thù gọi là vịnh Hạ long hiện nay. Khách đi du thuyền thăm vịnh với vô số núi nhỏ giữa biển gọi là hòn, như Hòn chó đá, Hòn ly hương, Hòn gà chọi (đặc biệt nhất)... Ghé làng nuôi thủy sản, du khách có thể thưởng thức cá, mực, tôm tươi tại đây, thăm hang Sừng sốt với nhiều thạch nhũ đa dạng. Đảo Titôp, đảo khí, rất nhiều khí xin ăn. Chèo thuyền trên vịnh, một kỷ niệm đẹp. Ngủ một đêm trên tàu Cánh buồm, phòng trang bị như khách sạn trên bờ, ăn uống khá ngon miệng, để nhìn hoàng hôn và bình minh trên vịnh Hạ long thật tuyệt vời... 12 người trên chiếc thuyền đều chụp hình lia lịa... ngủ thêm một đêm trên đảo Cát bà để leo núi khám phá rừng với nhiều cây cối, chim chóc lạ... Hạ long đáng đi ba ngày hai đêm, chứ đi một ngày hơi ít như kỳ đi đầu tiên...

- Huế

Huế là kinh đô nước ta thời triều Nguyễn. Vua Bảo Đại là vị vua cuối cùng ở đây.

Thăm viếng Đại nội, nơi các vị vua và hoàng hậu ở và làm việc. Đi thuyền rồng trên sông Hương, nghe ca Huế và thả đèn trên sông ban đêm. Thăm chùa Thiên Mụ, lăng vua Minh Mạng, Tự Đức... chùa Từ Hiếu, Từ Đàm, mua sắm đặc sản Huế ở chợ Đông ba. Đi ăn cơm vua, có mặt áo quần hoàng thượng, quan hầu, hoàng hậu, ... vui vui. Thăm viếng trường Quốc học, Đồng Khánh, Pellerin, Đại học Huế, khách sạn Morin; ăn chè bắp ở Cồn, bún bò Gia hội, bánh khoai cầu Đông ba, cơm Âm phủ, ba ông táo... cũng cần ba bốn ngày ở đây, yên tĩnh hơn Sài gòn nhiều...

- Hội an

Cách Đà Nẵng lối 30 cây số là nơi đáng nghỉ chân vài hôm vì đây là thành phố cổ, nhiều di tích lịch sử đã được công nhận, Hội an là một di sản văn hóa thế giới.

Ghé thăm chùa Cầu Nhật bản, Hội quán Trung hoa, nhà cổ, làng nghề truyền thống, khách thường thức món Cao Lầu Phố Hội và ban đêm xem thành phố thấp sáng bởi các đèn lồng đủ màu...

- Thánh địa Mỹ sơn

Cách Hội an lối một giờ xe về hướng núi, tham quan Thánh địa Mỹ sơn, ngày xưa người Chăm ở đây, nay chỉ còn vài cái tháp còn hương khói, phần còn lại toàn gạch đỏ nát, rêu phong... nhớ đến bài hát Hận đờ bản mà Việt Án ngày xưa, và Chế Linh gần đây hay hát... để nhớ lại một quốc gia đã bị xóa nhòa trên bản đồ.

Trong tương lai, động Phong nha ở Quảng bình cũng sẽ trở thành di sản, chúng tôi có ghé thăm. Đi thuyền vào động như vào nơi tiên cảnh, đẹp vô cùng. Gần đó, còn có cầu Hiền lương, Đại lộ kinh hoàng, thánh đường La Vang, đáng xem...

Thánh địa Mỹ sơn

Con đường về Á Châu tạm ngưng kể chuyện ở đây, sẽ tiếp tục hành trình trong một ngày gần đây qua những nẻo đường mới nhiều học hỏi mới và vui sướng thêm để có dịp viết hồi ký du lịch cho mình và cho bạn bè để trao đổi kinh nghiệm du lịch... Đó là ước mong của người viết...

Aix en Provence, Juin 2008

Kể chuyện về Tuổi trẻ ngây thơ... Mai Lan và bó hoa hồng...

Tháng 7 vừa qua, hai cháu nội Mai Lan (6 tuổi) và Kim An (4 tuổi), theo ba mẹ và ông bà nội đi ăn đám cưới của Olivier Wiedenhofer và Liliane Van ở Marseille... Tiệc cưới dài tại La Vieille Charité từ 6 giờ chiều đến sáng hôm sau... Kim An còn nhỏ, chạy chơi vui vẻ với các bạn cùng tuổi, quên cả ăn, Mai Lan thì vừa chạy chơi vừa ghé lại mỗi bàn tiệc xin vài đóa hoa hồng, vừa nói chuyện với các người lớn... rồi vừa chạy chơi cùng Kim An và bạn bè, trong tay vẫn cầm bó hoa hồng cho đến hơn 1 giờ sáng mới ra xe về Aix...

Cháu Mai Lan và bó hoa hồng

Về đến nhà, Mai Lan nhờ bà nội cầm bó hoa hồng trong cái ly có để nước, rồi đi ngủ để sáng mai dậy sớm về lại Paris

bằng xe hơi với cả gia đình sau một tháng hè sống với ông bà nội đây yêu thương cả hai bên...

8 giờ sáng, lên xe, Patrick lái về Paris... Kim An và Mai Lan kể chuyện và thay nhau hát cho ba mẹ và ông bà nội nghe, nhờ vậy mà gần 1000 cây số, không thấy xa và mệt... Ai cũng nhìn Mai Lan với bó hoa hồng chừng 5 cái hoa màu trắng, hồng và đỏ... một nỗi sung sướng hiện ra trên khuôn mặt em bé ngây thơ, dễ thương quá... Bó hoa hồng trong tay, Mai Lan nâng niu từng cái hoa, nhìn hoài và khen đẹp lắm... có lúc lấy cái mũ của Mai Lan để che ánh nắng hè chiếu qua cửa kính xe, sợ hoa héo. Có lúc đổi tay phải sang tay trái, để nằm trên ngực... để bó hoa luôn ở trong người Mai Lan...

Mai Phương, bà nội đề nghị cầm dù Mai Lan, nhưng Mai Lan nói để Mai Lan cầm đến Paris... 12 tiếng đồng hồ trên xa lộ, có lúc Mai Lan ngủ, có lúc xe ngừng để nghỉ mệt, ăn trưa... trong tay Mai Lan vẫn cầm bó hoa...

Về đến nhà ở Paris gần 8 giờ tối, trời mưa và lạnh, Mai Lan chạy vào nhà trước, kiếm cái ly để đầy nước, rồi cầm bó hoa đã cầm trên tay từ chiều hôm qua, hơn 30 tiếng đồng hồ, miệng vẫn tươi cười như đóa hoa hồng Mai Lan vừa đem về từ miền nam nước Pháp... Mỗi sáng Mai Lan thay nước để hoa tươi mãi... rồi một tuần sau hoa tàn... Mai Lan vẫn tiếp tục vui sống với tuổi thơ êm đẹp, yêu mến gia đình, bạn bè và bông hoa ...

Một câu chuyện dễ thương biết bao...

Ông bà nội viết tặng Mai Lan... kèm tấm hình chụp Mai Lan cầm bó hoa hồng, phía sau là Vieille Charité, một nơi nhiều lịch sử của Marseille...

Cư Xá Sinh viên Đắc Lộ

Một thời để nhớ ...

*Mến gửi anh NPM
và các cựu sinh viên Cư xá Đắc Lộ (Afar)*

Tôi vừa được email của anh viết ngày 5 tháng 1, 2009, vài chữ của anh: “*Thân gửi anh Hoàng, Rất hoan nghênh anh viết bài cho Kỷ yếu...*”

Trước tiên, nhân dịp đầu năm mới dương lịch 2009, đầu năm mới Kỷ Sửu sắp đến vào ngày 26 tháng 1 này, gia đình tôi xin gửi lời chúc: Bonne Année, Happy New Year và Chúc Mừng Năm Mới đến tất cả các cựu sinh viên cư xá Đắc Lộ (Afar) và gia đình đang ở tại quê nhà cũng như ở hải ngoại, được nhiều sức khỏe, hạnh phúc và thành công. Tôi rất vui mừng được đóng góp bài viết vào kỷ yếu đầu tiên mà anh Minh đã khởi xướng để kỷ niệm 50 năm thành lập cư xá.

Hơn 45 năm đã qua, hơn nửa đời người, kỷ niệm trong 4 năm ở đây từ 64 đến 68, lúc còn là sinh viên Kỹ sư Công nghệ, Phú thọ Sài gòn, và tình cảm đối với cư xá được theo tôi suốt đời thật đẹp, thật tuyệt vời, xin ghi lại đây vài thương nhớ để anh và các bạn khắp mọi vùng miền nam nước Việt đã ở đây, trước và sau chúng tôi để chia sẻ cùng nhau những chuỗi ngày đẹp nhất thời sinh viên sống dưới một mái nhà...

Nói đến *Foyer Alexandre de Rhodes* đường Yên Đổ, phần lớn ai cũng đã biết đến, vì nơi đây là trụ sở chính của Dòng Tên tại Việt nam. Các cha dòng Jesuites đã lâu đời đến Việt nam để truyền đạo công giáo. Ngoài phân sự làm việc tông đồ, họ còn tạo cơ hội cho sinh viên nước nhà mở mang kiến thức... vài sinh hoạt mà tôi biết đến như thành lập thư viện Đắc Lộ, thành lập phòng Hướng dẫn Tâm lý và Hướng nghiệp, tạo một cơ sở vô tuyến truyền hình về giáo dục...

Đặc biệt là thành lập một cư xá sinh viên, mà cha Henri Forest SJ là vị Giám Đốc đầu tiên. Cha ở đây rất lâu cho đến sau 75 thì cha Khuất Duy Linh lên thay thế. Mặc dầu cha Forest đã an nghỉ tại Canada, nhưng hình ảnh thân ái, những lời dạy bảo rất giá trị của cha... đối với tôi là một hành trang đã cho tôi sống cuộc đời vô cùng có ý nghĩa tại quê nhà cũng như ở Pháp... Xin tạ ơn người và cũng xin nhắc lại những ngày tháng cũ êm đẹp với cha và các bạn bè...

Thưa bạn, Cư xá dành ưu tiên cho những sinh viên ở xa Sài Gòn, không phân biệt tôn giáo, và phải có một quá trình học vấn tốt đẹp, vì số người ở đây giới hạn lối 60 người. Được vào đây, phải có người giới thiệu... có thể nói là một may mắn ...

Mục đích của Dòng Tên, tuy không nói ra chính thức, nhưng ai cũng hiểu là nơi đây không phải là nơi tạm trú qua ngày thôi, trái lại sinh viên được ăn ở trong một campus với đầy đủ tiện nghi về thể thao, âm nhạc, thư viện, giải trí ... như ở Âu Mỹ, đồng thời sống trong kỷ luật khá nghiêm khắc như không được về trễ sau 10 giờ tối, lên phòng ngủ để học, để ngủ, không nghe radio, tôn trọng tự do của bạn cùng phòng, không được ở trần... học hỏi cách sống đẹp, sống tập thể trong vui vẻ, phát huy thể thao, yêu tổ quốc, yêu bạn bè... tập nói tiếng Pháp, tiếng Anh trong Cư xá, tập cách ăn nói trước quần chúng, làm công tác xã hội, khám bệnh, phát thuốc, giúp đỡ đồng bào nghèo... một hành trang lý tưởng để thành nhân, gọi là *Esto Vir*. Muốn thành công, dĩ nhiên phải cố gắng tự mỗi người học hỏi và áp dụng ít nhiều ...

Mỗi tuần đều có họp với cha một lần vào tối chúa nhật để cha dạy bảo cách sống cộng đồng, sửa đổi những sai lầm trong tuần, nếu có, để sau này tạo hạnh phúc cho mình, góp phần vào công việc cải cách xã hội bằng những gì đã học hỏi được ở đây... Có một điều làm tôi cảm phục cha Forest vô cùng là không bao giờ truyền đạo công giáo cho chúng tôi, chỉ dạy dỗ để thành công dân tốt mà thôi... Cũng xin thưa

rằng, phần lớn sinh viên là ngoại đạo...

Thật vậy, tham vọng của các cha Dòng Tên rất lớn, muốn đào tạo một thế hệ trẻ Việt nam với đầy đủ hành trang và trách nhiệm... Chỉ trong vòng hơn mười lăm năm đầu kể từ ngày thành lập, một số cựu sinh viên đã bắt đầu thành công, và lãnh trách nhiệm trên mọi phương diện trong xã hội như y tế, ngoại giao, kỹ nghệ, văn hoá... nhưng tiếc thay, sau năm 1975 nước nhà đã thay đổi, hoạt động của các cha Dòng Tên bị hạn chế và cư xá sinh viên Đắc Lộ không còn nữa...

Hôm nay, thấp nén hương này để nhớ mãi công ơn của cha Henri Forest SJ, linh mục giám đốc người Gia nã đại, đã dìu dắt chúng tôi như một người Cha dẫn con đi trên đường đời để sống xứng đáng làm một con người có ích cho gia đình, xã hội và quốc gia với châm ngôn *Esto Vir*. Xin tạ ơn người.

Xin cảm ơn và không bao giờ quên tình thương của chị Công Huyền Tôn Nữ Tâm Thương, Dược sĩ, Chủ tịch Cư xá nữ sinh viên Thanh Quan, nay ở Cali, là chị dâu của chúng tôi (vợ BS VV Tùng), đã giới thiệu hai anh em chúng tôi là Võ Văn Hoàng và Võ Văn Phác, với cha Forest và được cha mở vòng tay đón tiếp dễ dàng và ngày nay mới có bài viết tự đáy lòng này. Xin tạ ơn đời...

Trong những tháng ngày ở đây, tôi đã gặp rất nhiều bạn bè quý mến, nhiều tài năng, lẫn đức độ... nhớ mãi BS Hồ Thanh Diệp, Tổng thư ký một thời. Sau này lấy em gái của tôi là Nha sĩ Hồng Đóa, cựu sinh viên cư xá Thanh Quan, có hai cháu gái, nay ở Cali, thương tiếc Hồ Thanh Diệp nay không còn nữa.

Những hình ảnh oai hùng, đầy dễ thương, vui vẻ của các đàn anh, luôn luôn dẫn đường cho các em mới vào cư xá, là gương sáng cho chúng tôi. Đạo ấy làm sao quên được các anh Trần Tiền Huyền, Nguyễn Tường Vân, Nông Sai Yen, Phan An, Ngô Trung Trọng, Trương Hữu Lượng... Dương

Ngọc Chí (sau này lấy em gái của tôi là Hồng Diệp), nay cả hai đều ở Nha Trang.

Vợ chồng NT Vân, chúng tôi có gặp sau 75 ở Bruxelles; NS Yen thì gặp nhiều lần ở Little Saigon, anh là một BS, Giáo sư đại học Mỹ nổi tiếng. TH Lượng thường gặp ở Pháp hay Montréal (xin gửi lời thăm chị Nhung)... Hy vọng sẽ ghé thăm NT Trọng tại Washington DC một ngày nào đó...

Nhớ mãi một số bạn cùng lứa tuổi nhưng có một tinh thần hướng về tha nhân rất rộng lượng sẵn sàng hy sinh ngày chúa nhật để làm công tác xã hội như tổ chức các buổi phát thuốc, khám bệnh tại các vùng lân cận thủ đô như Phú thọ hoà, Bình thới... hay đi ủng hộ các cô nhi viện, phát lương thực, áo quần mỗi lần có lụt lội hay thiên tai khác... Đặc biệt, chúng tôi đã cộng tác với các anh học các ngành Y, Dược, Nha khoa... như các anh Trương Bửu Hoa, Hồ Thanh Diệp, Trần Công Bảo, Nguyễn Tùng Lâm, Trương Ngọc Thạch, Bùi Đắc Lộc, J.Hùng, Võ Văn Phác, Văn Kỳ Chương, VK Nam, Nguyễn Văn Thắng, Nông Sai Yên...

Chúng tôi sát cánh cùng bạn Nguyễn Hữu Kiểng, cũng là bạn thân một thời, nay ở Sài gòn, để lo về trẻ em phát áo quần, dạy học, dạy cách sống hợp vệ sinh, vui chơi, tổ chức

thành từng đoàn như đoàn Hướng đạo... Đoàn này có sự cộng tác của các sinh viên các phân khoa khác, như các bạn Trương Sỹ Thực, Nguyễn Phước Trung Nguyên, Bùi Hữu Vừa, Ngô Hữu Hùng, Lê Chí Nghị, Vĩnh Việt San... Các bạn biết không, chỉ cách Sài Gòn hoa lệ có hơn 15 cây số, mà phần lớn dân chúng và trẻ em các làng nói trên nghèo xơ xác, có em thiếu áo quần mặc...

Ngoài sinh viên Đắc Lộ, mỗi sáng chúa nhật đi công tác xã hội đều có sự hợp tác rất đặc lực :

- Cửa các cô giáo Jardinière dạy trẻ em thuộc Jardin des enfants, ở gần cư xá như Simone, Claudine, Cẩm Vân, Hạnh, Agnès Thêm, Margot, Audrey, Monique, Agathe Khá...

- Bên cư xá nữ sinh viên Thanh Quan thì có Hồng Đóa, Cẩm Vân... và em gái của VK Chương... và nhiều người nữa.

- Phía Couvent des Oiseaux, phần lớn là học trò của cha Forest, lớp Terminale, tôi nhớ mãi hình bóng các cô đầm nhỏ nhỏ rất vui tính và dễ thương như các con chim hót tiếng Pháp này, làm cho các anh Đắc Lộ cứ lâng lâng mỗi lần gặp mặt... như Thanh Thủy, Kim Liên, Liên Hương Marie France, Giselle Mỹ Dung, Thu Nguyệt, Denise Tử Dung... Phần lớn các cô này đều du học Pháp sau khi đậu tú tài...

Thưa bạn, cũng *trong vũng lầy của chúng ta*, như bài hát của Lê Uyên và Phương dạo nào, trong cái nghèo nàn của Phú thọ hoà, hay làng Bình thới này, trong những tháng ngày đi làm công tác xã hội, tình cờ, một sáng chúa nhật năm 1967, tôi đã bắt được cái nhìn thật trong sáng, thông minh, của một nữ học sinh terminale, trường Couvent des Oiseaux Đà Lạt, trong dịp nghỉ lễ về với gia đình ở Sài Gòn: Denise Trần Tử Dung, sau khi tốt nghiệp đại học ngành tâm lý tại Pháp, trở về Sài Gòn làm việc cho Văn phòng Tâm lý của cha Elisaldé SJ, và làm việc cho Trung tâm Văn hóa Pháp. Năm 71, chính cha Forest đã làm lễ cưới cho chúng tôi tại nhà thờ trường Couvent des Oiseaux Saigon ...

Cũng trong những dịp công tác xã hội này, nhiều *Afar* đã gặp được bạn đời Thanh Quan, Jardinière, Caritas, Couvent des Oiseaux, và trở thành vợ chồng khá đông...

Làm sao quên được lễ Phụ huynh, *FETE des PARENTS*.

Đây là truyền thống hằng năm của Cư xá. Sinh viên lo tập dượt văn nghệ cả tháng trước, tối nào cũng chia ra từng nhóm để hát hợp ca nhiều bè. Nhạc trưởng BS Nguyễn Đức Phương điều khiển ca đoàn suốt 4 năm trong thời gian tôi ở đây... Bài ABC... vẫn còn nhớ, nhưng Phương đã bỏ chúng ta về với Chúa... Có bạn thì vào ban nhạc, ban kịch, ban múa, ban song ca, solo... rồi ban âm thực, trang trí sân khấu, âm thanh, ánh sáng... để đón bà con, bạn bè, các đại diện cư xá bạn, các hội đoàn, trong và ngoài nước, báo chí... từ xế chiều cho đến 8, 9 giờ tối.

Buổi lễ bắt đầu bằng một màn chụp hình toàn cư xá với cha Forest và thầy Trambley. Sinh viên đều mặc đồ lớn đại lễ, veston, cravate. Ai ai cũng đẹp trai cả. Lối 5 giờ chiều thì

tất cả sinh viên đều tiếp đón quan khách tập trung ngoài sân, trước cổng vào nhà chung.

Anh Tổng thư ký giới thiệu cha Forest đọc diễn văn chào mừng rồi xin mời tất cả quan khách, lối 300 người, đi viếng thăm nơi ăn chốn ở của sinh viên. Một tiệc trà thân mật tiếp theo đó để quen biết nhau nhiều hơn và cuối cùng tất cả được MC mời dự trình diễn văn nghệ trong một tiếng đồng hồ.

Tôi và VV Phác thường nhắc và nhớ mãi MC tài năng, anh Nông Sai Yen, nói lưu loát tiếng Việt, tiếng Tàu, tiếng Pháp, tiếng Anh, lại cao lớn, đẹp trai như tài tử cinéma, đã làm khán giả khâm phục. Văn nghệ mở đầu bằng hợp ca nhiều bè của hơn 60 thanh niên trẻ đẹp, khán giả vỗ tay nhiệt liệt... rồi diễn kịch bằng tiếng Pháp, ban nhạc hòa tấu với nhiều nhạc cụ Tây phương như các loại kèn Clarinette, Saxophone, Trompette. Một giàn trống và hai ba bạn chơi ghi-ta với các nhạc công như Long kèn, Trương Bửu Hoa, Huỳnh Kim Chung, Nguyễn Đức Phương, Ngô Hữu Hùng, Nguyễn Tùng Lâm, Võ Văn Hoàng, Trương Sỹ Thực... Rồi các màn hoạt cảnh múa hát, đơn ca, hợp ca ...

Tôi được chọn hát đơn ca trong 4 lần đại lễ, bốn bài hát, tuy đã xa xôi rồi, nhưng mỗi lần gặp lại bạn bè cũ, như có hai ba lần gặp *Afar Cali*, thường nhắc nhở nhau như một lời chào hỏi thân tình: *Gởi gió cho mây ngàn bay, Em đến thăm anh một chiều mưa, Ai về sông Tương, Chiều vàng...* Một thời để nhớ ngày tháng cũ thật dễ thương... Thời gian này, tôi cũng hay hát nhạc tiên chiến trên đài Phát thanh Sài gòn trong chương trình văn nghệ Nguồn Sống nhạc trường Nghiêm Phú Phát, có ca sĩ Thanh Lan hát trên đài cùng với tôi vào chiều thứ năm...

Có một năm tôi và Tùng Lâm làm nông phu nam, Trần Công Bảo và Nguyễn Thế Vĩnh làm nông dân nữ, múa hát trong một hoạt cảnh *Gặt lúa miền Nam* theo bài hát *Bức họa đồng quê*... Nhờ các cô Couvent và Caritas hóa trang Bảo và

Vĩnh thành con gái, ai cũng khen sao mà đẹp gái quá... khán giả vỗ tay không ngớt suốt các màn trình diễn mặc dầu rất đông khách ngoại quốc không rành tiếng Việt...

Rồi ngày đại lễ cũng qua đi, để lại trong lòng chúng tôi, sinh viên và cả quan khách một vùng kỷ niệm nhớ đời...

Đắc Lộ một thời để nhớ... nhớ lắm chứ... còn gì vui bằng viết vài chữ chân tình gửi đến ba người bạn ở cùng phòng như Trương Trí Vũ, em Trương Sỹ Thực, từ Đà Lạt xuống. Rất tiếc Vũ ở với tôi có mấy tháng thì được học bổng du học Kỹ sư Hóa học tại Canada. Tôi đã gặp lại Vũ ở Montréal và cùng nhau đi viếng Quebec. Vũ hát lại bài *Bây giờ tháng mấy* của Từ Công Phụng, tôi tặng Vũ bài *Aline* mà tôi thường hát cho bạn bè trong những dịp văn nghệ bỏ túi tại quán cà phê gần nhà ăn... Nhớ mãi bạn hiền Hà Mai Kim rất vui tính và rất chi là đa tình với Hạnh, một cô giáo Jardinière. Khoảng thập niên 80, từ Mỹ, hai bạn lên đường du lịch Âu châu và đã ghé thăm chúng tôi. Dịp này, chúng tôi đã thăm Soeur Raphaelle, Directrice Jardinière, ở gần Aix. Kim và nhất là Hạnh, rất vui mừng gặp lại cố nhân.

Bùi Hữu Vừa, người Huế như tôi, một tâm hồn nghệ sĩ thần kinh rất dễ thương... thuốc lá cũng lai rai cho đỡ nhớ người yêu còn ở đất thần kinh Huế... Cuối năm vừa qua, Vừa gọi điện thoại từ Huế thăm và cho biết coi như không ở Mỹ nữa mà trở về quê hương hưu trí... đã xây cất nhà ở ngay làng Kim Long, nơi có nhà ông nội tôi...

Ôi, đường trở lại quê nhà đất tổ, hôm nay đã thanh bình, hay sống kiếp tha hương ở nơi xứ người... nhưng mỗi người trong lòng vẫn tự hào là người Việt nam, tự hào là *Afar*, như thế ta đã mãn nguyện rồi, khỏi đòi hỏi gì nữa phải không bạn Vừa?

Đắc Lộ, ngày tháng cũ, một vài kỷ niệm kể thêm ra đây cho ấm lòng cả bạn lẫn tôi.

Tôi nhớ mãi Trương Sỹ Thực và tôi vào cư xá cùng một

năm, và cùng học Phú thọ. Thực học Kỹ sư Điện, rất nghệ sĩ, đánh trống, đàn ghi-ta, đánh bi-da, pingpong, nhảy đầm... biết đủ thứ, có đủ tài... Bốn năm ở cư xá là hai người bạn thân. Lúc ra trường, hai đứa thuê phòng trọ ở chung để đi làm việc rồi sau đó dọn về cái villa của gia đình tôi mua, số 42D Cách Mạng, Công lý nổi dài cũ.

Cả hai đứa, đều làm việc cho Công ty Điện lực Việt nam Sài gòn. Năm 1971, Thực và tôi được cử đi Pháp tu nghiệp, và mua máy điện trang bị cho các quận, làng bên nhà... Sau khi trở về VN, tôi đi lấy vợ, Thực và Vĩnh Bình (hiện nay làm Kiến trúc sư ở Mỹ) làm rể phụ cho tôi, và từ đó Thực mới dọn ra ở riêng.

Mấy ngày trước 30 tháng 4 năm 75, Thực đi qua Montréal, Canada, chúng tôi mất liên lạc. Tháng 5/76, Denise có quốc tịch Pháp, chính phủ cách mạng cho tôi và hai con trai là Tam Nguyên và Tam Khôi, lúc bấy giờ có 4 và 2 tuổi, theo Denise về Pháp và định cư tại miền nam, tỉnh Aix en Provence.

Tháng bảy là mùa hè đầu tiên ở Pháp, đang ở trong hotel do chính phủ Pháp bảo trợ, thành linh có Thực và vợ chồng Trương Trí Vũ đi nghỉ hè Âu châu, nghe tin tụi này ở đây, đi tìm thăm mà đâu có biết tôi ở đâu.

Thực rất tài giỏi, ra Bru điện nơi tôi ở, lật niên giám điện thoại, cứ thấy tên Việt nam là hỏi thăm: *Xin lỗi, có biết anh Võ Văn Hoàng mới qua Pháp không? Lỗi chừng 20 cú điện thoại thì gặp đầu dây trả lời: Tôi là Dì của Denise đây... và rồi một cuộc hội ngộ đầy nước mắt...*

Tháng 4 năm nay, 2009, Thực và tôi được 66 tuổi. Để đánh dấu một giai đoạn thân tình bạn bè mà đã chia sẻ với nhau bao nhiêu là kỷ niệm, chúng tôi và các bạn bè sẽ đi 2 tuần du lịch tại Nhật Bản và Đại Hàn nhằm mùa hoa anh đào nở rục trời như một niềm vui. Thực làm hướng dẫn viên phái đoàn chắc chắn là số 1 vì đã đi đây 3 mùa hoa anh đào rồi.

Nhật Bản Và Đại Hàn Mùa Hoa Đào...

Mùa xuân năm nay, 2009, chúng tôi vui mừng được viếng thăm hai nước Nhật bản và Đại Hàn vào dịp hoa anh đào nở sau bao năm mơ ước...

Mùa hoa anh đào đến, nước Nhật hãnh diện đón du khách. Thời điểm này là đầu mùa xuân, mùa đẹp nhất trong năm. Thời gian hội hoa anh đào nở này rất ngắn, riêng vùng Honshu du lịch nổi tiếng mà chúng tôi cũng như du khách thích đến là từ Osaka sang Kyoto đến Tokyo, chỉ có lối hai tuần lễ từ cuối tháng 3 đến đầu tháng 4 mà thôi, vì vậy phải đến đây đúng lúc mới thấy cái lạ, cái đẹp thiên nhiên của nước Nhật.

Từ Pháp, chúng tôi bay đến Osaka ba hôm trước rồi ngày 3 tháng 4, tháp tùng đoàn du lịch Voyage Saigon, Garden Grove, CA, từ Los Angeles qua gồm 40 Việt kiều Mỹ, do anh Trần Chính hướng dẫn, đi tour 10 hôm với chủ đề : “*Nhật bản mùa hoa anh đào 2009.*”

Chuyến thăm nước Nhật kỳ này rất thành công, trời nắng tốt, thời tiết dễ chịu, chỉ gặp mưa nhỏ một buổi chiều mà thôi. Rất may mắn là hoa anh đào nở đúng lúc không sai một ngày, anh Chính gọi là hoa nở mãn khai, lối hơn 90%, và cũng nhắc lại đây là lần đầu tiên tour này gặp rất nhiều may mắn...

Chúng tôi cùng nhau đi một xe bus, tiện nghi. Tài xế Nhật chỉ biết tiếng Nhật mà thôi. Guide Nhật nhiều kinh nghiệm, Ông Jo, nói tiếng Mỹ rất rành, đã từng làm guide nhiều lần đoàn Việt kiều, nên rất thoải mái với chúng tôi... Ông lại là một trong những Hiệp sĩ Samurai cuối cùng, tuy

đã gần 78 tuổi, nhưng sức khỏe như một thanh niên 50... Trưởng đoàn, anh Trần Chính, Master về Lịch sử, đã nhiều lần tổ chức tour này, thật là hết sẩy. Thành thật khen ngợi con người yêu nghề, hiểu biết sâu rộng về lịch sử, văn hóa, đạo giáo... nước Nhật và rất là dễ thương, vui vẻ, sẵn lòng với tất cả mọi người... Ngoài Nhật, mỗi năm anh có tổ chức 9, 10 tours đi quanh thế giới, hy vọng lần sau sẽ đi tour với anh Chính nữa.

Chuyến du lịch ngắn ngủi, biết chút ít về hai nước này, xin ghi lại đây để cùng chia sẻ với nhau niềm vui du lịch.

Vài hàng về nước Nhật

Nước Nhật được thành lập rất lâu đời bởi di dân châu Á, ảnh hưởng Phật giáo từ Đại Hàn và Trung quốc bắt đầu năm 552 và xây dựng kinh đô Nara đầu tiên vào năm 710, dời sang Kyoto năm 794, rồi Tokyo từ năm 1603 đến nay, qua bao nhiêu thời đại vua chúa và chiến tranh, cho đến tháng 8 năm 1945, Nhật bị Mỹ ném hai trái bom nguyên tử tại Hiroshima và Nagasaki, nên đã đầu hàng và ngưng chiến. Cả nước đều hầu như bị hư hại rất nhiều, có nơi bị san bằng và kinh tế kiệt quệ.

Năm 1951, Nhật và Mỹ ký hiệp ước hòa bình và giao trả nền độc lập cho Nhật. Thế mà, từ một nước bị chiến tranh tàn phá và chỉ trong vòng có mấy chục năm hòa bình, phát triển kỹ nghệ, Nhật bản ngày nay là một trong vài cường quốc giàu mạnh nhất thế giới... đáng viếng thăm.

Lối 125 triệu dân, diện tích chỉ bằng 1/25 nước Mỹ, gồm có 4 đảo chính là Honshu, Hokkaido, Kyushu, Shikoku, và hàng ngàn đảo nhỏ, trải dài lối 3000 km, như một vòng cung ở phía đông châu Á, nằm trong biển Thái bình dương, giữa Nga và đảo Đài loan...

Là một quốc gia Á châu tân tiến, bảo tồn tín ngưỡng theo đạo Nhật Shinto (religion japonaise), sống ảnh hưởng nhiều Phật giáo, có những nét độc đáo về nghệ thuật riêng

mỗi lần nghe đến là biết ngay từ Nhật như : Vườn Nhật (Jardin japonais), nghệ thuật cắm hoa (Ikébana), đô vật (Sumo) và các võ thuật, rạp hát (Le Théâtre) “No”, Trà đạo “Cérémonie de Thé”, áo Kimono, ăn cá sống Sushi, rượu Saké, hội hoa anh đào, thành phố, nhà cửa, xe cộ sạch sẽ... mà người viết đã có dịp thưởng thức tại chỗ và sẽ nói trong bài viết này... Họ đã làm hãnh diện cho các dân tộc da vàng của chúng ta, đáng khâm phục và noi gương...

Tokyo là thành phố lớn nhất với lối 12 triệu dân và cũng là thủ đô hiện nay, có hoàng cung của nhà vua ở tại đây.

Chúng ta hãy dạo chơi Osaka, Nara, Kyoto, Vùng núi lửa Mont Fuji, Yokohama, Tokyo... bằng đường bộ, lối hơn 1000 cây số qua các nơi nói trên, tất cả đều nằm trong đảo chính Honshu, là vùng du khách thăm viếng nhiều nhất của nước Nhật...

Osaka: Lâu đài lộng lẫy; Vùng kỹ nghệ, thương mại; Dạo phố dưới hoa anh đào...

Osaka là thành phố chúng tôi đến đầu tiên một mình tự túc. Ngồi trên máy bay kể một thanh niên Nhật, anh đã hướng dẫn vợ chồng chúng tôi mua vé, lấy xe Limousine về khách sạn... Với lối hơn 2,6 triệu dân, là thành phố lớn thứ ba sau Tokyo, Yokohama... Được xem là thành phố kỹ nghệ và thương mại của Nhật, có hải cảng lớn và một phi trường Kansai-Osaka, xây dựng ngoài biển vì ít đất...

Đến đây, việc chính là thăm lâu đài Osaka, lộng lẫy, có hồ nước bọc quanh, trong mùa hoa anh đào nở thật là một ấn tượng rất mạnh cho du khách. Từ trên tầm cao của tòa kiến trúc uy nghi và kiên cố này, ta ngắm nhìn bức tranh đẹp toàn cảnh thành phố. Đây là tổng hành dinh của tướng quân Toyotomi Hideyoshi, người đã thống nhất nước Nhật lần đầu tiên vào thế kỷ thứ 16.

Rất nhiều kỹ nghệ được xây dựng ở đây. Năm 1970, hội chợ quốc tế được diễn ra tại nơi này. Gần đây, có mở

“Universal Studio Japan.”

Đạo phố trên hai ba con đường chính đầy hoa anh đào, người cứ lâng lâng tưởng như đang mơ vì không ngờ sau bao nhiêu biến đổi cuộc đời kể từ ngày xa quê hương, có ngày lại đặt chân trên đất nước đẹp đẽ này... Đạo quanh khu giải trí, rất nhiều tiệm ăn... cạnh con sông nhỏ Dotonbori canal, đêm ngày đều đông đảo người như kiến, lần đầu tiên tôi thấy cả hàng trăm bộ hành qua đường một lượt khi đèn xanh bật lên. Tôi chụp hình quá xá luôn vì thật là lạ mắt... Nước nhỏ mà dân đông quá mà.

Trong các siêu thị đều có nhiều quán ăn ở phía tầng dưới cùng. Chúng tôi đã nếm khá nhiều thức ăn Nhật. Thú thật ăn đồ Việt ngon và khoái khẩu hơn... Bán nhiều nhất là loại cơm hộp gồm có cá, tôm, sushi, cơm để sẵn trong hộp, khách chỉ cần mua về nhà hoặc lên xe lửa ăn trên đường về vì cuộc sống của họ rất bận rộn, không có giờ để ăn, ngủ, đi chơi, chỉ biết có làm việc và làm việc. Rất nhiều quán ăn Pháp và các tiệm bánh mì, bánh ngọt Pháp ở đâu cũng có cả... ngay cả các loại rượu nho, nước suối tây, xà phòng, dầu ăn olive...

không có thiếu món gì, mới biết là dân Nhật ưa xài “made in France”...

Rất ngạc nhiên thấy thành phố, xóm phường ở đây sạch sẽ từ lâu lắm rồi. Xe hơi được giữ bóng loáng, nhất là taxi, tài xế mặc đồ lớn, cà vạt hay thắt nơ, mang găng tay trắng. Điều lạ là nghề này chỉ dành cho dân Nhật mà thôi.

Người đi bộ có lẽ đường rộng rãi, có đường một bên dành cho xe đạp, họ đi xe đạp rất nhiều đến sở làm hay đi chơi. Người Nhật tôi gặp ngoài đường tưởng như đi ăn đám cưới bên Pháp, ai cũng bận đồ lớn (như khu thương mại Business center La Défense Paris), màu đen, sơ mi trắng, cà vạt, giày đen đánh bóng loáng, một tay xách cặp, một tay cầm điện thoại, phần lớn là các cô cậu rất trẻ... gặp nhau hay từ già đều cúi đầu sát đất, thảo nào ai cũng lo đánh giày mỗi ngày.

Họ lễ phép và trật tự và có điều hơi khó cho du khách là người Nhật ít nói tiếng Mỹ, lại càng hiếm tiếng Pháp, vậy mà tiệm ăn, bánh ngọt “made in France” rất nhiều. Ngay cả bảng hiệu, giao dịch thương mại, cũng toàn tiếng Nhật... Cũng may là các tiệm ăn Nhật có trưng bày trước tiệm các thức ăn bằng nhựa và giá cả, nên cũng đỡ bực mình nếu phải vào tiệm làm dấu rồi nhiều lúc cũng hỏi hớp vì không biết ăn món gì đây... Tuy nhiên, có làm dấu cũng thú vị, và cũng là một kỷ niệm vui nhớ đời, đó là bữa ăn đầu tiên mới đến Nhật, chúng tôi có bị rồi, rất cục, đói bụng quá, cũng ăn đại, tính tiền bao nhiêu thì tính...

Nara: Kinh đô đầu tiên; Vườn nai và chùa Todai-ji...

Nara là kinh đô đầu tiên vào thế kỷ thứ 8 (710-784). Lối 400.000 dân và điểm du lịch nổi tiếng là vườn nai và chùa Todai-ji.

Lúc chúng tôi đến nơi, vừa vào cổng vườn, cả đoàn nai lớn nhỏ, nuôi tự do, đã chạy ào đến để xin ăn. Cũng vui là ở đây nai không ăn cỏ mà ăn bằng bánh ngọt mua ở các quán

dựng sẵn dọc đường vào chùa nên chúng tôi vừa cho nai ăn vừa chụp hình vì lần đầu tiên gặp nai ham ăn như vậy...

Vào viếng chùa Phật bằng gỗ lớn nhất thế giới được xây dựng trong công viên đầy hoa anh đào nở, màu *trắng* và hồng rất đẹp. Vào chánh điện để chiêm ngưỡng tượng Phật khổng lồ đúc bằng đồng đen, cũng lớn nhất thế giới, người guide bảo như vậy thì tin vậy chứ theo tôi, ở Việt nam, Thái lan, Cam bốt, Trung quốc cũng thiếu gì...

Kyoto: Cố đô; Impérial Palace; Chùa bạc, Chùa vàng; Vườn Nhật; Lối mòn hiền giả; Trà đạo; Đèn Nijo; Phố Gion; Kimono và các cô Geisha...

Đây là chặng đường chính của cuộc du lịch vì Kyoto là cái nôi văn hóa nghệ thuật ngàn xưa ở Nhật. Nơi này ví như Hà Nội / Huế / Hội An của ta góp lại.

Kyoto xây dựng vào năm 794, với vị thế phong thủy đẹp nhất trong số các thành phố cổ của Nhật, Kyoto đã trở thành kinh phủ của Hoàng tộc Nhật cho mãi đến giữa thế kỷ thứ 19 trong suốt hơn 1000 năm.

Đến thăm nước Nhật chỉ ghé qua Tokyo thì chưa đủ rằng đã viếng Nhật, vì thật sự văn hóa không phải ở chốn hào nhoáng, đông đúc này... Ghé cố đô Kyoto để thấy cái không khí xa xưa tuyệt vời và hoài niệm một chốn cố đô lãng mạn, nhất là hôm nay trong mùa hoa anh đào nở đầy đường, dọc các con sông lớn nhỏ và con đường “philosophie” ...

Hoàng cung chỉ cho viếng bên ngoài mà thôi, chụp vài tấm hình nơi ăn chốn ở của vua và hoàng hậu, cũng đơn giản thôi, không hào nhoáng như điện Versailles... rồi dạo trong vườn thượng uyển, có hồ, có suối, có hoa anh đào... ở đâu làm vua chúa cũng sướng thật.

Trong cuộc sống dân Nhật, làm vườn cũng là một nghệ thuật rất công phu. Jardin japonais ảnh hưởng từ tình thương và thiên cảnh có trong đạo giáo Nhật và hình ảnh an bình của

nhà Phật. Có 4 loại vườn khác nhau:

- Vườn thiên đàng (Jardin de Paradis), có cây xanh, hồ nước, cá lội, chùa...;

- Vườn khô (Jardin sec), có đá sỏi, cát;

- Vườn đi dạo (Jardins promenades), có hồ lớn, cây lớn có tia nhiều hình dáng, lối đi rõ ràng;

- và Vườn trà (Jardin de thé), có lối đi nhỏ có lát từng phiến đá (pas japonais), hai bên có cây xanh được tỉa tỉ mỉ, đưa ta vào một ngôi nhà nhỏ để uống trà, trước nhà có cái bồn nước nhỏ để rửa tay trước khi vào trà đạo...

Đây là chùa Daitoku-ji, được gọi là Ngôi đền của trà đạo, gắn liền với tên tuổi của ông tổ nghệ thuật Trà đạo Nhật là Sen No Rikyu, và dự khán một buổi biểu diễn nghệ thuật uống trà lối Nhật.

Chúng tôi ngồi quỳ gối xung quanh một bàn trà có ba bốn cô mặc kimono, im lặng và không được chụp hình, đại khái buổi trà đạo như sau :

Trà bột màu xanh (le Matcha), chứ không phải trà lá như ta thường uống, lấy một muống trà bột bỏ vào chén (chawan), thêm chút nước sôi, bằng cái muống có cán dài bằng tre (bishaku), lấy từ cái ấm nước sôi (kama) đun sôi bởi lò than (furo), và quậy cho đều để thấy trà lên bọt, bằng một cái đồ quậy như bàn chải (chasen), và uống với tư thế là: *Tay phải cầm chén trà, và đặt chén trà giữa lòng bàn tay trái, xoay chén trà 90 độ* (cốt ý là đưa phần hình ảnh đẹp của chén trà về phía trước), *rồi đưa lên miệng, uống hết trà từ từ bằng ba hớp* (en trois gorgées)...

Uống trà cũng lắm công phu nhỉ... nghệ thuật mà.

Thăm ngôi chùa bạc Ginkaku-ji trong khu vườn thiên Daisen-in được cấu tạo bằng đá và cát thành trời, đất, núi, hồ, sông, biển cả với ngàn đợt sóng... Đi dạo trên Lối mòn của hiền giả, Le chemin de la Philosophie, một nơi nổi tiếng

ở Kyoto không thể bỏ qua... Con đường vô cùng thơ mộng chạy quanh co dưới chân núi Higashiyama, bên cạnh dòng nước xanh mát rợp bóng hoa anh đào mùa xuân, chúng tôi tưởng chừng như chốn thiên đàng...

Đạo quanh lâu Kinkaku-ji, ngôi đền nhỏ sơn son thếp vàng ở giữa hồ nước trong mát, nằm giữa khu vườn Thiên tuyệt mỹ xây dựng bởi tướng quân Ashikaga, thế kỷ 14, một kiệt tác mà ta thường thấy biểu tượng cho nước Nhật. Đây là ngôi đền chúng tôi thích nhất. Trong nắng mai, ngôi nhà nổi bật giữa hồ nước xanh có thông reo như Đà Lạt...

Viếng đền Hein, ngôi đền thần đạo lớn nhất Kyoto, có mái xanh và tường cột màu đỏ lộng lẫy và khu vườn đầy hoa anh đào nhiều màu.

Thăm lâu đài Nijo, kiến trúc độc đáo như cung điện vua chúa ở, xây dựng bởi tướng quân Shogun đầu tiên của chính quyền Tokugawa (thế kỷ 17), theo mỹ thuật thời Edo, với dãy hành lang "sàn họa mi", mỗi bước chân đều có tiếng chim họa mi hót vang... Đạo ấy, Shogun và Nhật hoàng

Meiji đều có lâu đài và quyền hành riêng biệt...

Viếng chùa Sanjusangen-do, nổi tiếng với gian chánh điện dài nhất thế giới, chứa 1001 tượng Phật Quan âm, bằng gỗ như người thật, mỗi vị có cả trăm cánh tay, trăm con mắt... Anh Trần Chính giải thích là phải nhiều tay, nhiều mắt mới giúp được đời, chứ thực ra thì Phật cũng như ta chỉ hai tay, hai mắt thôi... Tôi nhớ mãi, mẹ tôi thường hay đọc kinh *Nam mô a di đà Phật... Thiên thủ, thiên nhãn, đại từ, đại bi, Quan thế âm bồ tát...* nay mới hiểu là như thế... (Mẹ tôi giờ này đã an nghỉ bình an dưới bóng từ bi Đức Phật, thương nhớ vô cùng Mẹ hiền, Tôn Nữ Cẩm Thảo, đã ra đi tại Little Saigon ngày 10 tháng 3 năm 2008...)

Thăm phố Ponto-cho, một trong bốn khu phố của ca-kỹ Geisha. Thăm khu trung tâm Gion rất lạ mắt và đặc biệt gặp vài cô Geisha rất đẹp.

Geisha là những cô nghệ sĩ chuyên nghiệp. Họ có trường học nghề này để có trình độ văn hóa về nghệ thuật... biết đàn, hát, nói chuyện, tiếp trà, và có thể đi tới chuyện xa

hơn. Ta có thể gặp Geisha tại nhà hàng đặc biệt, maison de thé, hay nhà riêng của họ. Căn phố hẹp nhỏ thôi, bề rộng lối 3 thước, có cửa đẩy vào bằng gỗ rất thô sơ, có để một đèn lồng đỏ, phía trên có cái nón màu đen, gần cửa vào nhà có gắn tấm hình geisha. Rất nhiều nhà nhỏ như thế này trong khu phố nhỏ xưa này, nhưng rất sạch sẽ, và có cái gì lôi kéo khách nam giới, nhất là ban đêm với ánh đèn lồng mờ mờ của phố Gion mà chúng tôi có dịp chụp hình chung với Geisha và được nói chuyện một vài câu.

Các cô nhỏ người thôi, mặt được trang điểm rất công phu, phết phấn trắng phía sau cổ, phấn trắng để lộ làn da khêu gợi, môi màu đỏ nhỏ thôi, tóc bới cao, trang điểm theo mùa, mùa này họ có gắn hoa anh đào trên tóc. Nói lưu loát tiếng Mỹ, tay luôn cầm xác đặc biệt dành cho Geisha bằng vải, tôi thấy giá bán cả ngàn đô Mỹ. Các cô mặc Kimono rất đắt tiền, với hai ba lớp áo bên ngoài, nhiều màu lộng lẫy. Vài từ ngữ về chiếc áo Kimono (Furisode) để thêm màu mè cô gái nhật: Obi là cái dây nịt dài đến 4 thước, phía sau như mang một cái gối; Tabi là đôi vớ trắng; Zori, đôi dép; Yukata là kimono bằng vải mùa hè, hay trong các nhà tắm hơi... Thật là một buổi chiều tối dạo chơi khu Geisha thật sáng mắt, chả có nơi nào có...

Hakone: Vùng núi lửa, Hồ Ashi; Công trời Torti; Núi Phú Sĩ (Fuji-san); Tắm nước nóng Onsen...

Sau Kyoto, đây cũng là nơi không thể không dừng chân...

Đi thăm Lâm viên Quốc gia Hakone có nhiều núi lửa và nước nóng Owakudani. Tại đây, du khách có thể mua trứng, đem luộc nước sôi phụt lên giữa núi đá, nóng đến 80-100 độ C. Có bảng quảng cáo vẽ trứng màu đen, ăn một quả trứng sống thêm bảy năm. Muốn đến đây phải leo núi lối nửa giờ, các bác lớn tuổi đành ở lại dưới đồi ăn trứng thọ thêm để đi chơi năm châu bốn bể... Từ trên đỉnh núi, khói từ dưới đất tỏa ra mịt mù, nhìn phía mặt trời đang lặn, chụp được núi

Phú sĩ trong chiếc tà, thật là ngoạn mục... Cũng ngán là không biết núi lửa trở lại hoạt động lúc nào đây... thôi đành mau mau xuống núi.

Đi dạo thuyền thiết kế theo kiến thiết các thuyền xưa, trên hồ Ashi rộng bát ngát, dưới chân núi Fuji, cảnh rất là ngoạn mục mà ta thường thấy quảng cáo nước Nhật tại các hãng du lịch...

Đặc biệt có một cổng lên trời (Torti), tượng trưng cho tôn giáo Nhật (Shinto) đã lâu đời nay. Màu đỏ dựng dưới nước biển xanh, phía sau là một cái chùa nằm trong rừng thông và xa xa là núi Phú sĩ tuyệt phủ trên đỉnh đến nửa núi... như trong những bức tranh nổi tiếng của hai danh họa Hokusai và Hiroshige. Cổng này du khách gặp rất nhiều mỗi lần đi vào một nơi thờ phụng thiêng liêng như chùa, đền thờ, lăng tẩm... Cổng gồm hai trụ chính và hai thanh gỗ nằm song song phía trên, tựa như chữ Hán “Thiên” (Trời: voie des dieux) làm bằng gỗ hay ciment, thường thì sơn màu đỏ. Nhờ đi Nhật chuyến này, lúc trở về, tôi đã làm một cổng trời trong khu vườn Nhật, cạnh hồ cá, đúng theo hình đã chụp nơi tuyệt đẹp này.

Thành phố Hakone có rất nhiều khách sạn nằm trên núi, cũng là trung tâm tắm nước nóng thiên nhiên rất được ưa chuộng từ thế kỷ 14.

Chúng tôi ghé vùng này ở lại một đêm tại một khách sạn mà ở tầng dưới có bồn nước nóng Onsen. Đêm nay thật đặc biệt vì tất cả đoàn đều mặc Kimono Nhật và ăn tối ngồi bệt xuống đất, với bữa ăn thuần túy Nhật, và trình bày rất đẹp mắt với bao nhiêu chén, đĩa nhiều màu sắc, nhưng đồ ăn thì mỗi thứ một chút thôi. Thực đơn cho mỗi người riêng biệt, gồm chút cá sống, tôm chiên, vài cái tàu hủ lạnh màu trắng, chút rau củ, một nồi canh có con tôm để trên một lò lửa nhỏ... thịt thà rất là hiếm vì mắc mỏ, hạng nhất thịt bò, ít ai dám ăn, vì vậy mới hiểu người Nhật nhỏ con và xanh xao...

Sau buổi ăn và chụp hình kỷ niệm trong chiếc áo Kimono, nếu ai muốn tắm nước ôn tuyền cho biết thì xuống nhà dưới. Người Việt ta, nhất là chị em gái, ít thích loại tắm này vì vào đây như vào một hồ bơi nước nóng ở Tháp bà Nha trang, nhưng không thoải mái bằng vì phải trình của quý cho cả làng xem, nghĩa là phải ở trường mới tắm được, cũng lạ lạ... Tôi tò mò, đã đến đây rồi cũng rần tắm thử xem... chờ sáng sớm hôm sau, ít người, cũng tắm một cái cho biết, cũng là nước nóng thôi, vậy mà bắt thẳng nhỏ phải *tout nu...*

Khách sạn này có giường và có thêm nệm ngủ đất như nhà người Nhật, đêm ấy, tụi tôi cũng nằm dưới đất, trải chiếu Tatami, cũng tò mò cho biết, chứ đặt lưng xuống là ngứa khô khô vì đi tour, đi cả ngày, mệt đừ, tối mới về hotel...

Ghé thăm đài quan sát và tìm hiểu về núi Phú sĩ (Fuji-san), biểu tượng linh thiêng nước Nhật. Chúng tôi thật là hên, vì một năm chỉ nhìn thấy núi Phú sĩ với tuyết phủ trên đỉnh chỉ có 25 ngày thôi. Đẹp thật, ai cũng chụp cả mấy chục tấm ảnh, chỉ một hòn núi thôi.

Núi lửa Fuji-san cao 3776 thước, hết hoạt động từ năm

1707, nơi đây là chốn thiêng liêng để hành hương lên đỉnh núi. Có 5 cái hồ xung quanh, vì vậy du khách rất là đông, phần lớn là Nhật và người Á châu, ít thấy người da trắng ngoại trừ hai lần gặp tour người Pháp... Từ Tokyo, có xe lửa đi viếng núi trong một ngày rất thịnh hành, và từ Tokyo, ta có thể thấy núi này ở xa xa...

Kamakura: Tượng Phật khổng lồ; Yokohama, thành phố thứ hai Nhật; Phố Tàu nổi tiếng...

Mặc dầu nước Nhật rất tân tiến, văn minh, nhưng người Nhật rất chuộng sống theo đạo Phật, chùa chiền không biết là bao nhiêu mà nói...

Ghé Kumakura trung tâm văn hóa lớn của Phật giáo Nhật bản. Viếng tượng Phật khổng lồ ngồi ngoài trời, cao 13,5 thước, đúc bằng đồng vào năm 1252. Qua bao nhiêu trận hồng thủy, động đất, bão táp, cháy lớn... làng mạc gần biển thiệt hại nặng nề, riêng tượng Phật còn đứng vững đến hôm nay. Có hoa anh đào rất nhiều đang nở xung quanh đây.

Yokohama, thành phố lớn thứ hai của Nhật, kế bên Tokyo, có hải cảng lớn với lối hơn 3 triệu dân. Ở đây có phố Tàu nổi tiếng, chiếm nhiều con đường với nhiều tiệm ăn Tàu, bánh bao nóng hôi hộc phố đầy cả tiệm ăn... Ban đêm rất vui nhộn, có công vào rất lộng lẫy đề chữ tàu Chinatown Yokohama. Chúng tôi chỉ ghé qua phố Tàu và đi dạo phố ban đêm mà thôi, trên đường đến Tokyo...

Tokyo: Thủ đô đông người nhất thế giới; Siêu đô thị hiện đại; Hoàng cung; Samurai; Đền thờ Cửa quý; Picnic dưới hoa anh đào ở công viên Ueno; Sumo; Dạo phố Ginza, người đông như kiến...

Sau khi lật đổ các sứ quân của dòng họ Tokugawa vào năm 1868, Thiên Hoàng Minh Trị (Meiji) đã dời đô từ Kyoto về Edo và đổi tên thành Tokyo (Đông kinh), ngày nay. Với hơn 12 triệu dân, Tokyo là một trong những thành phố có diện tích và dân số lớn nhất thế giới, đồng thời cũng là một

trong những siêu đô thị hiện đại và tân tiến nhất, sạch sẽ nhất thế giới.

Chúng tôi chụp rất nhiều hình bộ hành đi qua đường mỗi lần đèn xanh bật lên. Như một đàn kiến đen kéo nhau qua đường, đông người lắm, nhưng rất trật tự; một cảnh rất đặc biệt, phải thấy mới tin là thật. Giờ tan sở thì khỏi nói, hạng nhất là trong các trạm xe lửa, phải có nhân viên đặc biệt đẩy người vào toa xe mới chạy được. Chúng tôi có đi một đoạn bằng xe lửa tốc hành, không phải giờ cao điểm, cũng không đến nổi nào, nhưng vào lộn toa xe họ hút thuốc đến nghẹt thở, cũng may là chạy qua kịp toa kế bên... Cũng vì họ không có đề bảng tiếng Mỹ, nên đâu có đọc được tiếng Nhật... Sống ở cái xứ ít đất mà nhiều người, cũng không thoải mái cho lắm...

Ghé Tokyo, đi thăm Hoàng cung là một điểm chính ở đây. Trước khi đến đây, phải qua một quãng trường rộng lớn trước mặt đền vua với nhiều cây thông được uốn nắn rất mỹ thuật. Có một công viên nhỏ có tượng Samurai cỡi ngựa, cầm 2 cây kiếm. Ông Jo, guide Nhật kể là tại nơi này, trong

thế chiến thứ hai, Nhật đầu hàng đồng minh, 600 Samurai đã mổ bụng (hara-kiri) chết ở đây, không đầu hàng. Bây giờ tôi mới hiểu tại sao Samurai đeo trên người hai cây kiếm, một kiếm dài để đánh kẻ thù, nếu thua thì lấy kiếm thứ hai, ngắn hơn, đâm mình tự sát... thật là anh hùng.

Ông Jo là một Samurai cuối cùng. Một buổi tối, ông mặc y phục Samurai, cầm kiếm múa và biểu diễn chặt trái táo để trên bụng một khách của đoàn, trái táo bẻ làm hai, còn anh Tùng còn sống, hết hồn. Hoan hô sự can đảm của người bạn mới quen ở San José...

Samurai hay Bushi xuất hiện vào thế kỷ thứ 9 khi hoàng triều cần người mạnh khỏe để bảo vệ ngai vàng.

Thăm phần ngoài của Hoàng cung Nhật, không thấy gì nhiều, vì du khách chỉ thấy một công vào, hồ nước bao quanh một lâu đài nhỏ nhìn được có một phía, nhưng ai cũng chụp hình kỷ niệm vì cũng ngạc nhiên vì họ còn vua trong thời đại nguyên tử này...

Viếng chùa Sensoji, ngôi chùa Phật giáo cổ nhất tại Tokyo... lại viếng chùa nữa vì chùa, đền... là văn hóa Nhật, thú thật chùa này tôi chỉ nhìn ở ngoài vì cũng đã ngán lắm rồi.

Tokyo tân tiến và là một thành phố mới xây dựng lại sau khi Nhật thua trận năm 1945, tôi có cảm tưởng như thành phố bên Mỹ, nhiều nhà chọc trời, đại lộ lớn...

Thăm khu phố Akihabara, chuyên bán các mặt hàng điện tử *made in Japan*. Thăm tòa nhà tháp đôi (kiến trúc sư Tange Kenzo) của chính phủ Nhật. Lên tới đỉnh nhà cao nhất Tokyo bằng thang máy chạy nhanh kinh khủng. Ban đêm từ trên tầng cao nhất nhìn thủ đô chan hoa ánh đèn đủ màu... *Tokyo by night* cũng đáng đi một vòng xe hơi.

Tokyo tân tiến với rất nhiều kiểu nhà cao tầng đặc biệt, hiện đại. Xa lộ xây trên các trụ bê tông, tất cả kiến trúc đều dự

trừ chống động đất đến cao độ 9 chấu. Đến nay, vùng này động đất thường xảy ra dưới 7 chấu, nên công trình vẫn còn đứng vững...

Nước Nhật tân tiến với xe hơi Toyota, Honda... máy hát Sony, camera Canon, xe lửa tốc hành chạy mau hơn cả TGV Pháp..., đồ điện tử, khu Super Dry Hall, Tokyo International Forum, Ginza... làm chóa mắt du khách và ngoài phố thì cả người và người...

Thăm một ngôi đền rất đặc biệt, có một không hai trên quả đất này, tên gì tôi cũng quên mất rồi vì đây là cuộc thăm viếng không có trong chương trình. Đó là ngôi đền khá lớn, thờ Dương vật của quý ông. Trong đền thờ, ngoài vườn, cả trăm của quý lớn nhỏ được trình bày một cách tự nhiên. Tôi thấy các phụ nữ thấp hương, kính lạy, nâng niu như viên ngọc quý... Hằng năm, dương vật dài cả mấy thước được đưa ra, làm lễ và di chuyển quanh thành phố. Bồn đạo nhảy múa ca hát như một ngày hội lớn... Bên Nhật đàn ông là số 1, bên Pháp đàn bà là số 1... đàn ông số 3, con chó số 2...

Viếng đền Meiji Jingu, ngôi đền thần đạo tôn nghiêm nhất ở Tokyo, và cũng là nơi thờ vua Thiên Hoàng Minh Trị, người đã canh tân nước Nhật. Trước đền có trồng hai cây bách đại thụ, già 1700 năm. Trong đền này, thường là nơi cử hành lễ cưới của dân Nhật, vì vậy chỉ trong có hơn một tiếng đồng hồ ghé đây, gặp được hai đám cưới. Mỗi đoàn lối 20 người trong gia đình, dẫn đầu có các vị sư hay ban tổ chức mặc Kimono màu lộng lẫy, đội nón cao, đi vào chùa rất im lặng, chứ không có mang theo khay trà rượu, mứt bánh, heo quay... cả mấy chục người vui cười như đám cưới bên quê nhà...

Cô dâu mặc Kimono trắng (shorimuku), có đội một cái mũ trắng vành rộng đặc biệt, không thấy cầm hoa, chú rể mặc Kimono đại lễ với áo choàng đen (l'haori) và quần như cái váy dài có sọc đen trắng (l'hakama), mang dép (setta), tay cầm quạt, cưới vợ mà mặt mày nghiêm trang quá, không

thấy cười...

Cũng nơi này, chúng tôi có dịp gặp rất nhiều võ sĩ Sumo, cao lớn gấp hai người thường, ở trần, mặc khố, tóc dài bó cao, đi chân không... Họ đến đây để tập dợt. Sumo là môn võ đặc biệt chỉ cho người Nhật, đã có từ hai ngàn năm nay. Mỗi trận vật lộn nhau rất ngắn, độ 10 giây, người thua trận là một phần cơ thể đụng đất, hoặc bị đẩy ra khỏi cái vòng tròn giới hạn gọi là *ring*. Trước khi đấu, hai Sumo đều lấy muối và tung muối trên vòng đấu, còn trọng tài (*gyofi*) thì đổ rượu saké vào ring như là biết ơn...

Ngoài Sumo, nhiều võ khác (*arts martiaux*) được bành trướng ở đây không kém phần quan trọng như Kendo, Judo, Karaté, Aikido...

Đến Tokyo mùa hoa anh đào là phải đi picnic, dùng một buổi trưa tại công viên Ueno, dưới hoa anh đào đang nở để hòa đồng với ngày hội và để thấy cái phong tục rất là đặc biệt này.

Trưa hôm ấy, ông Jo đưa chúng tôi vào một siêu thị gần công viên, rồi tự túc chọn đồ ăn. Phần lớn là Sushi đã để trong hộp sẵn, mỗi phần lỏi 15 đô Mỹ, rồi kéo nhau vào ngồi ăn với cả ngàn người Nhật dọc các con đường trong công viên rợp bóng hoa anh đào. Có nơi họ ca hát, ban nhạc chơi nhạc vui, có người ra nhảy, hay họ cùng bạn bè trong công ty cùng nhau ngồi trên các thảm nylon màu xanh biển, ăn uống thật là vui... Đoàn chúng tôi cũng ăn uống như họ và lại chụp hình hoa anh đào cả biết bao nhiêu là cây nở hoa.

Chúng tôi cũng đã có lần đem đồ picnic buổi chiều vào Hollywood bowl ở Los Angeles, ăn uống và nghe trình diễn nhạc ngoài trời, cũng thật là đặc biệt.

Đi chơi và mua sắm rất thoải mái ở phố Ginza, con đường sang trọng và nổi tiếng nhất tại Tokyo, như Champs Elysée ở Paris... tha hồ nhìn những cửa hàng đắt tiền như Gucci, Chanel, Mikimoto...

Sau gần 10 ngày đi chơi với đoàn bên Mỹ, chúng tôi chia tay nhau tại phi trường Tokyo, rồi hai chúng tôi bay qua Đại Hàn vài hôm trước khi về lại Pháp.

Séoul: Thủ đô Hàn quốc; City tour; Hoàng cung; Đi chợ dạo phố by night...

Đại Hàn, tiếng Việt có nghĩa là một nước rất lạnh. Mùa đông, cả nước chìm trong băng tuyết. Rất ngạc nhiên là vào giữa tháng 4, khi chúng tôi đặt chân đến phi trường quốc tế Incheon, một phi trường mới được xây dựng ở ngoài biển, thời tiết như mùa xuân bên Provence, chỉ cần mặc áo chemise là đủ, ngày lại dài, nên tuy ở đây có ba ngày ngắn ngủi, nhưng nhờ đi chơi cả ngày lẫn đêm, có đi tour một ngày gọi là City tour, nên cũng biết sơ sơ về các điểm du lịch chính ở Hán thành.

Séoul khác với Tokyo khá nhiều. Theo chúng tôi nhận xét thì Đại Hàn giống Trung quốc nhiều hơn, hạng nhất là chùa Phật và cuộc sống bình dân, vui vẻ hơn bên Nhật.

Người guide mới gặp lần đầu đã khẳng định là Đại Hàn không thích Nhật, và ở đây mặc dầu chỉ cách Nhật gần ba giờ bay, nhưng ảnh hưởng Nhật rất ít ví dụ như không có xe hơi Nhật, phố Nhật, đồ điện tử Nhật, tiệm ăn Nhật rất ít, chỉ toàn “made in Korea” mà thôi... Đây là một ngạc nhiên lớn của chúng tôi.

Cái vui là ở đây, người Hàn quốc nói tiếng Anh rất nhiều, tiệm ăn hay ngoài chợ trời khỏi phải làm dấu như ở Nhật. Ngoài phố treo lồng đèn hình vuông khá nhiều và cũng có hoa anh đào đang nở, nhưng ít thôi. Dân chúng ăn mặc thường như ở Sài gòn chứ không như bên Nhật, complet cà vạt đầy đường...

Nhờ đi city tour trọn một ngày 9 tiếng, chúng tôi được thăm viếng các nơi :

Một ngôi chùa Phật (Jo-Gye-Sa), cũng giống chùa Tàu,

chùa Việt, đặc biệt là người chết cũng như người sống, được cung kính cầu nguyện hay chúc mừng nhau sức khỏe, làm ăn phát tài qua các lồng đèn màu vàng, trắng (không nhớ màu gì cho sống hay chết) treo đầy ngoài sân chùa theo hai vị trí khác nhau. Họ viết tên người trên lồng đèn với lời cầu nguyện hay chúc mừng, dĩ nhiên là phải trả tiền, rồi có xe cần trục treo trên trời cao...

Thăm hai lầu đài của vua chúa thời xưa là Gyeongbokgung và Changdeok Palace như các lầu đài bên Tàu nhưng nhỏ hơn, bên trong có vườn hoa, hồ cá. Đặc biệt là hệ thống suối lầu đài, hơi nóng được truyền dưới sàn nhà...

Thăm một trung tâm triển lãm và bán sâm cao ly, Ginseng Center. Đến đây mới biết là cây sâm mỗi năm chỉ cho một lá thôi, lúc được 6 lá bán được rồi vì củ sâm khá lớn và đầy đủ chất bổ.

Chúng tôi có mua trà sâm, kẹo sâm... ngạc nhiên là các

cô Đại Hàn nói tiếng Việt khá rành vì khá nhiều khách Việt nam từ Sài gòn qua mua sâm, uống bổ đủ thứ...

Ghé qua Viện Bảo tàng quốc gia để thấy toàn bộ lịch sử nước này.

Sau khi ăn trưa với món đồ nướng, chúng tôi ghé hai cái chợ, trong đó chỉ nhớ tên chợ trời Namdaemun market rất lớn, bán đủ thứ và có múa hát. Có nơi họ mặc áo quần theo cổ truyền, nhiều màu sắc... Chúng tôi thấy bày bán rất nhiều loại kim chi, cá khô... có bán cả con nhộng sống nữa... tụi tôi cũng mau mau mua đồ ăn đem về Pháp cho các con thử, phần lớn là cá khô ăn với cháo trắng và các món appéritif cũng vui vui... Ở hotel buổi sáng họ cho ăn kiểu Hàn quốc, một tô cháo cá hay bào ngư, cũng lạ miệng... Đi cho biết xứ người là vậy...

Xe chở 6 khách du lịch còn chạy một vòng qua các nơi chính như *Blue house* là dinh Tổng thống hiện nay, màu xanh, trước mặt dinh là con đường đầy hoa anh đào đang nở.

Rồi Seoul Tower, Suwon Hwasung Fortress, khu thương

mại Itaewon... Seoul nhà chọc trời không có nhiều. Cuối cùng đưa chúng tôi về khách sạn ngay trung tâm, cạnh City Hall và Hotel Lotte, nơi đây rất nhộn nhịp ngày đêm, có con sông nhỏ ban đêm triển lãm rất nhiều đèn lồng hình người, thú vật, hoa trái rất đẹp... Cũng nói thêm cho đầy đủ phúc trình nhờ có ai hỏi: Seoul là city tour, mỗi người trả 75 đô Mỹ có ăn trưa, hotel ba sao 100 đô một đêm có ăn sáng... Cuộc sống Hàn quốc rẻ hơn bên Nhật rất nhiều. Đi du lịch thoải mái hơn là một nơi quá mắc mỏ phải không?

Tiếp tục lợi bộ ba ngày, hai đêm, rất là vui, nhất là ban đêm, khu chợ trời mà ai cũng đến ăn uống ban đêm: Myeong-dong, đông như hội. Tôi thấy rất nhiều xe đẩy bán lòng, ruột, bao tử heo nấu trong nồi, hơi bay cùng đường... thiên hạ đứng xung quanh ăn rất đông, mỗi người cầm một cây ghim đồ lòng nóng hôi, có để tương ớt vào, ăn coi bộ đã lắm. Tôi cũng muốn thử, nhưng cũng không biết nói làm sao đây?

Cả hai tuần nay, chúng tôi ăn đồ Nhật và Hàn ngán quá, nên phải kiếm cho được nhà hàng Việt nam. May thay, gần 11 giờ đêm, thấy tiệm rất lớn bán Phở-Miếng, viết theo Đại Hàn, nhưng nhờ hình vẽ các tô phở, chả giò... dán phía ngoài, nên vào ăn cho đỡ nhớ quê nhà...

Hơn hai tuần du lịch vui và học được nhiều điều mới lạ, rồi cũng phải trở về Pháp. Bye Bye Nhật bản, Bye Bye Đại Hàn với nhiều kỷ niệm nhớ đời...

(Aix en Provence, France Juillet 2009)

Croisières

Quanh Biển Địa Trung Hải

Biển Địa trung hải, *Mer Méditerranée*, nằm giữa Âu châu, Phi châu, một phần nhỏ Á châu, và vài quốc gia Ả rập. Nơi đây cũng là một nơi du lịch hấp dẫn cho du khách vì tính cách đa dạng về văn hóa, lịch sử, địa dư, có nắng ấm, đời sống không có mắc mỏ cho lắm, nhiều giống người da trắng, đen, vàng... cả ba châu trong số năm châu trên thế giới sống quanh biển nhỏ này.

Biển phía Âu châu có các nước: *France* (Pháp), *Espagne* (Tây ban nha), *Portugal* (Bồ đào nha), *Italie* (Ý đại lợi), *Grèce* (Hy Lạp), *Turquie* (Thổ Nhĩ Kỳ). Á châu có một phần rất nhỏ, lối 12%, của Thổ Nhĩ Kỳ. Ả rập có các nước *Syrie*, *Liban*, *Israel* (Do Thái)... có văn hóa đặc biệt. Phía biển Phi châu, hay còn gọi Bắc Phi, *Afrique du Nord*, thì đúng hơn, gồm các nước : *Égypte* (Ai Cập), *Libye*, *Tunisie*, *Algérie*, *Maroc*... Các đảo như *Chypre*, *Baléares*, *Sardaigne*, *Sicile*, *Corse*, *Malte*... rải rác trong biển Địa trung hải.

Nếu so sánh với biển Đại tây dương hay Thái bình dương, thì biển Địa trung hải như hạt cát trong sa mạc, nhưng rất quan trọng về kinh tế, chính trị, nhất là quan hệ giữa Âu và Phi châu.

Một số lớn quốc gia ven biển này chúng tôi đã có dịp thăm viếng nhiều lần bằng đường bộ, máy bay. Bài viết này kể lại đây hai chuyến vượt trùng dương quanh biển này trong 23 ngày. Lần đầu đi vào tháng 11/2006, 12 ngày, và lần thứ hai, tháng 9/2007, 11 ngày, coi như tàu chạy giáp một vòng biển Địa trung hải, chỉ ghé lại một số nước mà thôi. Vài kỷ niệm xin chia sẻ cùng các thân hữu cho vui ...

CROISIERE ILES ET TERRES DU SOLEIL, 12 JOURS – ESPAGNE / MAROC / CANARIES / MADERE ... – SUR COSTA CLASSICA

Ngày 1: Aix /Nice/Savoine – Italie :

Chúng tôi lấy xe ca từ nhà ở Aix đi phi trường Nice, tại đây đã có mấy chiếc xe ca của hãng du thuyền *Costa Croisière* (Ý) chờ sẵn du khách đến từ mọi nơi ở Pháp để đưa qua cảng Savonne thuộc nước Ý, cách Nice lồi 200 km, rồi lên tàu *Costa Classica* để khởi hành lúc 17h đi Barcelone, Espagne, dọc theo bờ biển Pháp.

Du thuyền *Classica* rất lớn, tổ chức rất tốt, được đánh giá *excellent cruise*, cỡ 4-5 sao sắp lên.

Tàu có trọng tải 53.700 tấn, dài 220 m, rộng 31 m, xuất phát năm 1991, chứa 1304 hành khách (có 610 nhân viên phục vụ, hầu hết là Á châu, Phi luật tân chiếm đa số, và thủy thủ người Ý), có 13 tầng. Lối 4,5 nhà hàng Tây, Tàu, Nhật. Có sân khấu bát ngát để biểu diễn múa, hát, xiếc... hàng đêm, có cả nhà thờ nhỏ, cha sở làm lễ hằng ngày. Có nhà băng, casino, bác sĩ, bệnh xá...

Ăn uống 24 trên 24 giờ, dạo mát, tắm piscine, sauna, nhảy đầm, đánh bài... Thôi thì đủ thứ vui chơi... Có dạo tôi đi Croisière từ Los Angeles qua Mexico, tàu rất lớn, hãng *Carnival*, 17-18 tầng, chở đến 3000 du khách, như một thành phố nổi. Cũng đã đi qua đảo *Corse* bằng du thuyền lớn của Pháp, chở cả khách và mấy trăm xe hơi. Rồi đi du thuyền nhỏ, chở lồi 150 khách chạy trên sông Nil, xứ Ai cập, được *Unesco* xếp vào di sản văn hóa thế giới cả dòng sông Nil và Kim tự tháp...

Ngày 2: Barcelone – Espagne :

Tàu ghé nơi này từ 13 đến 19 giờ.

Tại đây có nhiều tours để thăm viếng, trả tiền thêm, dự

trừ ít nhất cũng bằng nửa tiền giá đi croisière. Khách có thể tự túc đi lấy hay ở lại trên ponts tàu phơi nắng, đánh bài...

Thăm viếng Barcelone, thành phố lớn thứ hai của Espagne, những nơi như đồi *Monjuic*, nhà thờ *Sagrada Familia*, nhìn như các lâu đài bằng cát biển. Những kiệt tác của *Gaudi*... Khu phố cổ *Barrio Gotio*, *Parc de la Citadelle*, *L'arc de Triomphe*, *Palais de la Musique catalane*; *Précieuse cathédrale*, *Vieux port*... Xem sân đá bóng hội *Barcelone*, chứa trên 100 ngàn khán giả, và đừng quên dạo chơi mua sắm đồ kỷ niệm ở khu *Rambblas* rồi đi bộ về tàu, vì tàu đậu ngay trung tâm gần tượng *Christoph Colomb*, người khám phá ra nước Mỹ.

Ngày 3: Plaisirs en mer – Gibraltar (Anglais) :

Tha hồ giải trí và vui chơi một ngày trên biển cả... Ban đêm, tàu chạy qua eo biển *Gibraltar*. Biển là ranh giới giữa Âu và Phi châu. Eo biển này rất hẹp, lối 20 km, ban đêm thấy đèn của hai thành phố nhỏ, *Gibraltar* thuộc Anh, và *Tanger* thuộc Maroc, Phi châu.

Biển Địa trung hải thông thương với biển Đại tây dương bắt đầu từ đây.

Ngày 4: Casablanca – Maroc – Phi châu :

Tàu ghé nơi này từ 8 đến 22h.

Chúng tôi đến một nơi hoàn toàn khác hẳn Âu châu. Đây là Maroc thuộc Phi châu, ngoài đường nhiều lạc đà chở người lẫn đồ đạc. Dân chúng nói tiếng Ả rập, và ăn mặc khác người Âu... đàn ông quần khăn trên đầu, mặc áo chemise dài đến chân, đàn bà phần lớn áo dài đen, bịt mặt, cả người lẫn tay chân. Nam nữ sống mỗi giới hầu như riêng biệt... Đi chợ trời, gọi là *souque*, đủ màu sắc, đồ dùng bằng đồng, da, thậm chí trái nhà... là đặc sản. Họ bán cả trầu, lùa, lạc đà ... *Mosquée* đi đâu cũng có. Cây cam, chanh, chà là rất nhiều và khá nóng vì gần sa mạc *Sahara* ...

Vài nơi nên đi xem như thành phố *Casablanca*, *Mosquée d'Hassan 2*, *Meknes*, thủ đô *Rabat*, *Marrakech*...

Ngày 5: Agadir – Maroc :

Tàu ghé từ 13 đến 18 giờ.

Đi dạo phố, đi chợ *souque*, đi ra tắm biển, phơi nắng trên bờ biển nổi tiếng *Agadir*.

Ngày 6/ngày 7: Quần đảo Canarias thuộc Espagne,

Lanzarote /Santa Cruz de Tenerife.

Tàu ghé mỗi nơi từ 8 đến 17 giờ.

Quần đảo này ở Đại tây dương, được tạo thành do núi lửa phun lên trong mấy chục năm. Tại đây còn rất nhiều di tích của núi lửa, nhất là đảo *Lanzarote*. Chúng tôi đi theo đoàn, cỡi trên lưng lạc đà đi vào những nơi rất lạ mắt. Có một nơi du khách đứng trên nham thạch còn nóng. Có nơi thấy người ta đang nướng gà trên một cái lò mà tôi gồng hết mình nhìn xuống thấy màu đỏ của lửa. Người hướng dẫn bỏ vào trong giếng một nắm cỏ khô, tức thì ở dưới giếng phun lửa lớn lên khỏi mặt giếng. Có một cái lỗ khá to, người ta đổ một xô nước vào, tức thì nước nóng phun ra rất cao...Đi thăm *Parc national de Timafaya*, một biển toàn nham thạch (*laves*) màu đen, đủ hình thù, dài đến 52 cây số, không có cây cối mọc lẫn người ở, tựa như trên mặt trăng.

Ngày 8:Quần đảo Funcha/Madère thuộc Portugal:

Thủ đô *Funcha* của đảo *Madère* có rất nhiều vẻ đẹp quyến rũ.

Ngoài những đồi núi tạo nên bởi núi lửa đã tắt lâu năm, đảo có rất nhiều cây xanh và hoa trái rất lạ mắt. Trên sườn núi, từ một làng nhỏ tên *Monte* nhìn về thủ đô *Funcha* như một bức tranh sơn thủy đẹp mắt. Thủ tướng Anh, *Winston Churchill*, đã vẽ nhiều tranh vùng này. Vị vua cuối cùng của nước Áo, Hoàng đế *Carl*, cũng yên nghỉ ở đảo này. Nơi đây cũng là khu tắm nước suối nóng và thư giãn của giới thượng lưu Âu châu. Chúng tôi dùng *téléphérique* xuống thăm một vườn hoa với 2000 loại cây đặc biệt và xem thiên hạ xuống dốc bằng cái ghế ngồi (*luge*) có người đẩy...

Ngày 9: Plaisir en mer :

Tha hồ giải trí và vui chơi một ngày trên biển cả... cùng với nhóm trẻ của tàu tổ chức nhiều trò chơi tập thể. Có một hôm, một đầu bếp Á châu biểu diễn tạc hình con thiên nga bằng đá đông lạnh, chỉ 10 phút là ra một tác phẩm đẹp.

Ngày 10: Malaga – Marbeilla – Espagne :

Tàu ghé ở đây từ 8 đến 13 giờ.

Đây là vùng nổi tiếng du lịch mang sắc thái *Andalousie*, với những dãy nhà sơn trắng, đầy hoa đỏ ở cửa sô, dọc biển *Costa del sol*. Mùa hè tràn ngập du khách. Thành phố *Malaga* và *Marbeilla* với những khu phố cổ kèm với các khu phố mới, tân tiến. Tại đây rất nhiều xe *limousine* dài kiểu Mỹ chạy ngoài đường tưởng như đang ở vùng biển Cali. Chúng tôi có dịp vào xem một biệt thự người Ả rập, sang trọng hết chỗ nói.

Viếng những nơi đẹp như *Sevilla*, *Cordoba*, *Grenada*, *Ronda*... đừng quên ghé thăm khu vườn *Alambra*.

Ngày 11: Plaisir en mer :

Tha hồ giải trí và vui chơi một ngày trên biển cả... cùng với nhóm trẻ của tàu tổ chức.

Rồi tối lại, lối 12 giờ đêm, được xem một màn biểu diễn trình bày các tác phẩm tạo thành bằng nước đá hay trái cây,

đồ ăn, do các đầu bếp trình bày... Ban nhạc chơi ngoài trời, ăn BBQ, nhìn sao băng.

Ngày 12: Savone/Nice/Aix en Provence :

Tàu ghé ở đây lúc 9 giờ sáng, từ giã chiếc du thuyền Costa Classica và nhân viên phụ trách đã cho chúng tôi 12 ngày thật tuyệt vời. Xe ca chờ chúng tôi về Pháp, trong lòng vui sướng vô cùng...

CROISIÈRE DES ILES GRECQUES – ITALIE – GRECE – TURQUIE – SICILE , 11 JOURS –SUR CROISIFRANCE /SAPPHIRE /LOUIS CRUISE LINES

Ngày 1: Aix – Marseille – France :

Chúng tôi lấy xe tàu từ cảng *Marseille*, cách nhà chừng 45 phút lái xe, để đi *Croisière* lần thứ hai giáp một vòng biển Địa trung hải. Tàu rời bến để đi qua *Gênes, Italie*, lúc 18 giờ trong lúc thành phố đang lên đèn đêm thật lạ mắt. Gió biển thổi mát những buồn phiền của cuộc đời...

Tàu tên *Sapphire/Louis Cruise Lines* thuộc *CroisiFrance*. Trọng tải 12.263 tấn, 8 tầng, 288 phòng, 600 khách, 250 thủy thủ Hy Lạp và nhân viên, phần lớn Á châu. Tàu này loại nhỏ, có tính cách gia đình, được xếp loại 3 sao. Cũng đầy đủ mọi thứ tiêu khiển như tàu lớn, nhưng không sang trọng và tân tiến như tàu *Costa*.

Ngày 2: Gêne – Italie :

Tàu ghé ở đây từ 8 giờ sáng đến 15 giờ chiều.

Đây là một trong những hải cảng lớn của Ý. Có thể xuống tàu đi bộ quanh phố hay lấy tàu nhỏ đi xem *Les Cinque Terre*. Nơi đây có 5 làng đánh cá, nhà cửa cheo leo trên sườn, hướng về đại dương xanh biếc, thơ mộng làm sao... *Iles d'Elbe* gần đó, rất dễ thương...

Ngày 3: Naple/Pompéii/Capri – Italie :

Tàu ghé ở đây từ 13 giờ đến 18 giờ chiều.

Naple, Ý, hải cảng rất xô bồ, đông người, rất nhiều băng đảng buôn lậu nổi tiếng. Chạy qua một vòng bằng xe hơi cũng đủ rồi. *Pompéi*, một nơi không thể bỏ qua được. Thành phố bị chôn vùi vào năm 79 sau Thiên Chúa giáng sinh bởi nham thạch của núi lửa *Vésuve* phun ra. Một phần thành phố được đào ra mới có mấy trăm năm nay để cho du khách thăm viếng, rất cảm động khi nhìn thấy thân xác của người dân bị nham thạch biến thành người đá. Đảo *Capri* gần đó, nhớ *Adamo* hát bài *Capri, c'est fini...*

Ngày 4: Navigation et plaisir en mer :

Tha hồ giải trí và vui chơi một ngày trên biển cả, cùng với nhóm trẻ của tàu tổ chức. Chúng tôi thường ghé khu nhạc sống, nhảy đầm theo nhịp *Tango*, *Rumba*, *Boston*, *Chachacha*, gợi nhớ ngày xưa nơi các vũ trường Sài gòn, trong lúc tàu vượt biên từ Ý sang Hy Lạp lúc nửa đêm.

Ngày 5: Athènes – Grèce :

Tàu ghé ở đây từ 13 giờ đến 19 giờ chiều.

Athènes, trung tâm văn hóa Âu châu, cũng là một trong

vài quốc gia có nền văn hóa lâu đời nhất. Nơi đáng ghé là *L'Acropole d'Athènes*, một ngôi đền cổ trên đồi cao. Đứng xa nhìn như một tòa nhà vĩ đại, gần như đổ nát vì thời gian, chỉ còn một số cột to lớn và một chút mái bằng đá đang được trùng tu hằng ngày... với nhiều kiến trúc lịch sử thật tuyệt đẹp như *Parthénon*, *Les Propylées*, *Le Temple d'Athéna Niki* et *l'Erechthéion avec son portique des Caryatides* ... Ban đêm, đèn chiếu sáng cả một di sản văn hóa thế giới tuyệt vời.

Đi dạo một vòng thành phố xem nhiều kiến trúc tân thời, như sân vận động tân tiến bằng đá cẩm thạch, bên cạnh những kiến trúc còn đứng vững chút ít, như *Temple de Zeus*... Viếng *Musée archéologique national*, một trong những viện bảo tàng hàng đầu thế giới, biết bao nhiêu là thiên tài, bác học người Hy Lạp, kể sao cho hết, đã có tượng ở đây...

Ngày 6: Kusadasi /Elphèse – Turquie, Patmos – Grèce :

Tàu ghé ở đây từ 7 giờ đến 12 giờ và từ 17 giờ đến 24 giờ.

Turquie, một quốc gia mà tôi rất thích. Ngày xưa, thời *Les Sultans Ottomans*, *Turquie* là một đại cường quốc có lãnh thổ rất lớn ở nhiều nơi khắp Âu châu .

Istanbul được nhiều người biết đến hơn là thủ đô *Ankara*, lạ mắt vô cùng. Viếng *Le Mosquée Bleu*, *Palais de Topkapi*, *Saint Sophie*, *Mer Noir* với bao nhiêu là lâu đài to lớn dọc hai bên bờ biển, có cây cầu rất dài nối liền Á và Âu châu...

Hải cảng *Kusadasi*, nay là khu du lịch to lớn, tân tiến. Kế bên là *Elphèse*, một trong tám kỳ quan trên thế giới, còn đứng vững trong đó có *La Bibliothèque de Celcius et Théâtre*.

Pamukakkale, suối nước nhiều tầng màu trắng như lâu đài vải *Château de Coton*.

Có thì giờ đi xem *Capadoce*, một vùng lạ như trên một hành tinh khác. Có núi, đồi nhỏ đủ dạng, *Les Cheminées de Fées à Zelve*, mà người Pháp gọi là *Les Zizis*.

Vùng *Uchisar*, *Guvercinklik*, người ta ở trong núi. Có một thành phố tên *Kaymakli*, dân chúng ở dưới đất (*ville souterraine*), hầm dài đến 45 km, có nơi sâu 75 mét.

Patmos, hòn đảo nhỏ với nhiều nhà và cối xay màu trắng... Các đảo ở đây, theo thời đại, thay đổi chủ từ *Turquie* sang *Grèce* là thường.

Ngày 7: Mykonos/Santorin – Grèce:

Tàu ghé ở đây từ 7 giờ đến 13 giờ và từ 17 giờ đến 24 giờ.

Ngoài khơi nước Hy Lạp, có rất nhiều đảo là những nơi nghỉ hè rất được thế giới ưa chuộng, vì đảo toàn là nhà màu trắng, hoa đầy màu sắc, đặc biệt là bông giấy, như ở Paros, Naxos, Delos, Mykonos, Santorin... quanh đảo là biển xanh, lại ít xe cộ, còn hoang dã, có nắng ấm quanh năm. Tôm cá, hạng nhất là mực, tha hồ ăn.

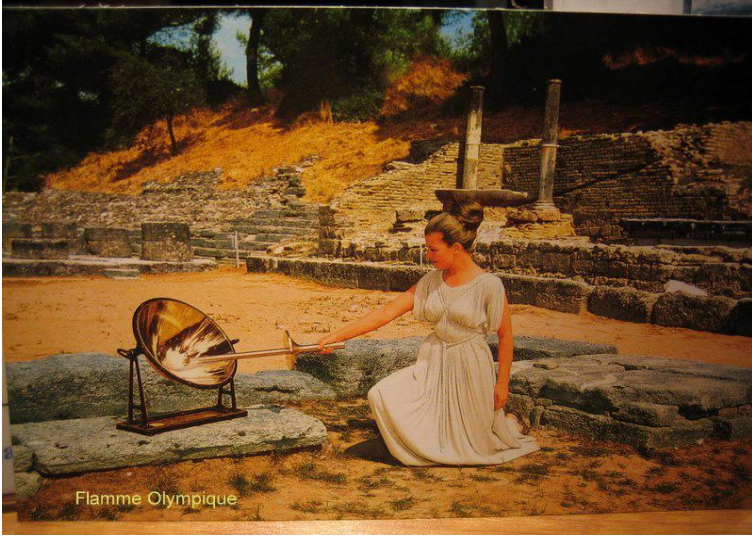
Santorin được bầu là đảo đẹp nhất trong vùng biển này. Thành phố được xây dựng lâu đời, ở độ cao lối 300 thước, trên miệng núi lửa đã tắt từ lâu. Trên du thuyền tiến vào chân đảo, xà lúp đã sẵn sàng đưa khách từng đợt vào đất liền. Từ đây có ba cách lên phố: đi bộ, cỡi lạc đà, hay đi cáp treo. Thành phố này chỉ đi bộ hay lạc đà mà thôi, không có xe hơi đến được, thế mà họ đã biến thành một nơi du lịch quá đẹp, đủ mọi tiện nghi...

Đọc sườn núi, nhìn biển xanh ở dưới ba trăm thước, vô số biệt thự sang trọng, nhà nào cũng có hồ bơi... Khách sạn từ nhỏ đến 5 sao, quạt gió xay ngũ cốc rất nhiều. Thánh đường có tháp tròn màu xanh nước biển, tường trắng nổi bật giữa trời xanh, và đường phố lát đá trắng viền đen. Bông hoa dâu cũng có... Nhìn mặt trời lặn từ từ ngoài biển và thành phố lên đèn, chụp hình hết pin luôn. Đạo phố đêm, cửa hàng trang trí mỹ thuật cấp cao. Nhóm trẻ ca hát với nhiều ban nhạc dọc đường dập diu du khách ăn uống, vui chơi đến gần khuya mới trở về tàu đậu ngoài khơi... Nhìn đảo *Santorin* trong ánh đèn tỏa sáng cả một góc trời, một cảnh tuyệt đẹp.

Cám ơn trời đất đã cho tôi được đến *Santorin* đẹp đẽ này.

Ngày 8: Katakolon/Olympie – Grèce:

Tàu ghé ở đây từ 14 giờ 30 đến 19 giờ 30.

Ngày 9: Sicile/Mont Etna – Italie :

Tàu ghé ở đây từ 14 giờ đến 19 giờ 30.

Du khách đến đảo này để đi xem núi lửa *Etna*, trong mấy năm gần đây đã phun lửa lại. Từ trên tàu khi gần đến đảo *Sicile*, chúng tôi đã thấy cột khói khá lớn tỏa trên đỉnh núi cao 2000 mét. Người hướng dẫn cho hay là hôm nay du khách chỉ có thể đến xem di tích các miệng núi lửa đã ngừng hoạt động mà thôi, không thể đến gần đỉnh đang phun khói được vì an toàn không bảo đảm. Một cảm giác hơi sợ: tự nhiên nghĩ vớ vẩn, nhớ lúc mình đang đứng trên miệng núi, bỗng nhiên lửa phụt ra, thì trở thành đá ngay. Du lịch là thế đó, nhiều lúc phải liều mới thấy cái vĩ đại của tạo hóa...

Ngày 10-11: Plaisirs en mer – Retour à Marseille – France

⋮

Tha hồ giải trí và vui chơi một ngày trên biển cả... Sáng

hôm sau, hải cảng *Marseille* rực nắng như vui mừng đón chúng tôi trở về nhà. Ngồi trên *pont* tàu, nhìn biển mênh mông, mới thấy con người quá nhỏ bé và chính chiếc du thuyền này cũng nhỏ bé giữa đại dương bao la. Thế mà thuyền đã vượt sóng gió, vượt qua bao nhiêu là biên giới... đã đưa chúng tôi khám phá hai lần, tất cả là 23 ngày, qua nhiều quốc gia Âu, Á, và Phi châu. Thăm viếng các nơi du lịch bổ ích quanh biển Địa trung hải, với biết bao là cảnh đẹp, di tích lịch sử ngàn đời để lại...

Cám ơn trời đất, cám ơn nước Pháp đã cho chúng tôi những tháng ngày hạnh phúc này...

(Aix en Provence /Tháng 8 – 2010)

Kim tự tháp – Ai cập – 2004

Cánh đồng Chum – Lào